

WESTERN ROMAN

LASO

CIJENA 5 DIN BROJ 237

KID RODELO

LOUIS L'AMOUR

KID RODELO



»Laso« Nova serija 1978.

Louis L'Amour: KID RODELO

Naslov originala: KID RODELO

Copyright: Louis L'Amour

Recenzija: Gordana Mikulić, profesorica

Prijevod: Marjan Krmpotić

Grafički urednik: Ivica Bartolić

Urednik: Marcel Čukli



»Laso« — Izdavač OOUR Informativno-revijalna izdanja NIŠP »Vjesnik« Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Glavni i odgovorni urednik Borivoj Jurković — Tisak OOUR Novinsko revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik« Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Zagreb 1978.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA Zagreb

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 260 d ili 234 d s popustom od 10% a za 6 mjeseci 130 d odnosno 117 d s popustom. Samo unaprijed uplaćena pretplata osigurava popust od 10%. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-42, »Vjesnik«, s oznakom za LASO.

Cijena za inozemstvo: DM 1,80, ASCH 10,00, SFRS 2,00 HFL 2,00.

Cijena inozemne pretplate za 6 mjeseci DM 36,00, SKR 63,00, ASCH 250,00, FF 74,00, SFRS 36,00, HFL 37,00, US \$ 15,00.

Uplata na devizni račun: 30101-620-37-7210-256 Privredna banka Zagreb (za »Vjesnik«)

Ekonomska propaganda: »Vjesnik« Agencija za marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6. Cijena oglasa 1/1 kolor zadnja stranica 7.000 d ili US \$ 4

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7 — 1973 od 26. XI 1973.

I

U pustinji Yuma, istočno od ušća rijeke Kolorado, vladala je paklenska vrućina; ali od četvorice jahača trojica bijahu mješanci i naviknuti na jaru vrućinu, kao i lešinari što su kružili nebom iznad njihovih glava. Četvrtom jahaču vrućina nije škodila. Bio je mrtav.

Dio pustinje preko kojega su jahali bijaše pokrit oštrim pijeskom. Pred njima udesno uzdizali su se pješčani humci ili dine. Prije četiri dana mrtav čovjek izgubio je život u tim pješčanim prudinama. Opsjednut žarkom željom da što prije stigne do broda koji ga je čekao u zaljevu Adair, nije ni zapazio koliko je divljački gonio svog konja, sve dok nije bilo prekasno.

Pokušati pobjeći preko pješčane valovite pustinje, tek tu i tamo posute narijetko raštrkanim niskim trnovitim grmljem, prava je ludost ako se putuje danju. Ali on nije imao vremena da čeka. Gonili su ga lovci na glave, željni da zarade pedeset dolara, koliko će za njega dobiti uhvate li ga i izručie vlastima. Valjalo je stoga bježati ili poginuti, pa je bježao... i na koncu ipak poginuo, jer su ga sustigli nadomak njegovu cilju.

Nikome još nije uspjelo pobjeći preko pustinje Yuma. Crni, kako su zvali jednog od trojice gonilaca sa crnim iznošenim konjanickim klobukom na glavi mogao je to posvjedočiti, jer je dotad već pokupio sedamnaest nagrada za sedamnaest odbjeglih kažnjenika, što mu je uljepšalo život. Crni, doduše, nije ništa znao o brodu što je čekao u zaljevu Adair, ali ga to nije ni najmanje zanimalo.

U kaznionici Yuma Tom Badger je znao za taj brod. On je bio prislan prijatelj odbjeglog kažnjenika, znao je dobro sve njegove planove i da će brod pristajati uz određeno mjesto na morskoj obali svake večeri u dva iduća tjedna. Mornari na brodu bijahu za to dobro plaćeni i sve što su znali bijaše da će se jedan čovjek, a možda dva ili više, ukrcati s pustinje na njihov brod. Valjalo je da ih, ne postavljajući im nikakvih pitanja, odvezu u Mazatlan.

Tom Badger je namjeravao pobjeći zajedno s Isacherom, ali Isacher bijaše sam kad mu se ukazala prilika da pobjegne i nije ju htio propustiti. Badger je ostao u tamnici, ali ništa nije zamjerao svom drugu iz zatvorske ćelije. Na njegovu mjestu on bi učinio isto. Sada je čekao da čuje... je li Isacherov bijeg uspio.

Odjednom se oglasi udaranje velikog zatvorskog zvona: jedanput... drugi put... treći put... četvrti put!

Velika vrata kaznionice otvorila su se. Netko je ušao. Zar u to doba? Tek je bilo šest sati ujutro.

Izvana su se čuli povici. Razabrao je razgovijetno kako je netko glasno razgovarao u blizini ulaznih vrata.

— Donijeli su još jednoga.

— Koga?

— Što misliš koga? Ta samo je jedan oдавде uspio pobjeći u posljednjih šest mjeseci.

Isacher!

Tom Badger ostade skamenjen. Misli mu se odjednom razbistriše. Isacher je mrtav, a još je ostalo dovoljno dana prije nego što će brod isploviti iz zaljeva Adair. Isacher je bio sumnjičav čovjek, pa ništa nije htio propusti-

ti slučaju i isplanirao je da stigne u zaljev već prvoga dana od svih četrnaest dana koliko je trebalo da ga brod čeka u zaljevu. Onih ostalih trinaest dana bijahu samo za osiguranje ako dođe do odgode bijega ili neke zabune u dogovorenu vremenu.

Nitko nije mogao dokučiti što se dogodilo pokojnom Isacheru. Prema tome, dođe li neki drugi bjegunac u zaljev, ili nekoliko ljudi, brod će ih pokupiti i prevesti do Mazatlana. Isacher je poginuo, ali je njegova smrt pružila priliku za bijeg ostalim kažnjenicima.

Badgerovo razmišljanje prekine zveket ključeva i topot nogu. Otvarala su se vrata ćelija i čuo je kako su stražari tjerali kažnjenike na rad.

Miller i još jedan stražar iz dnevne smjene otključavali su nožne lance koje su kažnjenike prikovale za pod.

Gopher podigne pogled, zapomagajući:

— Ostavite me! Bolestan sam!

— Zaveži! — zareži na njega Tom Badger razdraženo.

Joe Harbin je ipak imao pravo. Gopher je znao samo cendрати.

— Obuj se! — nestrpljivo će tamničar, grub čovjek koji nije trpio zabušavanja.

Miller je, obratno, bio blag stražar i pravičan. Ako ga neki kažnjenik ne bi izazivao, pogledao bi mu kroz prste koliko se god moglo.

— Ne mogu... — kmečio je Gopher.

— Ustaj! — zaurla tamničar i tutne Gophera nogom.

— Nemojte, molim vas!

Tamničar zamahne svežnjem ključeva da ga udari, ali se uplete Miller i zaustavi ga.

— Nemoj ga tući. Jučer je dobio deset udaraca bičem — reče Miller.

— I sad traži još deset.

— Obuj se, sinko! Dođi da te liječnik pregleda — reče mu Miller.

Sporo, s mukom, Gopher se obuo i ustao, pa izašao u hodnik i stao u red s ostalim kažnjenicima.

Dok su koračali niz hodnik, zavirivao je u ćelije u kojima su bili mirniji kažnjenici. Svi su bili glatko izbrijani i pravili su svoje udobne ležajeve. Naime, ti ležajevi bijahu udobniji od tvrda kamena poda na kojem je on

spavao u svojoj samici iza sedam brava. Zastao je na trenutak kad je ugledao Dana Rodela. Dan je bio gol do pasa, a liječnik ga je pregledavao.

— Doktore! — oslovi Miller liječnika.

— Samo trenutak, stražaru. Moram najprije pregledati ovoga čovjeka. On danas izlazi iz zatvora.

— Prokleti sretnik! — promrmlja netko u pola glasa.

Miller se ogleda naokolo po licima kažnjenika, ali nije mogao otkriti tko je to dobacio, a ni on se nije trudilo da to dozna.

Rodelo je doista bio sretan što izlazi iz zatvora. A tko ne bi bio? Samo, Dan Rodelo je dospio na robiju nesretnim slučajem. On nije bio zločinac, što su znali svi kažnjenici.

Grub, da, to je bio. I tvrdokoran čovjek koji se nije plašio neprilika i svađa i svatko tko bi ga izazvao morao je to ispaštati. Rodelo je svoju kaznu odsjedio uspravna čela. Nikad se nije žalio, nikad svađao. Svaki je dan odradio svoj posao, i to dobro.

— Zdrav si, Rodelo — reče liječnik.

Doktor Wilson uze svoju torbu i izađe na hodnik.

— Što je, Milleru? — upita doktor Wilson.

— Ovaj mladić... kaže da je bolestan.

Wilson odmjeri Gophera.

— Oh, to si ti, a? — reče, podigne Gopherovu košulju i pogleda u njegovu mršava leđa išarana bičem. — Dobro zarašćuje.

Dan Rodelo obuče košulju dok su ga ostali promatrali. Zataknuo ju je u hlače i posegnuo za svojom kravatom.

Joe Harbin je piljio ljutito u njega, a potom je zaustio da nešto kaže, ali ga Tom Badger oštro podbode laktom u rebra i Joe zatvori usta.

— Sposoban si za rad. Ne budeš li radio, leđa će ti se ukočiti — reče Wilson Gopheru.

— Zar moram na rad?

— Ovdje svi moraju raditi, sinko. Kloni se svađa i jednoga ćeš dana izaći odavde živ i zdrav, kao Rodelo. Nastaviš li se svađati, opet će te izbičevati i tako redom, pa kad izađeš odavde, bit ćeš živ mrtvac. Poslušaj moj savjet... ja imam dosta iskustva.

Dan Rodelo ih je gledao dok nisu otišli, a potom je zakoraknuo niz hodnik i zaputio se prema uredu upravitelja kaznionice. Bio je siguran da ga prate mnogi zavidni pogledi onih što moraju tu ostati, ali je on poznavao samo nekoliko tih nesretnika i s njima nije imao gotovo ništa zajedničko.

Naglo je zastao. Trojica su unosila tijelo mrtva čovjeka. I protiv svoje volje upiljio se u njegovo mrtvo lice. Poznavao je tog čovjeka iz viđenja... znao je tko je, jer to je mogao biti samo Isacher, premda je bio tako iznakažen da ga je bilo teško prepoznati.

O Isacheru se svašta šaputalo. Imao je imućnu rodbinu tamo na Istoku i govorkalo se da nisu škrtarili samo da bi ga izbacili iz tamnice. Još je zapravo bila tajna kako mu je uspjelo pobjeći.

Pisar otvori vrata upraviteljeva ureda i reče:

— Donijeli su Isacherovo tijelo da ga prepoznate.

Upravitelj stupi na prag i pogleda u mrtvoga čovjeka. Upravitelj bijaše vitak, naočit muškarac od pedesetak godina, vojnička držanja. Očito nije uživao u svom poslu.

— Nikad ga ne bih prepoznao. Sigurno je prošao kroz pravi pakao. Zašto ih uvijek moraju tako iznakažiti? — upita upravitelj.

— Jeste li ikad bili u pustinji dolje prema jugu? Mislim da nema užasnijeg područja u cijelim Sjedinjenim Državama. Zacijelo, sigurno je već bio napola mrtav od žeđi kad su ga ustrijelili.

— Uvijek ih ubiju, zar ne? — upita upravitelj i pogleda u stranu.

— Mrtav čovjek ne traži vode, pa više ostane za njih. A voda je vrlo dragocjena u pustinji.

— Dobro. Iznese te ga odavde. Pobrinite se za doličan pokop — reče upravitelj i doda kao da se naknadno sjetio: — I zapamtite gdje ste ga pokopali. Njegova obitelj može zatražiti da joj izručimo njegovo tijelo, iako to sumnjam.

Crni u crnom konjaničkom klobuku istupi i zatraži:

— Orol

— Isplati ga... ja ću potpisati isplaticu — dobaci upravitelj s gnušanjem.

Potpisao je priznalicu, a potom pogledao u pisara.

— Potpisao sam tu prokletu priznalicu, ali neka me vrag nosi ako to odobravam. Nije važno što su skrivili, ali je neljudski da ih hvataju i ubijaju kao divlju zvjerad.

— Ovakve skitnice od toga žive... Naročito one što se motaju oko naše tvrđave. Često mislim da bi ih trebalo unovačiti i od njih učiniti dobre vojnike. Ubijanje im je u krvi — odvratil pisar cinički.

Crni uze novac i okrene se da pođe kad li spazi Dana Rodela. Pogledi im se sastaše na tren, no odmah nasluti mržnju u Rodelovim očima i odmjeri ga od glave do pete kao mogućega protivnika. Rodelo bijaše predobro odjeven za robijaša. Njegove nove čizme bijahu ulaštene i sjajne. Crni pokaza prstom na njih.

— Imat ću ih. Jednog će dana biti moje — reče i pogleda Rodela u oči.

— Zao mi je. Ja izlazim iz tamnice. Ja sam slobodan — odgovori mu Rodelo.

Rodelo prođe mimo Crnog i zaustavi se ispred pisaćeg stola upravitelja kaznionice u stavu mirno.

— No, Rodelo? — reče upravitelj proučavajući ga trenutak, a potom ga upita: — Jesi li ti služio vojsku?

— Jesam, Peta konjanička.

Pisar priđe stolu i ispred Rodela položi smeđu papirnatu vreću. Dan spusti pogled na vreću... u vreći su bile njegove stvari, zapravo samo nekoliko stvari. Spremio ih je u džepove bez riječi, a potom opasao remen s revolverom, koji je također bio u vreći.

Upravitelj izvadi iz ladice pisaćeg stola zlatnik od pet dolara i pruži ga Rodelu.

— Držite novac za popudbinu. Drago mi je da izlazite na slobodu, Rodelo, i nadam se da se više nikad nećete ovamo vratiti.

— Dosta mi je bilo. Ja zapravo nisam učinio nikakvo zlo, kad već o tome govorimo — reče Rodelo poslije kraća oklijevanja.

— Znam. Pročitao sam vaš spis.

Cinilo se kao da ga upravitelj želi zadržati još koji trenutak.

— Rodelo, vremena su se promijenila. Svako se prelazno doba mukotrpno

rađa, ali zapamtite da se i naša zemlja neprekidno mijenja. Više se ne može živjeti samo od revolvera. S Istoka svakoga dana pristižu novi doseljenici. Ljudi se obogaćuju i žele uložiti novac u unosne poslove. Moramo se naviknuti da svoje svađe više ne rješavamo revolverima, a zlikovce moramo izručiti vlastima i zakonu.

— Razumijem.

— To sam i mislio, Rodelo, jer ja sam uvjeren da ste valjan čovjek. Klonite se neprilika. Klonite se lošeg društva i živjet ćete u miru i blagostanju — posavjetova ga upravitelj.

Dan Rodelo odstupi korak od stola, okrenu se natrag čelom i izađe vojničkim korakom iz upraviteljeva ureda, pošto su se rukovali i pozdravili. Ukočio se od straha i bojazni. Je li upravitelj išta slutio kad mu je tako govorio? Ne, nije mogao? Kako?

Pa ipak...

Stražar što ga je pratio i koračao uz njega dade znak da se otvore velika vrata tamnice, još dok su im prilazili. Zastali su načas i čekali.

— Drago mi je što izlaziš na slobodu, Dan — reče mu stražar.

— Hvala, Turkey. Ne mogu reći da ćeš mi nedostajati. Tamo vani čeka me moj konj — reče i kimne prema istoku, a potom izvadi iz džepa zlatnik od pet dolara što mu ga upravitelj dade za popudbinu i upita stražara: — Bi li mi učinio jednu ljubav? Dajem ti ovaj zlatnik na poklon, ali moraš otići do Joea Harbina i pohvaliti se da si ga dobio od mene.

— Samo to?

— Samo to!

Turkey je stajao na otvorenim vratima kaznionice i gledao za Rodelom kako silazi niz padinu nasipa, a potom se zagleda u zlatnik, slegne ramenima, pa ga spremi u džep. Što li je sve to značilo? Jedan trenutak pomisli da bi sve to morao javiti upravitelju, a onda mu se to učini nevažnim. Okrenuo se, vratio u kaznionicu i zatvorio za sobom vrata.

Zamišljen došao je u zatvorsko dvorište. Joe Harbin je sigurno još u kamenolomu. Bivši robijaš koji može podariti stražara zlatnikom na izlasku iz zatvora, razmišljao je Turkey, i to ni za što, sigurno je imućan čovjek... ili

se nada da će se uskoro obogatiti. A baš to je možda Rodelo htio javiti Harbinu.

Udarila je nepodnosiva žega.

Dan Rodelo zastade i obriše znoj sa čela. Valjalo je još dugo pješačiti prije nego što stigne do zapuštenoga i mrtvoga rudarskog gradića, kamo se bio zaputio. Bilo bi mu bolje da pričekava u hladovini dok sunce ne zađe. Želio je izmaći Yumama i njihovim znatiželjnim pogledima, jer su oni buljili u svakoga tko bi izašao iz kaznionice i spustio se niz padinu. Posljednji put vidjeli su ga prije godinu dana, i to samo površno. Nije želio da ga se itko sjeća kao čovjeka koji je odsjedio kaznu u Yumi.

Sišao je sa ceste i došao u hlad zapuštena kućišta. Sjeo je i stao čekati na svježinu večeri. Izvadio je revolver, odvagnuo ga u ruci i provjerio je li napunjen. U opasaču je bilo samo osamnaest rezervnih metaka. Trebat će mu municije. Trebat će mu puška.

Spremio je revolver i, spustivši šešir na oči, ispruži se nauznak da se odmori. Vrućina bi bila nesnosna da s rijeke nije popuhavao lagan lahor.

I dok je dremuckao, prisjetio se Crnog s iznošenim starim crnim konjaničkim klobukom i u tom trenu prođe ga jeza. Prošla ga je smrt, kako vele stare žene.

II

Na stjenjaku zatvorskog kamenoloma bilo je kao u pećnici. Tim Badger držao je željeznu motku za svrdlanje rupa u kamenitoj stijeni; po njoj je Joe Harbin udarao velikim i teškim batom, žestoko i neritmički, kao pravi, nevježa.

— Lakše, prokleta budalo! — gnjevno će Badger. — Promašiš li motku, ode mi ruka.

Držeći željezno svrdlo, Badger je čučao, postavivši se tako da je neprekidno mogao držati na oku stražara Perrymana. Tom Badger bijaše iskusan kamenokopač i stari zatvorski štakor. Znao je da robijaš ne može po volji birati sustanare u svojoj čeliji, a najmanje one s kojima je namjeravao pobjeći. Valjalo se prilagoditi prilika-ma i iskoristiti ih koliko se može.

— Ja sam osuđen na doživotnu robiju, a onaj kopilan Rodelo izašao je nakon godinu dana! Izdržao bih ja to i stojeći na glavi! — mrzovoljno će Harbin.

— Ali ti si ustrijelio čovjeka samo zato da ukradu novac za plaće.

Joe Harbin u bijesu još jače stisne dršku teškog bata. Odjednom njegova srdžba splasne i on poče smireno i razborito razmišljati.

— Kakav novac? — prošapta Joe.

— Ne pravi se lud. Pedeset tisuća dolara u zlatnicima. Novac za plaće rudara.

— Ti previše govoriš.

— Znam, nije ti lako gledati Dana. kako izlazi da pokupi sav plijen za sebe — zlobno će Badger.

— Ne zna on gdje sam ga sakrio — reče Harbin.

— On ima o tome svoje mišljenje. Sam mi je to rekao. Rekao mi je da ćeš pokušati pobjeći iz zatvora prije nego što on izađe i da ćeš ga tako preteći, a ti si baš to i uradio.

— A ti? Ni tebi nije pošlo za rukom da pobjegneš — podbode ga Harbin grubo.

Badger žurno pljune na zemlju, što je značilo da se stražar okrenuo prema njima. Harbin je nabijao teškim batom po željeznom svrdlu. Kad se stražar opet okrenuo na drugu stranu, Badger tiho dometne:

— Nisam uspio jer sam pokušao pobjeći sam. Tebe su uhvatili jer si bio glup. Ali kad bismo se udružili i pokušali zajedno...

Radili su i neko vrijeme šutjeli. Napokon Harbin izusti teška srca:

— A imaš li ti neku zamisao?

— Imam, i to nekoliko! I mogao bih uspjeti. Ali za to mi je potreban netko tko će mi pomoći

— Volio bih pobjeći u Meksiko. Lud sam za Meksikankama — promrmlja Harbin.

— Mogao bi pokupiti ukradene novce, podijeliti ih sa mnom i...

— Podijeliti? Ti si lud! Zar misliš da sam ih ukrado da bih ih s nekim dijelio.

— Ali ja ću ti pomoći da odavde pobjegneš.

Joe ponovo zausti da nešto kaže, ali Tom Badger žurno pljune u prašinu,

no Harbin, previše zanesen mišlju na bijeg, nije na to obratio pažnju, već je izlenuo:

— Misliš li...

Perryman se začas stvorio uz njih.

— Ovdje je zabranjeno razgovarati! — izdere se stražar.

Harbin se okrene prema njemu, iskričljiva lica od bijesa:

— Ti...

Perryman se brzo snađe. Imao je on već posla s nebrojenim grubijanima i nasilnicima. Zamahnuo je kundakom puške, snažno i žestoko, te dohvatio Harbina posred čela dok mu je prilazio. Harbin se sruši na koljena, a krv mu oblije rasječeno tjeme.

Odmaknuvši se korak, Perryman pogleda u Badgera i upita:

— A ti?

— Porječkali smo se, Perrymane. Nemojte mu zamjeriti... Ošamutila ga je vrućina.

Perryman je trenutak oklijevao. Tom Badger mu se smiješio dodvorno i molećivo.

— Joe ne podnosi vrućinu. On je rodom iz Montane, znate, i nije na nju otporan kao vi i ja — dometne Tom, ispričavajući Harbina.

Udobrovoljen, Perryman odstupi korak-dva.

— Dobro. Ovaj ga put neću prijaviti. Ali ako si mu prijatelj, pazi na njega da ne bude pokopan prije vremena, razumiješ? Vrućina je dolsta nepodnošljiva, zato ću mu oprostiti — reče stražar Perryman i obrisa rukom znoj sa čela.

Otišao je. Badger pomogne Harbinu da ustane. Krv mu je još kapala sa čela, ali Harbinove oči još bijahu staklene.

— Spasio si me — priznade Harbin.

— A zašto ne? Zar nismo ortaci?

Harbin se trenutak kolebao, a potom upita:

— Kaži mi što si smislio?

— Mogu te prebaciti do Mazaltana... sa svim tvojim zlatnicima... za deset dana.

— Dobro.

— Drži ovu motku i ni za što na svijetu ne ljuti više stražare. Mogli bi nas razdvojiti, a onda ja odoh sam — opomene ga Badger i pruži mu željeznu motku.

Joe Harbin se mrzovoljno prihvatio posla. Dobro, pomisli, ako moram, radit ću i šutjeti. Radit ću marljivo, tako da se stražari više neće u mene zadijevati. U glavi mu je još udaralo, ali već je i prije dobivao po glavi, a sad su mu neprekidno pred očima lebdjeli zlatnici koji su ga čekali skriveni i snažila ga pomisao da mora preduhitriti Dana Rodela da mu ih ne digne ispred nosa.

Kad mu je Turkey prišao, Harbin ga je jedva zapazio. Prenuo se istom kad je stražar progovorio.

— Zar se nećeš nikad umoriti? — upita ga stražar Turkey.

— A ne, ja, bogme, neću.

— Tvoj je prijatelj Rodelo jutros izašao iz zatvora. Pogledaj što mi je dao — reče stražar i pokaza im zlatnik.

Pomno je motrio izraz na njihovim licima. Nešto se zacijelo krije iza svega toga, pomisli, pa je stoga oprezan. Nakon kraće stanke Turkey nastavi:

— Tim je novcem trebalo da kupi popudbinu dok negdje ne nađe posla. Dosta, ne razumijem tog Rodela.

Kako je Harbin uporno šutio, Turkey ode, a Badger postavi željeznu motku pod iduću stijenu.

— Ako Danu ne treba taj novac, sigurno zna mjesto gdje ga ima mnogo — pakosno će Badger.

— Moramo odavde. Tom, ja moram što prije pobjeći — uspaničeno će Harbin, a oči su mu divlje sijevale.

— Dobro. Pobjeći ćemo još noćas.

— Noćas? — Trgne Harbin glavom od iznenađenja.

— Budi spreman! — reče Badger.

Joe Harbin obližne usne i podigne pogled prema suncu. Još samo nekoliko sati i bit će na slobodi. Očuti kako ga je oblio hladan znoj pod košuljom. Zar se uplašio? Pa, možda. Ali on mora kroz to proći, kud puklo da puklo! Usta mu se napuniše slinom pri pomisli na okus hladne meksičke pive... ili meksičke tequile. Ah, kakvo božansko piće!

Za vrijeme rada sunčana je pripeka žarila i žegla i pretvorila kamenolom u užarenu pećnicu. Neoprezan dodir golih prstiju za željeznu motku ispržio bi kožu. Dva su se robijaša onesvijestila od sunčanice, ali je Joe Harbin radio bez predaha. Tom Badger, sporiji,

promišljeniji radnik, ipak nije posustao i za njim zaostao. U Badgera svaka kretnja bijaše proračunata, nije uzalud trošio snagu. Bio je iskusan radnik i dobro je poznavao vještinu rada u kamenolomu.

Miller, stražar koji je tog poslijepodneva stražario uz njih, spustio se niz stijenu i stao uz njih. Upravo su bušili posljednju rupu u tom redoslijedu, a odmaknuli su mnogo dalje od ostalih kažnjenika.

— Vi ste, momci, odmakli poslom dalje od ostalih. Hajde, predajte alat. Dosta ste se naradili za danas.

Badger se uspravi, trljajući se po leđima.

— Hvala vam. Imate pravo. Valja nešto ostaviti i za sutra — reče Badger uz smijeh.

Badger pokupi željezne motke jednu po jednu, a Harbin je podigao teški bat i prebacio ga preko ramena. U jednom trenu, dok je stražar gledao na drugu stranu, Badger baci jednu motku među stijene, a potom obojica odoše s radilišta. Osvrnuvši se za sobom, Badger opazi kako miner stavlja naboje dinamita u izbušene rupe, nabijajući ih do dna dugim štapom.

Badger promotri cijeli kamenolom, odmjeravajući udaljenosti, zamišljajući prizor kakav će tu nastati za koju minutu, proračunavajući pomno njihove mogućnosti za bijeg. Za trenutak pogled mu se zaustavi na Gopheru koji je s teškom mukom gurao pred sobom tačke natrpane kamenjem. Mladić se doimao bolesno. Taj neće živ dočekati odsluženje svoje kazne, pomisli Badger.

Okrenuvši se, nastavi hodati uz Harbina prema daščari u kojoj je bilo spremište alata, gdje je jedan pouzdan kažnjenik obavljao dužnost spremišta-ra i prebrojavao alat koji su donosili robijaši s radilišta na čuvanje.

— Nešto ste uranili danas, momci. Sigurno se Miller raspekmezio — reče spremištar i nacerio se Badgeru:

— Hajde, Harbine, daj mi taj bat!

Joe Harbin spusti bat na policu uz vrata i nehotično se osvrne i pogleda preko ramena. Usta su mu bila suha, živci napeti, jer je znao da sada svakog trenu...

Badger baci svoja željezna svrdla na policu, a spremištara ih prebroji.

— Nedostaje ti jedno svrdlo — reče spremištara Tomu Badgeru.

— Sigurno sam ga negdje zaboravio. Zurilo mi se — odvrati mu Badger mirno.

— Dobro, skokni natrag i nađi ga. Znaš kakva te kazna inače čeka.

Badger pođe natrag s noge na nogu, odbrojavajući svaki korak, znajući da ga promatraju. Znao je također da će za tren izmaknuti oku stražara čim se sagne da pokupi svrdlo, a isto tako i oku spremištara u daščari.

Kad se sagnuo da potraži svrdlo, naglo je kleknuo na jedno koljeno, kresnuo šibicom koju je čuvao za ovu priliku i pripalio maloprije postavljen stijenjak, pa još jedan i još jedan. Pokupio je svrdlo i sporim se korakom zaputio natrag prema spremištu alata.

Znao je koliko treba vremena da stijenjaci dogori do eksploziva i što će potom uslijediti. Tom Badger bijaše savjestan čovjek i sve je pomno smislio, premda ga je cijelo vrijeme mučila misao o lovcima na glave. Protiv njih doista ništa nije mogao smisliti. Preostalo im je jedino da im pobjegnu ispred nosa, ako mogu, ili da se s njima sukobe i pobiju ih, ako im to uspije.

— Evo ti tvoje svrdlo. Jesi li sad zadovoljan? — dobaci Badger spremištara kad se vratilo u daščaru.

I dok je spremištara prilazio da uzme želježno svrdlo iz Badgerovih ruku, snažna eksplozija iznenada propara zrak. Upravo u tom trenutku zamahnu željeznim svrdlom i udari spremištara po glavi.

Prasak eksplozije zamro je u povici-ma a potom su uslijedili bolni krikovi ranjenih stražara i robijaša. U trenu Tom i Harbin potrčase prema kamenolomu. Prvo tijelo na koje naiđoše bijaše Perryman. Bio je napola zatrpan kamenjem i pijeskom. Badger nogom odgurne kamenje i istragne stražarev revolver iz korica, a onda pokupi metke iz stražareva opasača.

Harbin pograbi stražarevu pušku, udari njom svom snagom o stijenu i razbije ju.

Kaznjenici i stražari s mukom su se probijali iz oblaka dima i prašine. Nekoliko njih je posrtalo, krvavito, pokušavajući da se izvuku što dalje od kamenoloma. Gurajući se mimo njih, Badger se probio iz kamenoloma i potrčao prema upregnutim kolima koja su tu u blizini stajala.

Izenada se na mjestu nesreće pojavio i upravitelj kaznionice u pratnji nekoliko stražara. Zastao je naglo, zaprepašten, buljeći u zbrku u kamenolomu, dok su stražari pritrčali u pomoć ranjenima.

Tom Badger se hitro priljepio uz upravitelja i upro mu revolver u rebru Harbin pritrči s druge strane i istragne upravitelju revolver iz korica.

— Nemamo ništa protiv vas osobno, stoga, ako vam je život mio, pođite polagano do onih kola.

— Hoću li...

— Upravitelju — opomene ga još jedanput Badger — nemamo vremena za raspravljanje. Pođite smjesta prema onim kolima!

Upravitelj počne prosvjedovati, a Harbin ga udari revolverom po glavi. Hitro su ga odvukli do kola i utovarili u njih. Tom Badger dohvati uzde i konji potrčase prema izlazu iz kaznionice.

Joe Harbin podigne upravitelja ispred sebe, tako da su ga svi mogli vidjeti.

Sve se odvijalo kao podmazano.

— Stoj! — poviče stražar s kule.

Badger nastavi tjerati konje, a drugi stražar istupi iz stražarnice uz vrata s podignutom puškom.

— Stoj ili pucam! — poviče stražar.

— Otvaraj ta vrata ili ćeš biti kriv za upraviteljevu smrt! — odvrati mu Badger.

Oklijevajući, stražar se osvrne lijevo-desno, tražeći pomoć, ali uzalud. Pomoćnik upravitelja i ostali stražari otrčali su u kamenolom da pomognu unesrećenima.

— Ne otvoriš li ta smrdljiva vrata dok nabrojim do tri, upravitelj će dobiti metak u glavu, a ni ti nećeš bolje proći — zaprijeti Harbin i počne brojiti: — Jedan...

Stražari se zagledaše. Vrijedi li žrtvovati upraviteljev život, život čovjeka koji im je bio dobar, premda i strogi?

— Dva...

Jedan od stražara priđe vratima i otkračuna ih, pa ih stade polagano otvarati. Joe Harbin osjeti kako mu znoj kaplje kroz guste obrve sa čela, a koža mu se ježi po kralješnici. Svakog trena mogla je započeti pucnjava.

Uto se vrata širom otvoriše i on pogleda konje u sigurnost i slobodu, tjerajući ih sve brže i brže.

Stigli su u podnožje brda.

— Izbaci ga! — naredi Tom.

Joe Harbin baci onesviještena upravitelja kaznionice iz kola, a Tom Badger oplete konje bičem.

Konji pojuriše u galopu. Sa stražarske kule odjekne puščana paljba, ali su se bjegunci uskoro našli iza brda izvan domašaja njihovih metaka.

Za njima je odjekivala i zvonjava zvona na uzbunu. Badger skrene kola sa ceste preko pustopoljine do guštika u podnožju brda. Kola se počеше drmusati preko gromada kamenja, ali konji nisu posustajali.

Suhopotočina se odjednom ispružila ispred njih i Badger je upravio kola u nju. Sada su kola tiho odmicala po mekanom pijesku suha korita. Skrenuli su iza stijene.

Badger reče:

— Raspregni konje! Dalje ćemo jahati.

Raspregnuli su zapregu. Skinuli su konjima orme, zauzdali ih konopom i uzjahali na neosjedlana leđa.

Jahali su prema jugu, držeći se mekana pijeska koji se urušavao i na kojem konji nisu ostavljali tragova.

Iz suhopotočine izjahaše do podnožja bregova, a potom udariše bespućem kroz vrbike što su se pružali uz rijeku. Odjednom Badger naglo skrene i izjaha iz vrbika, pa ponovo izbi na mekani pijesak.

Joe Harbin, koji je jahao odmah iza njega, divio se njegovu umijeću. Očito, Tom Badger je smislio bijeg do u tančine. Ušao je u vrbik na mjestu gdje na tlu nisu ostavljali tragove, a onda je iz njega izjahao ponovo po tvrdu tlu.

Badger je neprestance pogledavao i prvi put otkako su pobjegli iz kaznionice Harbin se upitao koliko bi moglo biti sati. I vrijeme je bilo besprijekor-

no proračunato. Za koji trenutak sunce će zaći, a to im je baš pogodovalo, jer će se noć naglo spustiti kao i svuda u pustinji. Pod okriljem noći moći će u sigurnosti jahati sve do zore.

Ali Joe Harbin bijaše sumnjičave naravi. Badger je sve izvršno isplanirao, svaki korak puta, no koji su mu planovi pošto pokupe novac? Bila je to vrlo neugodna primisao, ali i Joe Harbin je imao svoje planove za vrijeme kad mu Tom Badger više neće biti potreban.

Neprilika je bila u tome što je obojici trebao brod da ih odveze do Mazaltana, a Harbina je uz to mučila i briga kako će ih primiti posada broda, osobito ako dođe bez Toma Badgera. Znao je da je Badger i za to imao smišljen plan, pa će mu stoga biti nužna njegova pomoć.

Kad su stigli među pješčane humke, Badger zaustavi konja i pričekao da mu Harbin dojaše uz bok.

— Kaži mi istinu i ne okolišaj — počeo Tom Badger strogim glasom — zna li itko osim tebe gdje si sakrio te svoje zlatnike?

— Zar si lud? To znam samo ja.

Badger stade o tome razmišljati. Ako nitko ne zna gdje su zlatnici sakriveni, onda nitko ne može pogoditi ni u kojem su smjeru otišli; ni gonjoci ni upravitelj kaznionice. Naime, oni će zacijelo pretpostaviti da su radije krenuli prema istoku nego prema jugu... barem dok ne nađu zlatnike.

Ako itko zna i ako ih je odao upravitelju kaznionice, onda bi ih tkogod mogao dočekati u blizini skloništa da im priredi dobrodošlicu. I može se vrlo lako dogoditi da lijepo ujašu u klopku i padnu im u šake.

— Lažeš li mi — opomene ga Badger — obojica ćemo to platiti glavom. Ako samo još jedna osoba osim tebe zna gdje se nalaze zlatnici, ili makar približno sluti gdje su, uletjet ćemo ravno u lavlje ralje.

— Nitko ne zna, časna riječ — zakune se kratko Joe Harbin.

Ali netko ipak zna, pomisli Joe Harbin. Zna ona djevojčura pred kojom se hvastao kad je trebalo da drži jezik za zubima.

K vragu, htio ju je samo zadiviti. Ali zar je to sada uopće važno? Ona je zacijelo već davno otišla s nekim iz ovih krajeva u neku drugu zemlju.

III

Pola sata poslije zalaska sunca Dan Rodelo je krenuo na put. Poslije godinu dana zatvora bilo mu je ugodno pješati. Uz to, najbolje je razmišljao dok je hodao.

Još nije pravo ni zanoćalo kad li iza sebe začu štopot kolskih kotača. Okrenuo se i ugledao četveropreg s još jednim osedlanim konjem privezanim za kola. Dva muškarca i jedna djevojka vozili su se u kolima.

Kad su ga dostigli, zaustaviše kola.

— Kamo ste se zaputili?

— U Gold City.

— Tražite li zlato, tamo ga zacijelo nećete naći. Jedino što je zlatno u tom gradu jest njegovo ime.

— Možda me ipak posluži sreća.

— Penjite se! I mi idemo tamo — reče krupan čovjek i potjera konje, lagano ih udarivši uzdama.

Kola krenuše s Rodelom. Sjeo je uz djevojku. Ta ga je djevojka privlačila. Dopadala mu se jer je bila lijepa i izazovna.

— To je danas mrtav grad. Znadete li?

— Pa i nije. U njemu još živi stari Sam Burrows. On ima tamo trgovinu i krčmu. Kod njega sam ostavio i svoj konja prije nekog vremena.

Dan Rodelo pogleda u djevojku koja ga je gledala hladno sumnjičavim očima. Iz razgovora je saznao da se dvojica muškaraca zovu Clint Wilson i Jake Andrews.

Noć je bila tiha i konji su korakom vukli kola uzbrdo. Zapazio je da ga promatraju ispod oka. Oni su se pitali tko je on, a on zašto oni idu baš u Gold City.

Gold City bijaše posljednje naselje prije pustinje koja se protezala do državne granice i preko nje, sve tamo do zaljeva Adair. Dan Rodelo nije samo bio sumnjičav čovjek već se i pitao ne idu li ovi ljudi u Gold City istim poslom kao i on. Stoga je morao biti vrlo oprezan, vrlo oprezan.

U Gold Cityju kuće blijahu napuštene i ruševne, osim dašćare gdje je Sam Burrows imao trgovinu i krčmu. Ta je kuća imala čak natkriti trijem. Niz ulicu su stajale kuće zapuštene i u jednom stanju. Ulica je bila pusta. Nigdje ni jednoga stabla. Nigdje ni jedne zelene grančice.

Sam Burrows, s lulom u ustima, sjedio je na trijemu i lijeno promatrao kola koja su ulazila u grad. Sam je bio naoružan revolverom, a pušku je sakrio iza vrata.

Kad su se kola zaustavila, Sam Burrows pomno promotri pridošlice, a oči mu se na kraju zaustaviše na Danu Rodelu.

— Zdravo, Same — pozdravi ga Rodelo.

— Dobro došao, Dane — otpozdravi mu Sam Burrows.

Dan skoči s kola i rukova se sa Samom Burrowsom.

— Ovi su me stranci povezli sa sobom, što je vrlo lijepo od njih — reče Rodelo.

Naglasio je riječ stranci, da bi ga Sam razumio. Sam mu se nasmiješio i rekao:

— Pozovi svoje prijatelje. Sigurno ste ogladnjeli.

— Imate li viskija? — upita ga Jake.

— Najboljega u gradu — odgovori mu Sam Burrows.

Ustao je i ušao u krčmu. Stavio je dvije čaše i bocu na šank pred goste, a potom se obratio djevojci:

— Želite li šalicu kave, gospođice?

— Pokažite mi gdje je kuhinja i ja ću je sama skuhati.

— Ravno kroz ova vrata. Sve ćete tamo naći što vam treba — odgovori joj Sam Burrows.

— U vas se svega nađe, premda živite u mrtvom gradu — primijeti čovjek koji se zvao Clint Wilson.

— Nije ovdje baš tako pusto kako bi čovjek na prvi pogled mogao pomisliti. Prolaze stočari sa stadima, ponekad koja četa konjanika i poneki glasnik poštansko-prevoznog poduzeća »Wells Fargo«... ili poneki lovac na zlato.

— Mislio sam da ovdje, osim pustinja, nema ničega više sve do zaljeva.

— Zapravo i nema. U luci Port Isabel tovaru stoku na brodove — reče

Sam i kimne prema pustinji: — Ovdje je i vrag rekao laku noć.

Sam im natoči još jednu čašu.

— Pijte, ja častim. Drago mi je što imam društvo i što se vratio moj prijatelj Dan Rodelo — reče Sam naivno, a potom se obrati pridošlicama: — A odakle ste vi?

— Iz Flagstaffa — odgovori mu Clint Wilson.

Jake Andrews prebaci težinu tijela s noge na nogu i dobaci uznemiren pogled Clintu.

— Idemo, Clinte — reče Jake i iskapi svoje piće.

— Zar nećete pričekati na kavu? — upita ih Sam.

— Kava je za žene... za Noru... Noru Paxton. Ako joj se pije kava... neka je pije. Ja bih želio naći udobno mjesto za prenoćište. No, svejedno, idem pogledati što radi — reče Jake.

Nora je stajala uz štednjak kad je Jake Andrews ušao u kuhinju. Čekala je da uzavrije voda za kavu.

— Mi idemo potražiti kuću u kojoj ćemo prespavati. Ti pazi da nitko ne dođe za nama, čuješ li? — strogo će Jake.

— Čujem.

— I pazi na toga Dana Rodela... taj je upravo izašao iz kaznionice u Yumi...

— Tamo sjedi i Joe Harbin! — zaprepšteno će Nora.

— Možda mu je i prijatelj. Moramo biti vrlo oprezni.

Pošto je Jake izašao iz kuhinje, Nora je napunila lonac kavom i pošla za njim.

Dan Rodelo stajao je još uz šank. Dobro ga je pogledala, što se prije nije usudila učiniti u nazočnosti Jakea i Clinta.

Rodelo bijaše stasit momak širokih ramena, vitak, crnih očiju, pristala lica, jakih jagodica, jednom riječju pristao muškarac, predobro odjeven za čovjeka koji je tek nedavno izašao iz tamnice. Sigurno je to odijelo imao na sebi i kad je bio doveden u tamnicu.

— Valjalo bi da i ja sebi nađem mjesto gdje ću prespavati — reče kao usput Rodelo.

— Zar već? Ta tek ste stigli. Ja sam se nadala da ću se malo zabaviti prije

spavanja — dobaci mu Nora uz zavonjski pogled.

Položila je šalicu kave pred njega, lonac na stol, a potom se okrenula prema gitari što je vidjela na zidu.

— Svirate li gitaru, Same?

— Malčice... kad sam sam. Dan je nekad dobro svirao. Zasviraj nam nešto, Dane — zamoli ga Sam.

— Ne sada. Nisam raspoložen — odgovori Rodelo.

Vani na ulici, Clint je uzeo svjetiljku s kola i zapalio je.

— Ovamo, niz ulicu, mislim — pozove ga Jake.

Pošli su zajedno niz ulicu, pogledavajući u kuće s druge strane ulice. Napokon su došli do kuće koju su tražili. Vrata bijahu odškrinuta. Nad vratima je visjela prikovana potkova.

Clint pride vratima i odgurne ih. Prostorija u koju je ušao bijaše obijeljena. U njoj su bili ognjište, grubo otesani stol i dvije stolice. Dva slupana ležaja bijahu uz zid sobe. Clint objesi svjetiljku o klin na gredi na stropu sobe.

— Napokon sami s pedeset tisuća dolara.

— Ali, gdje li ih je sakrio?

— Začas ćemo ih naći. U ovoj ulici samo je jedna kuća s potkovom nad vratima, a to je sve što nam je rekla o mjestu gdje se skrivaju zlatnici.

— Žene! Najprije ona pijana Harbinova djevojčura, a sad opet ova Nora! Zar ne možeš bez njih?

— Ostavi Noru na miru. Ona je čestita djevojka...

— Dobro, dobro. A sad da vidimo gdje su ti zlatnici.

Jake se ogleda po sobi, a potom stade proučavati pod. Blago se obično zakopa, znao je. Pod je bio od trošnih dasaka, a samo se poneka u cijeloj dužini pružala preko cijelog poda.

— Sigurno je negdje ostavio neki znak — reče Jake.

— Zašto? Valjda on zna gdje ga je sakrio — odvratiti mu Clint Wilson.

— Ipak, možda se bojao da vrijeme i prašina ne učine svoje. Sigurno je ostavio neki znak, kladim se — uporno je nastavio Jake.

Vapno na zidu, premda staro, bijaše neoštećeno. Teško da je išta bilo uzidano u zidu ispod žbuke. Ognjište se ta-

kođer doimalo netaknuto i neoštećeno. Zato Jake klekne i poče pomno pregledavati pod, centimetar po centimetar.

— Clinte, pogledaj! — uzviknuo je odjednom uzbuđeno.

Pokazao mu je niz čavala zabijenih uz rub daske na podu, u obliku streljice. Možda su bili samo slučajno tu zakucani, a možda su označavali mjesto gdje su skriveni zlatnici.

— Išćupajmo je! Vidio sam trnokop pred kućom — reče Jake i pođe po trnokop.

Clint ga je čekao da se vrati, zablenut u dasku na podu. Tu je znači... pedeset tisuća dolara... dovoljno novaca da se lagodno proživi cijeli život!

Jake se vratio i podupre trnokopom dasku na podu. Zardali čavli popustiše. Još jedan trzaj i daska se podigne. Pod njom, u rupi, bijaše drvena kutija okovana željezom.

— Našli smo ih. Našli smo zlatnike... pedeset tisuća dolara! — poviče Jake ushićeno.

— Ja sam ih našao — mirno će Clint Wilson.

Jake ga iznenađeno pogleda. Izraz na njegovu licu polagano se mijenjao. Clint je držao revolver u ruci.

— Clinte, pobogu, ti...

Iz cijevi sukne oganj, pucanj odjekne zaglušeno starom, napuštenom kućom, a potom još jedan. Jake Andrews klone prema naprijed, presaviše se i pade ničice, razjapljenih usta kao da je još nešto želio kazati.

Clint spremi revolver u korice i, kleknuvši, izvuče kutiju iz rupe u podu. Razbije ju i razvali trnokopom.

Kutija je bila puna starih poštutjelih pisama, spomenika i raznih dokumenata i spisa. Podigao ju je i sav njezin sadržaj rastresao po podu. Nigdje ni traga zlatnicima. U očaju uze čeprkati prstima i grepsti noktima po dnu kutije... Ništa!

Gore uz ulicu zalupila su negdje vrata, a zatim se začu kako netko trči ulicom.

Poskočio je. Ogledao se oko sebe. Provirio je kroz vrata na ulicu. Dan Rodelo trčao je niz ulicu, a za njim je hitala Nora.

U trenu je podigao revolver i zapucao, ali je promašio.

Dan pretrči preko ulice i skloni se u tamnu sjenu, pozvavši Noru da ga slijedi.

— Sklonite se u mrak! Ubit će vas! — opomenuo ju je Rodelo.

Clint izađe na prag kuće, opazi sjenu Nore u trku, nanišani i opali. Dan zapuca prema vratima, gdje je bljesnuo Clintov revolver. Clint jaukne, ispusti revolver i utekne u kuću. Rodelo hitro pretrči ulicu s revolverom u ruci.

Clint pritrči mrtvom Jakeu, okrene ga udarcem noge na leđa i zgrabi njegov revolver.

— Baci taj revolver! Ne bih te želio ustrijeliti. Još ću te možda trebati.

Nora, koja je dotrčala za Rodelom, najprije se zablenu u Jakeovo mrtvo tijelo, a potom u Clintu.

— Ti si ga ubio! Ti, svinjo! — zarežala je.

— Lezi! — zapovjedi Rodelo Clintu.

— Ranjen sam u ruku — plačljivim će glasom Clint.

Rodelo mu pregleda ruku, Clint je bio samo lakše ranjen.

— Zavij je, pa nećeš izgubiti mnogo krvi. Bolje si prošao od Jakea — prezrivo će Rodelo.

— Zašto ga ne ustrijelite? Htio vas je ubiti, zar ne? — upita ga Nora, ne vjerujući svojim očima.

— Ja nisam ni sudac, ni krvnik. Ali, zapuca li opet na mene, ubit ću ga kao psa.

— A gdje je Sam Burrows? On čak nije ni izašao iz svoje kuće? — upita ga Nora.

— A zašto bi? On ne gura nos u tuđe poslove — objasni joj Rodelo.

Rodelo pokupi revolvere i zatakne ih sebi za pas. Bojao se da bi ih sve još mogao trebati prije zore.

— Idem natrag u krčmu da popijem kavu — reče Nora.

— Samo izvolite, gospodice, i nemojte se žuriti — dobaci joj Rodelo.

Kad je Nora otišla, u sobi zavlada tajac. Svjetiljka je slabo osvjetljavala sobu. Clint je ležao na leđima i držao se za ranjenu ruku. Rodelo je znao što Clint misli. Ubio bi ga kao Jakea, samo da mu se ukaže prilika. Toliko je bilo lakom za novcem.

Čuli su se koraci. Rodelo proviri kroz vrata. Dolazila je Nora. Donijela je lonac kave i tri šalice.

— Sam me je poslao da vam donesem kavu — reče Nora.

Spustila je lonac na stol i napunila svakom šalicu kave.

Dan Rodelo pričekao da Nora i Clint prvi okuse kavu, a onda i on počeo srkati.

— Zar se bojite da vas ne otrujem? — upita ga zajedljivo Nora.

— Skuhali ste odličnu kavu — reče Rodelo uz smijeh.

Neprekidno je napeto osluškivao što se zbiva vani u noći. Tom Badger učiniti će nemoguće samo da pobjegne iz kaznionice Yuma.

— Vi nekoga čekate? — upita ga Nora nakon nekog vremena koje su proveli u šutnji.

— Da. Čekam ljude koji su ovdje sakrili pedeset tisuća dolara u zlatnicima.

— Ali oni su u tamnici u Yumi — prosvjedovala je Nora.

— Kladimo se da će stići prije zore — reče Rodelo.

— Ubit će nas! Sve će nas pobiti! — krikne zaprepašteno Clint i sjedne na svom ležaju.

— Možda... a možda i neće.

IV

Tom Badger zategne uzde i zaustavi konja pokraj staze.

— Sakrij se, Joe. Netko dolazi.

Joe Harbin se okrene i potegne revolver, te procijedi kroza zube:

— Nitko mi sada ne treba, niti želim da nas itko ovdje vidi.

Nepoznati jahač dolazio je za njima kasom. Zaustavio se točno nasuprot mjestu gdje su se Joe Harbin i Tom Badger skrili u šipražje.

— Kamo li su samo mogli nestati? Ne čujem ih više — govorio je nepoznati jahač naglas kako to često čine osamljeni ljudi.

— Do vraga, pa to je Gopher! — ogorčeno će Harbin.

Izašli su pred njega. Obojica bljahu ogorčeni. Oni su se svim silama trudili da zametnu tragove, a Gopher nije imao pojma kako valja zametati trago-

ve i potjera bi ih mogla začas tamo zateći. U tom slučaju sav bi im trud bio uzaludan zbog toga glupana.

— Vi ste mi, momci, omogućili da pobjegnem iz zatvora. Svi su se uskomješali u namjeri da vas uhvate, pa se na mene nitko više nije ni osvrtao — objasni im Gopher kako se domogao slobode.

— Prestani blebetati! Požurimo! Rodelo će nam inače umaknuti ispred nosa — nestrpljivo će Badger, pa odjaha naprijed laganim kasom.

Gopher im je trebao kao lanjski snijeg. Samo još jedan problem više. Samo je pukom srećom uspio pobjeći iz zatvora, jer je Gopher bio rođeni nespretnjaković, ali sreća ga ne mora pratiti baš cijelo vrijeme, pomisli Harbin.

Kad su stigli u Gold City, nisu se zaustavili pred krčmom, premda je u njoj gorjela svjetlost, nego su se zaputili niz ulicu prema svjetlosti koja je gorjela u kući s potkovom iznad vrata.

— Stigao je prije nas — tiho će Badger.

— Našao je kuću, ali to ne znači da je našao i novac. Jedino ja znam gdje se on nalazi — dometne Harbin.

Joe Harbin dagna konja do susjedne kuće, sjaha i izvuče revolver.

U kući ih je Dan Rodelo mirno čekao. Nora se stisnula u kut sobe, a Clint se skutrio na ležaju, razrogačenih očiju.

— Ima ih više. Zar ćeš sam na njih? — upita Clint Rodela tihim glasom.

— Da!

— Ti si lud! — zaprepašteno će Clint, pa ga upita: — A koja je meni korist od toga?

— Kakva korist? Sam si se u to uvalio. Uostalom, ubio si i svog druga. No, što se mene tiče, možeš i ostati ovdje ili pokušati pobjeći, od volje ti. Možda izvučeš živu glavu.

— Ostat ću ovdje.

— I bolje ti je. Pred kućom je Joe Harbin.

— Pa što onda?

— On zna da ti je jedino ona njegova djevojka mogla reći gdje je sakrio zlatnike, pa ga se čuvaj. On je vrlo ljubomoran čovjek.

— Nije se spetljala sa mnom nego sa Jakeom.

— Idi pa mu to kaži, možda će ti i povjerovati.

Izvana su se čuli koraci po pijesku i škripa čizama.

— Hej, Danny! Stigli smo! Izađi!

— Cuješ, Clinte, stigli su i znaju da sam ovdje. Ostaneš li tu sjediti, još će pomisliti da si se sa mnom udružio — opomenuo je Rodelo Clintu.

Clint skoči s ležaja kao da ga je netko ubo iglom.

— Iđem van! Odmah! — poviče on uzbuđeno.

— Samo izvoli. Vrata su ti otvorena.

Clint učini korak-dva prema vratima, a potom se pokoleba.

— Vрати mi moj revolver — zatraži od Rodela.

Rodelo mu pruži revolver sa cijevi prema naprijed i opomene ga:

— Gledaj prema vratima. Okreneš li se, pucam.

Clint uze revolver i stade iza vrata, pa poviče:

— Ja nisam Danny. Ja želim izaći i... pregovarati.

— Može! Izađi s rukama uvis — odvrati mu Joe Harbin glasno.

Clint otvori širom vrata, držeći revolver u ruci, iskoči preko praga i zapuca. Tri revólvera zapucaše u njega prije nego što je mogao ponovo potegnuti obarač.

— Ostanite na svom mjestu — prošapće Rodelo Nori, pa kao sjena šmugne kroz vrata u noć.

Gopher uđe u sobu i zastade, zalebnuvši se u tijelo na podu. Za njim udoše Harbin i Badger.

Tom Badger se počeo pomno osvrtaći po sobi, zagleda se upitno najprije u Noru, a potom u tijelo na podu.

— Okreni ga na leđa — naredi on Gopheru.

Gopher klekne i okrene mrtvoga Jakea na leđa.

— Pa to nije Danny — izlaze Gopher zaprepasteno.

— To je Jake Andrews, a onaj što smo ga ustrijelili pred kućom zove se Clint Wilson — objasni mu Harbin.

— Clint Wilson!

— Glavom — odvrati mu smrknuto Harbin, a onda upita gledajući malo u Noru: — A čija je to djevojka?

— Ja sam stigla ovamo s tim ljudima, to je istina... ali ja nikome ne pripadam. Ja sam Nora Paxton.

— Pokupimo mi najprije ono po što smo i došli, Joe, a ostavi sada tu ženu na miru. Dolje u Meksiku imat ćeš ih napretek — podsjeti ga Tom nestrpljivo.

— Došla si s njima? — upita je Joe koji se nije dao zbuniti.

— Rekli su mi da idu do zaljeva, a onamo sam i ja pošla. Pozvali su me da pođem s njima, a ja drugoga izlaza nisam imala.

— Do zaljeva? Zašto baš do zaljeva?

— Ja poslom... svojim privatnim poslom, koji se vas ama baš ništa ne tiče.

— Bez uvrede, gospodice. Ako želiš putovati, možeš nastaviti s nama — odvrati joj Harbin, cereći se.

— A kako ste namjeravali stići do zaljeva? — upita Badger koji ju je strogo gledao.

— Imali su kola. Ostavili su ih gore u ulici. Oni su išli do Papago Wells.

— A zatim?

— Ja znam mjesto s pojiлом na pola puta odavde do zaljeva. Stoga su me i povelj sa sobom.

— Ja prvi put čujem da tamo ima neko pojilo — primijeti sumnjičavo Badger.

— Ima... oveća mlaka stajaće vode, ali pitke.

— Ako je to istina, onda je došao kraj našim nevoljama. Dobro, pođite s nama — reče velikodušno Joe.

Badger pogleda u razvaljenu drvenu škrinjicu i razasute papire po podu.

— Nema ovdje nikakvih zlatnika. Jeste li sigurni da ih nije pokupio Rodelo?

— Mislite li na onoga visokog, crnoputog mladića koji je maločas bio ovdje?

— Da, to je Danny.

— Taj nije ništa pokupio — reče im Nora, a potom doda: — Clint je ustrijelio Jakea. Mislio je da su našli zlatnike kad je Jake otkrio rupu s tom drvenom kutijom.

— Nije mu to bilo prvi put... Clintu.

Nora je napeto osluškivala svaki šum izvana. Je li Dan Rodelo tu negdje vani u mraku? Što li sada smjera?

— Uzmi već jednom te zlatnike i bježi-mo oдавде! — nervozno će Badger.

Harbin uze u ruku zardali žarač s ognjišta i dovuče stolicu ispod središ-nje grede tavanice koja se pružala od zida do zida. Popeo se na stolicu, gur-nuo žarač u raspuklinu u gredi i odva-lio grubo obdjelan komad grede, a iza njega razjapi se rupa. Jedan zlatnik pade kotrljajući se na pod. Nora se prigne, podigne ga i pruži Badgeru s riječima:

— Gle, pravi zlatnik.

— Ima toga još mnogo ovdje, djevoj-ko — reče Harbin i slavodobitno se nacereka.

Badger se obrati Gopheru:

— Donesi bisage, brzo.

Kad je Gopher izašao, Harbin upita Badgera:

— Što ćemo s njim?

Badger slegne ramenima.

— Dobro će nam doći da nam pomog-ne na putu. Kad stignemo u Mazatlan, daj mu pedeset dolara i neka ga vođa nosi.

Gopher se vratilo, sav uspuhan, nose-ći dva para bisaga i sva trojica počeoše užurbano u njih trpiti zlatnike.

— Bogme su teške! Ne bi nam škodi-lo da imamo kojega tovarnog konja više — primijeti Tom zabrinuto.

Dan Rodelo se ušuljao kroz vrata u kuću i odmah se sklonio u sjenu uza zid, držeći revolver spreman u ruci. Prvi ga je spazio Tom Badger i pola-gano, bez riječi, podigao ruke uvis.

— Gotovo! Nema ih više — reče Har-bin.

— Pusti me da još jednom pogledam u rupu — zamoli ga Gopher.

— Gledaj, ako hoćeš.

Gopher se popne na stolac i počeoš opipavati po rupi.

— Našao sam još dva — povikao je veselo.

— Neka ti budu! To je ionako tvoj dio — reče mu Harbin.

— Zar samo dva zlatnika? — razoča-rano će Gopher.

— A što bi ti, đerdan od dukata, a još jučer si bio robijaš!

— Velikodušni Joe Harbin! Uvijek si ti bio darežljiv čovjek, Joe — progo-vori tiho Dan Rodelo, a Joe Harbin trgne rukom kao da će izvući revol-

ver. — Da ti to nije ni palo na pamet, Joe.

Polagano, nerado, Harbin podigne ruke uvis, a Gopher vrlo brzo. Joe se sporo okrene smiješeći se Rodelu pa reče:

— Kako si, Danny? Zar na mene da povučeš revolver? Ta mi smo prijate-lji. Zar si to zaboravio?

Rodelo se naceri. Harbin ga nikad nije volio, a to je Rodelo znao.

— Znači, nemaš ništa protiv toga da i ja pokupim svoj dio?

— Ti nisi pri zdravoj pameti. Ja sam sam obavio taj posao.

— A ja sam za to odsjedio u zat-voru.

— Nemojte se natezati! Bježimo oдавде — upadne Badger. — Potjera tek što nije stigla, a tada nitko neće dobiti ništa.

Harbin podigne jedne bisage i pođe prema vratima.

— Imaš pravo, idemo. Uzet ćemo nji-hova kola, a naše konje zavezati za njih da se ne umaraju.

Dan Rodelo ostade nepomičan na svom mjestu.

— A kamo ste naumili? — upita ih Rodelo.

— Na jug... Zašto pitaš?

— Idete u pogrešnom smjeru. Najpri-je valja poći prema istoku, a potom niz istočne obronke gorja Gilas. Dok potjera pročešlja cijelo ovo područje, bit ćete već na palubi onog broda što vas čeka u zaljevu.

Zabuljili su se u njega, očiju punih sumnje.

— Što ti to bulazniš? Kakav brod? — upita ga Harbin.

Dan Rodelo mahne revolverom, pa reče:

— Natovarite to brzo. Badger ima pravo, valja požuriti.

Hitro su natovarili bisage na konje i pošli prema kolima uz ulicu. Pošto je Nori dao znak da ih slijedi, i on pođe za njima.

Vratili su se do krčme.

— A on? — upita Harbin pokazujući prema krčmi.

— Ostavi ga na miru — reče Rodelo.

— On poznaje sve i svakoga oдавде pa do El Pasa i takneš li ga, imat ćeš za vratom i samog vruga. K tome, taj uvijek drži jezik za zubima.

— U kolima ima vode. Napunili smo bačve i mjehove prije nego što smo pošli na put — reče Nora.

— To nam svejedno neće biti dosta — reče Rodelo, pa se okrene prema Gopheru, izvadi iz džepa zlatnik, pruži mu ga i reče:

— Drži! Kupi sve mjehove i pljoske u trgovini. Napunit ćemo ih vodom. Moramo na dug put preko zemlje bez vode.

Pustinjska se vrućina još nije pravo bila ni digla, a nigdje ni daška povjetarca. Samo su se zvijezde na nebu doimale hladno. Tišina je bila kraljica noći. Dan Rodelo stajao je postrance i promatrao njihove pripreme za put. Bilo je pokoje pojilo ili nakapište između Gold Cityja i granice, a možda i s one strane granice, ali je on dobro znao, bolje od svih, koliko su nepouzdana ta pustinjska napajališta.

Pokušao se sjetiti kada je posljednji put padala kiša, ali u Yumi rijetko kad pada kiša, a i tada je mjestimična i kratkotrajna. Ta pustinja dolje prema jugu bila je pravi pakao, gora od pakla, i još nitko je nikad nije prešao kolima.

Kad je sve bilo spremno za polazak, Rodelo uđe u krčmu.

— Hvala ti, Same. Radostan sam što ću opet zajahati svog konja — reče Dan Rodelo Samu Burrowsu.

— Vrli je to konj. Gotovo mi je žao što si se vratio po njega — reče Sam u šali.

— Ovdje se oždrijebio. Ovdašnje je pasmine. Tu sam ga i uhvatio, malo južnije odavde. Kad zagreznemo u pustinju, trebat ću toga konja. On zna sve vrtače s nakapnicom i sva pojila u Sonori.

Sam stavi dlanove na šank i uprese o njih, pa se nagne prema Rodelu.

— U grdnu si se kašu uvalio, sinko. Jesi li siguran da ti neće biti potrebna pomoć. Ja bih ti mogao nekoga poslati da...

— Ne, hvala. Ja to moram sam obaviti.

— Joe Harbin je ubio već mnogo ljudi. Koliko ja znam, najmanje jedno tuce... — dometne Sam.

— Više me brine Badger. Lukav je i podao kao prerijski vuk — odvrati mu ozbiljnim glasom Rodelo.

— Otac mu je bio takav i odgojio je sinove u podlosti — reče Sam, zašuti trenutak, a potom doda: — Ta djevojka, slušaj, ne spada u njihovo društvo. Zapravo, ne razumijem što ona tu uopće traži.

— Pokušat ću je nagovoriti da ostane ovdje s tobom — reče Rodelo poslije kraćega razmišljanja.

— Ukrcat ću je u poštanska kola i platiti joj put. Neka ide kamo hoće.

Dan Rodelo pođe prema vratima, ali zastane i reče:

— Ugasi svjetiljku, Same.

Kad je krčma utonula u tamu, Rodelo izađe na vrata.

— Ti baš nikome previše ne vjeruješ — dobaci mu Harbin.

Dan pođe prema njemu, pa reče:

— Vjerujem ti, Joe, ali ne želim da te dovođim u napast. Zašto ne pustiš tu djevojku? Put je tegoban. Ostavi je ovdje.

— Zar si poludio? Ona je vidjela zlatnike i nas. Čula je što smo govorili. Ne možemo je ovdje ostaviti.

— To ovisi o tebi, Joe.

— Zašto o meni? — upita ga Harbin, a oči mu bijahu crne duplje u tamnoj sjeni oboda njegova šešira.

— Jer ti si ubojica u ovoj družbi.

— Ja? Zar ja da ubijem jednu ženu?

— Samo uludo tratite vrijeme — reče Nora mirno — Joe me neće ubiti, a ni jedan od vas. Idemo... i štedite municiju...

Dan Rodelo zgrabi uzde i potjera kola niz ulicu i na cestu, dok su njihovi konji privezani kaskali za kolima. Čim su izašli iz grada i krenuli prema istoku, pustio je konje u zaprezi da idu korakom, a potom ih ponovo potjerao kasom. Badger i Harbin zaspali su ispruženi u kolima, a Gopher se skvrčio uz njihov stražnji kraj.

— Ja vas uopće ne razumijem. Što ste naumili? — upita Nora šapatom Rodela.

Rodelo joj se nasmiješi i reče:

— Prekrasna noć, zar ne?

— Mogli su me ubiti zbog vašeg glupog uplitanja.

— Joe Harbin nikad ne bi ubio jednu ženu... bez opravdana razloga... ukoliko mu ne treba vaš konj... ili nešto slično.

— A tada?

— Tada će vas ubiti, jasno. Ubit će vas i pri tom neće ni trepnuti okom.

V

Krenuli su prema jugu, a oštri vrhovi i grebeni gorja Gilas uzdizali su se nadesno od njih. Bilo je prohladno i ugodno, pa su se rijetko zaustavljali, i to samo da bi odmorili konje, jer su se penjali. Nikome nije bilo do razgovora. Harbin je zamijenio Rodela za uzdama, pa je Rodelo zaspaio ispružen u kolima.

— Jesi li se probudio? — upita ga Badger poslije nekog vremena.

Rodelo se začas razbudio.

— Ahaa.

— Dokle se pružaju ove planine prema jugu?

— Do granice — odgovori mu Rodelo.

— A može li se preko njih prijeći?

— Ja znam za dva prijelaza. Indijanci ih sigurno znaju više.

— Ti dobro poznaješ ovaj kraj?

— Ništa bolje od bilo kojeg bijelca. Vode je tu malo i teško se nalazi. Ljudi su umirali od žeđi nadohvat izvora u gorju Tinajas Altas... voda je u kamenjaru visoko iznad staza.

— Znaš li za koji izvor dolje u Pinatecu? Djevojka veli da vode ima jugozapadno od Papago Wellsa.

Dan Rodelo se zamisli. Odakle joj samo taj podatak? Teško da i Indijanci znaju za to pojilište, ali kako je i kada Nora Paxton upoznala taj kraj?

— Da — rekao je polako. — Ali nije ju lako naći. Ponekad se isušila ili samo kaplje.

Zaustavili su se sat prije zore i napojili konje iz šesira.

— Valjalo bi da sad nešto pojedemo, jer tko zna kad ćemo opet imati za to vremena — reče Rodelo.

— Zar misliš da će nas uskoro stići?

— Potjera? Sigurno.

Naložili su vatru, skuhalu kavu i ispekli slaninu i jaja.

Ugasili su vatru i nastavili putovanje. Udaljivali su se od gorja prema dnu doline, a ispred njih se ispriječila pustinja Lechuguilla.

Rodelo je dobro znao što se događa s one strane gorja iza njih. Družina

na čelu s Crnim u crnom konjaničkom klobuku, koji ih vodi u lov za odbjeglih robijašima, traže njihove tragove. Do sada je sigurno već shvatio što su naumili i bio im je na tragu.

Dan Rodelo je hodao ukorak s Badgerom.

— Možda im ipak uspijemo izmaknuti.

Badger ga podrugljivo pogleda.

— Ne budi naivan!

— Moramo pokušati dobiti na vremenu — reče Rodelo i pokaže mu rukom prema stijeni što je stršala ne tako daleko ispred njih. — Vidiš li onu stijenu? Odmah iza nje je prijelaz preko gore, uzak i strm, kojim ćemo poći i nadati se da nas oni neće opaziti, a onda nastaviti prema jugu.

— Zar tu ima neki prijevoj? Nikad za nj nisam čuo — reče Badger pogledavši sumnjičavo u brda.

— Ostavit ćemo kola. Odavde dalje ćemo jahati — reče Rodelo.

— Osjećat ću se sigurnije u sedlu — priznađe Badger.

Sunce već bijaše dobrano odskočilo kad je Rodelo dovezao kola podno pješčana humka, tik uz samu strmu padinu. Potom se svi popeše na vrh humka, pa počеше na kola odronjavati pijesak, dok ih nisu zatrpali. Zatim su zameli tragove, posuvši ih pijeskom.

Pošto su uzjahali, Rodelo ih povede uz oštar zavoj uzbrdice, u brdo. Za nekoliko minuta naiđoše na klanac što se sve više sužavao. Čim projahaše milju puta, već su se popeli na visinu od nekih tri stotine metara. Prešli su prijevoj Gilas uskom stazom na kojoj nisu našli svježih tragova, stazom koja je neprestance vijugala uzbrdo.

Prijelaz bijaše dug oko šest milja. Konje su dobro napojili prije nego što su ostavili kola. Tako su se oslobodili suvišna tereta, jer je Dan Rodelo znao kakav ih mukotrpan uspon čeka.

— Hoćemo li se probiti? — upita Gopher iznenada.

— Netko od nas i hoće — odvrati mu Rodelo.

Poveo ih je prema jugu, Vražjom cestom. Ona ih je vodila na jug prema gorju Tinajas Altas, što se pružalo s one strane Gilasa.

— Valjalo bi da se negdje sklonimo u hlad, inače će nam konji crknuti od žege — posavjetovao ih je Rodelo.

— Hlad? — prokune Harbin. — A gdje da nađemo hlad?

— Gore u nekom klanu.

— Ja ne idem gore — reče Harbin. — Ja idem naprijed u Meksiko, a zatim do zaljeva.

— Nikad tamo nećeš stići ako se konji ne odmire — upozori ga Rodelo.

Harbinovo lice bijaše prošarano potočicama znojna što mu je tekao niz zaprašene obraze. Oči mu bijahu okrutne kad je pogledao u Rodela.

— Slušaj, ti si meni sumnjiv i ne vjerujem ti ni riječi. Reci mi što ti zapravo hoćeš? — ljutito ga upita.

— Ja sam u ovoj neprilici do grla kao i ti — odgovori mu Rodelo.

— To možemo začas izmijeniti — odvrati mu Harbin, ustukne korak i okrene konja sučelice Rodelu. — Odmah sada, ovdje!

— Ne drobi gluposti — odgovori mu Rodelo. — Bez mene ste izgubljeni, bez mene nećete naći ni kapi vode.

— Ona zna gdje ima vode — pokaže Harbin glavom na Noru.

— Valja najprije da je nađete, a kad je nađete, tko zna, možda je od nje ostala samo isušena baruština. Na ovoj žeži voda se za jedan dan ispari.

Badger ih je neko vrijeme promatrao bez riječi. Ništa on ne bi izgubio da Harbin pogine. Izgubio bi mnogo ako Rodelo govori istinu.

— Prestani, Joe — rekao je napokon. — Dan ima pravo.

— Dobro — reče Joe. — Idemo.

Fošli su. Dan Rodelo je jahao na začelju. Nora zaustavi konja i pričekala da je sustigne.

— Joe će te ubiti, Dane — upozorila ga je.

— Možda.

— Nećeš mu biti ni prvi ni posljednji, znaj.

— Možda ću biti posljednji na koga će potegnuti revolver.

— Zar si i ti revolveraš? — začudila se

— Nekad sam bio — priznao joj je.

Nije joj tada želio objašnjavati kada i zašto. Jedva je poznavao tu Nuru Paxton, a ni ostali mu nisu baš bili dragi. Dokle je god Joe Harbin

bio uvjeren da ga može ubiti kad to zaželi, znao je da ga Joe ne može zasukočiti.

Rodelo obrisa znoj s lica i okrene se da promotri da li ih tko slijedi. Vidio je samo ustaljene valove vrućeg zraka.

Jedino je on znao u kakvu su pogibelj srijali; jedino je on znao kako malu šansu imaju da se iz nje živi izvuku. No drugog izlaza nije bilo. Barem ne za njega.

Jahao je u družini ubojica, s ljudima koji su ga smatrali uljezom i stoga su ga mrzili. Mrzili su ga i Badger i Harbin i Gopher... i ubit će ga čim ga više ne budu trebali. Ubit će ga za kap vode, za konja, za pušku, ili jednostavno stoga što ga mrze.

U jednom trenu Harbin ga je želio ubiti zbog toga što je previše razgovarao s Norom. Ali je Rodelo znao da uskoro to više neće biti važno. U posljednje sate njihova putovanja svatko će misliti samo na svoj život, želeći ga sačuvati. Ljepota blijedi pod žarkim suncem, čak i požuda gasne kad se suočimo s nesmiljenim licem smrti.

Znali su nešto malo o kraju preko kojega su prolazili, što iz iskustva, što iz prepričavanja. Ali samo ga je Dan Rodelo dobro poznavao, premda ne savršeno. Nitko ga nije poznavao savršeno. Svi su iz njega bježali. Bio je to najgori kraj na svijetu, odvratan, sušan i pust. U njemu je jedva bilo vode za jednog jahača i njegova konja.

Rodelo je razmišljao o ljudima koji su pred njim jahali. Tom Badger bijaše miran, hladnokrvan, opasan. Joe Harbin nagao, naprasit, mrzovoljan. Gopher podmukao, pravi podzemni glodavac, kao što mu je i ime bilo (Gopher, pocket gopher, američki bigasaš, srodnik našeg slijepog kućeta — op. ur.) je štakor, brzih kretnji i vičan cviljenju, ali nađe li se u pogibelji, oštih je zubi

Gerje u daljini, prema jugu, bijaše najrijetko modro, a potom grimizno. Surce napokon utone na zapadu, a sjene se izduljiše, klanici utonuše u zlokobnu tamu; nebo je gorjelo, a nekoliko rastrkanih oblaka obrubi se zlatom.

— Koliko još ima do Tinajas Altas? — upita Badger.

— Dosta i previše — reče Rodelo i pokaže rukom prema gorama. — Preći ćemo ih i nadati se najboljem. Tamo je nakapnica Raven's Butte. Ponekad se u njoj nađe koja kap vode.

Nakapnicu su našli u klanu južnije od Raven's Buttea.

Rodelo sjaha.

— Nema ni za jednog konja, ali podijelit ćemo pravedno.

Napojio je konje, brojeći im gutljaže. Kad su se konji napojili, u nakapnici je ostala samo čaša vode.

Nastavili su putovati pješice, vodeći konje. Rodelo je računao da do Tinjas Altas ima još sedam milja. Tamo će biti više vode i moći će napojiti konje i napuniti pljoske.

— Nema potjere. Izgubili su nas — ushićeno reče Gopher.

— Ne zavaravaj se, mladiću. Uskoro ćeš ih ugledati — dobaci mu Badger i prezrivo ga pogleda.

— Mislite li da će nas sustignuti? — upita Nora Rodela.

— Njima se ne žuri. Napast će nas kad budemo na izmaku snaga — odvratila Rodelo.

Već je bilo zanoćilo kad su stigli do Tinajas Altas, gdje se utaboriše u zaklonu pustinskog hrpta. Zapalili su vatru i skuhalu kavu. Nora je ispekla slaninu koju su kupili od Sama Burrowsa. Nisu imali teka. Bili su iscrpljeni od naporna putovanja preko užarene pustinje.

Izašao je mjesec i obasjao ih svojom plavičastom svjetlošću. Tom Badger pokupi nekoliko pljoski.

— Hajdemo potražiti vodu — reče.

Rodelo pođe naprijed. Nekoć, davno, bio je ovdje, pa je zato našao put do mjesta gdje su neki planinari ostavili svoje konopce.

— Najniža je nakapnica obično puna pijeska, ali pod njim ima vode. Pođimo do gornje nakapnice — reče Badger.

Voda se nakupila u vrtači živa kamena.

Badger zagrabi rukom vodu. Voda bijaše hladna i bistra. Napunili su pljoske, a potom sjedoše na stijenu uz nakapnicu, osvježeni svježinom noći, tažeći neprestance žeđ hladnom vodom.

— Ne razumijem ja tebe — počeo Badger poslije minute ili dvije. — Znam da nisi uhoda jer si svoje odsjedio na robiji.

Još prije nego što je zora zasivjela pustinjom, ponovo svi bijahu u sedlima, na napojenim konjima, jašući prema granici koja se nalazila nekoliko milja pred njima.

Sunce tek što je zarudjelo kad li Joe Harbin dojah na začelje i reče:

— Slijede nas.

Zastali su i okrenuli se. U daljini se dizao tanak stup dima prema nebu.

— Pa tome smo se i nadali — reče Badger. — Sigurno su pretražili svu krajinu. Ovaj ih dim poziva na zbornu mjesto. Nema smisla da čekamo dok nas stignu.

Neko su vrijeme svi šutjeli. Poslije su opazili još jedan stup dima, daleko na zapadu. Konji su usporili korak. Nora je pristupila Rodelu.

— Nikad nisam mislila da je taj put tako mučan — rekla je.

— Kad god možete — posavjetovao ju je Rodelo — pijte. Valja piti koliko možete, i na silu, kad ste uz vodu. To će vam omogućiti da lakše izdržite ovaj pakao.

— Probit ćemo se, zar ne, Dane?

Prvi put nazvala ga je imenom.

Slegnuo je ramenima.

— Možda. Još nas čeka ono najgore — rekao je i pokazao joj rukom prema istoku. — Eno, već se vidi Camino del Diabolo... Vražja cesta koju smo spominjali. Uz nju je ostavilo živote nekoliko stotina ljudi u vrijeme zlatne groznice.

Prolazili su dijelom pustinje načičkanim trnovitim grmljem, busenjem cholle i ponekim žbunom saguara i acotilla. Zaobilazili su ih, jašući u jednored, držeći se pravca prema jugu.

Kad su stigli na vrh neke uzvisine, Joe Harbin zaustavi konja.

— Zašto se ne sakrijemo u zasjedu i otarasimo ih se za sva vremena — predloži Joe.

— I pustimo ih da nas opkole i odsjeku od vode — odgovori mu Rodelo.

— Koje vode? — okrene se Badger i strogo odmjeri Rodela.

— Od izvorišta Tule, koju milju istočno odavde, čini mi se. Ali mogli

bismo uštedjeti na vremenu udarimo li do nakapišta Papago.

Pustinja je postajala sve brdovitija i neravnija. Stigli su do ruba krajine Pinacate. Prema jugu se pružao vulkanski dio pustinje, prekriven krezubim hrbatima krute lave i pješčanim humcima, gotovo posve sušan. Ni jedno živo biće nije tu obitavalo, osim lešinara i zvečarki. A oni su se morali preko nje probiti i potom pohitati preko pijeska do zaljeva.

Prenoćili su na pijesku, među crnim stijenama, spremni da se brane u slučaju napada. U ranu zoru nastaviše putovanje, pijući često rezervnu vodu iz pljoski.

Bivali su sve nervozniji i razdraženiji. Jedino je Nora izgledala smirena.

VI

Dan Rodelo pogleda u zvijezde, osjeti svježinu pustinjske noći — i bio joj je za to zahvalan. U njegovu je prošlom životu bilo više neugodnih nego ugodnih i bezbrižnih trenutaka. Jedina uspomena na njih bijaše sjećanje na majku i topli dom djetinjstva. Koliko li je godina već otad prošlo?

U zoru su još imali dovoljno vode samo za kavu. Kad su je popili, ostali su sjediti, nijemi, svatko zabavljen vlastitim mislima. Dan Rodelo je znao što bi valjalo učiniti u takvim okolnostima, ali on nije bio ubojica, pa je mogao doći samo do jednog zaključka, istoga kao i onaj na početku putovanja... ali na kraju će im ipak morati kazati istinu...

A tada će doći do pucnjave, naravno, a on nije bio revolveraš kao Joe Harbin. Možda je bio brži od njega, ali on u to nije bio potpuno siguran. Ludo je bilo to što je pokušavao izvesti... nije bio baš odviše pametan ili lukav, ali je bio odlučan, snažan i uporan u svojoj nakani.

— Što ćemo sad? — pogleda Joe Rodela. — Trebalo bi da ti znaš gdje ima vode.

— Potražiti ćemo je čim se razdani.

— Dopuste li nam — dometne Badger.

— Dopustit će — reče Rodelo.

I Harbin i Badger nisu bili vični Novotu u pustinji. Rodelo je to znao. Tom Badger je nekad bio lovac na bizone i konjokradica, a poslije se odmetnuo u razbojнике.

Joe Harbin bio je najprije kravar, pa ložać na parobrodima na rijeci Denveru i Rio Grande, a poslije unajmljeni revolveraš i ubojica u ratovima između stočara i farmera. Prvi je put ustrijelio čovjeka za kartaškim stolom.

Sve što su znali o životu u divljini i pustinji naučili su u krajevima zapadno od Stjenjaka... Ni jedan od njih nije znao sitne trikove koje čovjek mora znati da bi preživio u pješčanoj pustinji.

U osvitu su pojahali, suha grla, ispućani usana. Oči su ih pekle pri svakom pogledu pod upaljenim vjeđama. U daljini iza njih, ne baš veoma daleko, vijorio se oblak prašine koji ih je pratio ukorak na razumnom odstojanju Harbin ga promotri i prokune.

Više nisu mogli brzo jahati. Ušli su u krajinu Pinacate. Oko njih samo krczube hrbati ispućane lave: duboka ždrijela, oštri vršci; odasvud opkoljeni gustim grmljem kaktusa cholle. Neki duhovit putnik nazvao je tu vrst kaktusa colle »kaktus poskok«, naime, kad biste mu se približili, ili samo prošli mimo njega, taj kaktus kao da bi poskocio i ubo vas svojim kao iglica tankim trnjem, što bi prouzročilo užasne bolove.

Trnje kaktusa cholle vrlo je lomljivo, jer se ta biljka tako rasplodava. Jahati i izmicati kaktusovu trnju bilo je vrlo teško. Konji su se nabadali na oštro trnje koje se hvatalo i za jahačevu odjeću, čak zabadalo i u tvrdu kožu sedla. A kad biste se jednom na njih nabolli, teško ste ih mogli izvaditi iz bolnog mjesta, jer je trn na vrhu imao kukice, kao udica.

Dan Rodelo je jahao na čelu malene povorke i vješto izmicao oštrim rubovima ukručene lave i trnovitim ograncima kaktusa cholle. Bio je to ružan i odvratn kraj.

Kad su stigli negdje do sredine krajine Pinacate, Nora počela jahati uz njega. Zaprepastio se kad je ugledao njezino lice. Obrazi su joj upali; oči zakrvavijene i krmeljave, sa crnim podoč-

njaci; usne otekale i ispucane, krvavile su.

— Hoćemo li još dugo ovako, Dane? Kad ćemo već jednom stići do zaljeva? — upitala ga je šapatom.

— Ne znam.

— Što će biti s nama?

Pogledao ju je. I njega je mučila ista strepnja.

— Svašta, bojim se. Spusti glavu kad dođu gonitelji, da ti ne vide lice, čuješ li me? A uz to, dobro znaš koliko je Joe Harbin ljubomoran.

— Što vas dvoje tamo šapćete? — poviče Harbin. — Ne zaboravi da je Nora moja žena, Rodelo!

Dan se malčice okrene u sedlu i odmjeri Harbina.

— To će ona sama odlučiti — dobaci mu.

— Hoće, vraga! Ja sam taj koga treba da pita i ne izazivaj me! — grubo se na njega otrese Harbin.

Dan se nehajno držao, ali remenčić na koricama njegova revolvera bio je otkopčan.

— Nemoj se odveć prsiti svojim revolveraškim ugledom. Netko bi mogao poželjeti da te iskuša jednog dana — reče mu Rodelo.

— Kad god zaželiš — odvrati mu Harbin.

Rodelo ne reče više ni riječi. Usne su ga užasno pekale dok je govorio.

Prerajahali su cijelo jutro, a nisu popili ni kapi vode, a voda se zacijelo skrivala tu negdje u blizini. Sunce je bilo visoko i pripeka užasna. Konji su se jedva vukli. Odjednom Rodelo opazi bijeli odblesak na tamnoj stijeni ispred njih. Istodobno je začuo zujanje pčele u ravnom letu.

I konji su nanjušili vodu i ubrzali korake. A onda su je opazili. Nora pohita naprijed, ali onda s gnušanjem okrene glavu u stranu. Tom prostački prokune. U nakapištu, koje je bilo dopola napunjeno vodom, ležala je štrvina stara nekoliko dana.

— Zar nam takvu vodu nudiš? — istrese se Joe Harbin na Rodela.

— Nije ju on zagadio. Urazumi se, čovče! — prekori ga tiho Tom Badger. — U nevolji smo i nećemo se cijeli iz nje izvući budemo li se međusobno svađali.

— Još je jedno nakapište tu negdje, oko milju odavde — reče Rodelo da ih osokoli.

Umorno i mlitavo popeli su se ponovo u sedla. Ponovo su pošli sporim korakom prema jugoistoku. Strah se uvukao u njih, jer smrt je putovala s njima. Žed im je otupila osjetila. Najbolje su se držali Rodelo i Nora koja je poslušala Danov savjet i pila na silu na posljednjem pojilu.

Dan Rodelo je pomno pregledavao kraj kojim su prolazili. Jednom, kad se spuste na zaravan, vodu više neće naći. Nakapište Papago moralo je biti nedaleko od mjesta kojim su prolazili. Ali gdje? U toj pustinji i njezinoj jednoličnosti teško je naći prirodne putokaze.

Rodelov konj počeo posrtati. Sjahao je i poveo ga za uzde.

— Moramo pješačiti, želimo li da sačuvamo konje — reče.

Svi su ga nerado poslušali.

Nikome nije bilo do jela i nitko ga nije ni spomenuo jer nije bilo preporučljivo jesti, a ne imati vode.

Rodelo je polagano hodao, da bi ostali mogli držati korak za njim. Nepažljiv dodir u prolazu mimo šiljatog kamena osjećali su kao dodir užarena željeza iz kovačeva ognjišta.

Ispred njih Rodelo ugleda crni hrbat koji je bacao tamnocrvene sjene, već prema tome kako su se sunčeve zrake na njemu lomile. Je li našao nakapište?

Zaškiljivši, ogleda se oko sebe. Učini mu se da to mjesto poznaje. Znao je da mjesta u divljini mogu poprimiti različit izgled, već prema tome s kojega ih mjesta promatrate. Stoga se putnici kroz nepoznate krajeve neprestance osvrću za sobom da promotre put kojim su prošli, kako bi ga mogli prepoznati na povratku.

Rodelo se pokušavao sjetiti što zna o tom mjestu... jer baš to bijaše mjesto koje je tražio.

Stijene bijahu krezube i oštre kao nož, pa su im parale obuću i odjeću. Kad se osvrnuo, zapanjio se kako izgledaju ostali što su ga slijedili. Norina košulja bila je rasparana od trnja kaktusa, njezine čizme grdno izgažene, a kožnata jahaća suknja poderana.

Gopherovo lice bilo je upalo, usne raspućane i krvave. Badger i Harbin izgledali su kao nakaze.

Tada Rodelo ugleda tragove divokozna, a nešto dalje i tragove pustinjske lisice. Svi su tragovi išli istim smjerom.

Nije našao stazu kojom je nekoć stigao do nakapišta Papago, ali ga je pokušavao pronaći nagoniski. Stijene su ovdje bile uglavnom izgladene od vjetra i sitna pijeska, te skliske. Bio je to kraj koji bi nastojao izbjeći i zaobići da se nije nadao da će tamo naći vodu.

Najednom spazi plavkastu bazaltnu stijenu koju je dobro zapamtio. Malčice je skrenuo, spustio se između dviju litica i stigao do pještane obale uz poveću lokvu punu vode. U podnožju litice bijaše vrtača izdubena padom vode, duboka najmanje jedan metar. Uz nju još jedno malo jezerce promjera od desetak metara. Vrtča je bila u sjeni visoke litice. Voda u njoj bila je svježja i bistra.

— Konje ćemo napojiti iz one veće lokve. Mi ćemo piti iz ove vrtače — reče Rodelo.

Kleknuo je i šakom zagrabio vode. Srkao ju je iz dlana, osjećajući kako njezina svježina unosi život u isušeno tkivo sluzokože u njegovim ustima. Progutao je nekoliko kapi i želudac mu se zgrči. Pio je u malim gutljajima. Potom, kad je utažio žeđ, napunio je svoju i Norinu pljosku.

Zatim je napojio konje. Dovodio ih je do pojila i odvodilo od njega nekoliko puta.

Znao je da to još nije kraj njihovim mukama. Budući da im je najveći mih bio probušen, sa sobom neće moći ponijeti dovoljno vode koja bi im dostajala za cijelo putovanje. Koliko još ima do Adair Baya? Dvadeset milja? Ili možda dvadeset i pet?

S iscrpljenim konjima ne mogu tamo stići u jednom danu. Pošto se malo odmored, možda stignu za dva dana? Dosad ih je pratila sreća. Svi su još bili živi i više-manje zdravi.

Pogleda u nebo. Sutra će svanuti vruć dan. U ovom kraju, gdje su se nalazili, noći su hladne, ali se danju pijesak usije, jer ga suhi vjetrovi začas isuše. Putovanje po takvoj pripeci,

bez vode, donosi smrt, pa makar trajalo samo jedan dan.

Nora mu priđe.

— Što ćemo sad? — upitala ga je.

— Odmorit ćemo se, napiti vode do grla, dobro napojiti konje i poći prema obali.

— Misliš li da nas neće napasti?

— Hoće, napast će nas, bojim se. Kuenuc je odlučan trenutak: sad ili nikad.

— Što da radimo?

— Pij... pij na silu. Natopi svaku stanicu svog tkiva vodom. Lakše ćeš poslije izdržati žeđ i žegu.

Još je jednom doveo konje na vodu. Skupio je nekoliko suhih graničica za vatru, kad li mu pristupi Joe Harbin. Gopher ga je pratio, a za njima je koraćao Tom Badger.

— Našao si dobru vodu, Rodelo — reče Harbin. — Oprosti za ono, znaš, malo sam se bio prenamagao. Ti si dobro znao kamo nas vodiš.

— Ja ću vas i dalje voditi.

— Što hoćeš tim reći?

— Još se nismo izvukli iz pakla, Harbine. Još je pred nama nekih dvadeset i pet milja puta do obale: dva dana putovanja, barem.

— Što? Ja mogu prevaliti i sedamdeset milja u jednom danu.

— Na iscrpljenom konju?

— Moj će izdržati.

— Smiri se, Joe. Dan zna što govori — reče Tom Badger.

— Glupost! Želi nas ovdje što dulje zadržati. Više nam nije potreban! — odtrusi Harbin ljutito.

Dan Rodelo se uspravi iznad vatre koju je bio naložio.

— Skuhaj kavu — reče Nori — i priredi nam nešto za jelo. Najgore nas još čeka. Tko zna kad ćemo opet jesti.

Okrenuo se i pogledao Harbina u oči.

— Još ću ja tebi i te kako trebati, više nego ikad. Još ti preostaje obračun s lovcima na glave ... i nemoj me potcenjivati. Oni već godinama hvataju odbjegle robijaše i znaju kako se to radi. Dosad im još ni jedan nije umakao. Sve su ih vratili... mrtve.

— Neka samo dođu... što prije, to bolje — napuhavao se Joe Harbin.

— Na zapad odavde pruža se humasta pustinja. Tamo i konji upadaju u

pijesak do trbuha, a naročito ljudi. Pri svakom pokušaju da se iskopaju iz pijeska utonu u nj još dublje. Znaš li i jednog odbjeglog robijaša koji se odande živ izvukao? Mnogi su nestali baš na putu odavde do obale.

— Ne izmišljaj gluposti — reče Harbin.

— Uvjerem sam da Dan govori istinu — dometne Badger.

Gopher je donio još suhih graničica i bacio ih na vatru. Nora ga pogleda i upita:

— Zašto te zovu Gopher?

Nacerio joj se.

— Ne znam. Vjerojatno zato što se volim zavlaci u rupe.

Pošto su se najeli i napili, legli su na počinak da se odmore.

— Dobro se umotaj u gunjeve. Pred zoru ovdje uvijek puše hladan vjetar — upozori Rodelo Noru.

— Hladan vjetar? Ovdje? — začudila se Nora.

— Smrznut će ti se kosti, vjeruj mi. Dobro se pokrij.

VII

Rodelo otkopča remenčić na korica-ma svog revolvera i počne savijati pistu. Nije želio da ga zaskoče nespremna. Došao je ovamo s određenom namjerom, a uspije li mu bez pucnjave ostvariti što je bio naumio, toliko bolje. Kako će proći u dvoboju revolverima s Joeom Harbinom nije doista znao, ali je znao da je Harbin ustrijelio već mnoge protivnike i to ne slučajno. Harbin je iskusan strijelac i bešćutan čovjek.

Tim Badger je bio lukav i oprezan, radije je gledao kako se drugi tuku. A nitko od njih nije računao da će mu Gopher pomoći.

Rodelo je otišao na robiju zbog zločina koji nije počinio. Grizao se zbog tog, ali ga je najviše boljelo što su ljudi mislili da je on doista kriv. Povrh svega, želio je dokazati da je nevin, a potom će otići iz zemlje. Nije više želio živjeti i raditi s onima koji mu nisu vjerovali, koji su tako brzo izgubili vjeru u njega.

Nora je bila uz vatru, a voda za kavu je vrla. Tom Badger je čučao kraj vatre malo podalje od ostalih.

— Dosad smo dobro prošli, Danny. Doveo si nas do pojila — reče Tom Badger.

— Bolje ti je da napuniš pljosku vodom. Pij što više možeš. Najgori dio puta još je pred nama — odvrati mu Rodelo.

Harbin zagunda.

— Ako treba, prijeći ću ostatak puta naglavce — prezrivo će on.

Rodelo slegne ramenima.

— Kako te volja, Harbine, ali ja ću ipak pripaziti da netko ne nastrada vani u pustinji, ako mogu. Pojas sipkih dina preprečio nam se na putu do obale, dug je nekoliko milja, a na tom području nema ni jednog jedinog pojila ili baruštine s vodom.

Harbin ga odmjeri s omalovažavanjem.

— Čini mi se da se ipak previše praviš važan, zar ne? — reče uz posrpan osmijeh.

Rodelo mu ne odgovori ni riječi. Harbinovo nezadovoljstvo i srdžba, zajedno s napornim putovanjem, razdražili su ga do opasnog raspoloženja, pa se Rodelo povukao.

— Kava je kuhana. Dođite dok se nije ohladila — pozva ih Nora.

— Molim te natoči mi lončić kave. Baš će mi dobro doći — javi se Rodelo.

Nora natoči kave u lončić i pruži ga Rodelu, ali Harbin naglo ispruži ruku i dohvati ga, gotovo prolivši kavu kad je pograbbio lončić.

— Ja ću to popiti — reče grubo Harbin.

— Izvoli, izvoli — reče pomirljivo Rodelo.

— Što? Povlačiš se. Zar si se uplašio? Bojiš se dvoboja sa mnom? — za-reža Harbin na njega ljutito.

Rodelo slegne ramenima. Kiselo se nasmiješi.

— Zašto bih se morao s tobom boriti? Kave ima dosta za sve. Ti uzmi prvi lončić, ako hoćeš — reče mu Rodelo.

— Možda ću uzeti i drugi! — izazivao ga je Harbin, ali je Rodelo bio vičan čekati.

— Dobro, neka ti bude i drugi.
— A možda uzmem sve!
— A mi ostali? I ja bih volio lončić kave — na to će Tom Badger tiho.
Nora pruži drugi lončić kave Danu Rodelu.

— Drži! Nema smisla svađati se zbog lončića kave — reče ona.

U trenu je Joe Harbin izbio lončić iz Norine ruke i posegnuo za revolverom. Povukao ga je i zapucao tako brzo da je promašio, pogodio mihove iza Rodela, koje su maloprije napunili vodom.

Rodelo, koji je bio u blizini, skoči na njega i udari ga snažnim desnim ramenom, sruši na zemlju i izbije mu revolver iz ruke. I prije nego što je Harbin mogao revolver ponovno dohvatiti, Rodelo ga izbije nogom ispod njegove ruke.

Zastenjavi, Harbin prokune i skoči s pijeska u naglom nasrtanju, ali je zamahnuo preširoko, tako da ga je Rodelo snažno udario šakom u jagodicu. Joe Harbin je zastao u pola zamaaha, a Rodelo ga je tada udario ljevičom. Joe Harbin se ponovo srušio na pijesak.

U trenu je Tom Badger priskočio i zgrabio Rodela.

— Polako, stani! Nema smisla ta tučnjava! — povikao je Tom Badger.

Oamnljen, Joe Harbin je trenutak ležao nepomično. Kad je ustao, nije više bio ratoboran.

— Ubit ću te zbog ovoga, Rodelo — zaprijeti mu Joe Harbin.

Glas mu je bio hladan i miran. Čovjek koji mu je to rekao nije bio, makar po glasu, isti onaj čovjek kojega je Rodelo srušio udarcem šake, a jedva da je sličio na čovjeka kojega je Rodelo upoznao na robiji. U jednom trenu Rodela je stoga obuzeo osjećaj straha. No usprkos svemu, nije se pokolebao. Stajao je i mirno gledao u Herbina.

— Nemoj to više nikada ni pokušati, ako imaš i zrno soli u glavi — reče mu Rodelo — Pobjegao si iz tamnice. Sada smo u Meksiku. Za dan ili dva ukrcat ćeš se na Isacherov brod i ploviti u Mazatlan. Ali vjeruj mi, ja ću ti još trebati odavde do zaljeva. Ja ću ti trebati i kad stupiš nogom na palubu toga broda.

Na Harbinovom je licu natekla crna modrica, a na vilici mu je koža bila raspuknuta. On ih opipa nesigurnom rukom.

— Unakazio si me — rekao je gotovo zaprepašteno. — Još me nikad nitko nije udario u lice.

Badger odšeta do mjesta gdje su ostavili mihove s vodom. Pijesak pod njima bio je mokar. Znao je što će ugledati kad ih podigne, jer je vidio kad ih je metak proparao. Mjehovi su bili naslagani na hrpu, a sada su bili spljošteni i prazni. Svaki je bio probušen metkom koji je odnio ugao jednoga, prosvirao drugi i zabio se u treći.

Joe Harbin pomno je promatrao kako Tom Badger pregledava mihove i kako ih je ispustio prazne iz ruku.

— Ostale su nam još dvije pljoske. To nam mora biti dovoljno do zaljeva — izusti pomalo žalosno Tom Badger.

— A što će piti konji?

— Napojit ćemo ih prije polaska. Možda će izdržati.

Konji su bili iscrpljeni, to su svi znali, zato nisu bili u stanju da pođu na tako naporan put preko pustinje išarane hrbatima lave, a potom pune dubokoga sipkog pijeska brežuljastih dina i sipina.

Joe Harbin priđe vatri, sagne se, zgrabi svoj revolver i spremi ga u koricu.

— Gdje su progonitelji? — upita Nora.

— U pustinji. Na mjestu s kojega mogu promatrati našu vatru, možda čak čuti naše glasove. Sve su to oni vidjeli već nekoliko puta, ne zaboravite. Noćas ćemo morati pažljivo stražariti — reče Rodelo.

Ustao je i prišao konjima. Poveo ih je do pojila i pustio ih da piju do mile volje. Palo mu je u oko da se logorska vatra jedva mogla vidjeti čim bi se od nje udaljio. Pustio je konje da se na miru napoje, a potom ih poveo do grma mesquita i svezao im noge nedaleko od vatre.

I tada prvi put osjeti koliko je i on umoran, ali se nije usudio zaspiti. Nikome od njih nije mogao vjerovati, štoviše, možda ni Nori. Nije ju mogao shvatiti, ali ni ona o njemu nije ništa znala.

Zašto se sada ne bi s njima obračunao? No istog trenutka kad je to pomislio, spoznao je da se neće to usuditi učiniti. Ponajprije, bio je sam, a njih su trojica. A potom, nadao se da će to izvesti bez pucnjave, ako ikako može. Na neki način, čekao je, kao i progonitelji, da oni prvi započnu. Istodobno je znao, da im pruža sve šanse koje je mogao. Da li zbog Nore? Ili zbog nekog zaboravljenog ostatka osjećaja čovječnosti što mu je bio prirodan?

Vratio se k logorskoj vatri, ali je ostao u tami noći, izvan osvijetljenoga kruga ognja. Nije želio da posluži kao meta.

— Moramo postaviti straže — reče Badger.

Harbin ustade i pogleda sve ostale.

— Ja idem prvi na stražu — reče Harbin, a potom se okrene k Nori i pucnje je: — Hajde, dodi! Idemo.

— Zašto ja? — upita Nora iznenađeno.

— Da mi praviš društvo. Inače bih mogao zaspati na straži.

Tom Badger se naceri, ali ne izusti ni riječi. Joe Harbin se okrene i upita ga:

— Što se ti cerekaš?

— Ništa. Pomislio sam, tko će držati budnima Gophera i mene... i Dannyja.

— Možda bi trebalo da sa svima idem na stražu da bih vam pravila društvo — predloži Nora u šali.

— Mogli bismo baciti kocku da vidimo tko će kada ići na stražu. Najniži broj ide prvi na stražu.

Promiješao je kocke u šaci i bacio ih na ravnu stijenu. Pet i četiri okrenulo se na kockama.

— Zapala te jutarnja straža, Joe — reče Badger.

Pružio je ruku da pokupi kocke, ali mu ih Nora uzme pred nosom.

— Na mene ste zaboravili — podsjetila ih je.

— Ti ne moraš na stražu — reče joj Harbin.

— Ja se slažem s Joeom. Moraš se odmoriti, Nora — reče Rodelo tihim glasom.

— Svi se moramo odmoriti. Napokon, zar i ja ne pripadam ovoj družbi? Jašem, pucam, pijem vodu, pa stoga idem i na stražu — rekla je Nora i bacila kocke.

Četiri.

— Ja sam druga smjena, mislim — rekla je.

Rodelo je uzeo svoj gunj.

— Tko god bio na straži, neka budno pazi na konje. Ostanemo li bez konja, gotovi smo! — opomene ih Rodelo.

Gopher, koga je zapala prva smjena straže, pođe na stijenu nedaleko od mjesta gdje su bili konji. Popeo se na liticu s koje je mogao motriti cijeli logor, a da mu pri tome nitko nije mogao prići s leđa.

Rodelo je našao mjesto u zavjetrini, iza neke stijene, koja ga je štitila od studenog vjetra što je puhao iz pustinjske zaravni. Uz to je pomno odabrao mjesto za počinak. Ispred te stijene, na mjestu u zavjetrini, bilo je mnogo suhih graničica koje su skupili za vatru, pa je zapravo bilo nemoguće da mu itko priđe, a da pri tome ne nagazi na njih. Pucketanje graničica upozorit će ga na opasnost.

Pošto se zamotao u gunj, Rodelo baci još jedan pogled na ljude oko vatre, da provjeri gdje se nalaze Joe Harbin i Tom Badger, a i Gopher, pa potom zaspi.

VIII

Rodela su usred noći probudili Norini pažljivi, gotovo nečujni koraci, kad je pošla da smijeni Gophera na straži.

— To sam ja, Gopheru. Došla sam te smijeniti na straži — rekla mu je šapatom.

— Niste morali. Ja ću vas zamijeniti — kavalirski će Gopher.

— Idi i naspavaj se dok još možeš. Sutra će opet svanuti naporan i sparan dan.

— Ja bih vas rado zamijenio. Bilo bi mi drago da to mogu za vas učiniti.

— Ne! Idi spavati. Odmori se. I pij što više vode možeš. Dan mi je to savjetovao.

Gopher je ustao, a Rodelo ga je mogao vidjeti s mjesta na kojem je ležao. Čuo ga je kako govori tihim glasom:

— Meni je on drag... mislim taj Rodelo. Mislim da je pošten čovjek. Mislim... rijetko se sreću u životu takvi ljudi kakav je on.

— Bio je na robiji.

— Ali nije bio kriv. Nevin je odležao na robiji — odvrati tiho Gopher, pa nastavi: — Svi su to znali tamo u tamnici, hoću reći. Upao je nepažnjom u loše društvo s Joeom Harbinom, kad je Joe opljačkao one zlatnike. Ljudi su mislili da su on i Joe Harbin ortaci, ali to nije bila istina. Ja znam istinu, čuo sam je na vlastite uši od Joea Harbina kad je to pričao. To što se Rodelu dogodilo Joe Harbin smatra uspjelom šalom i izvršnom psinom. Joe Harbin mu je podmetnuo...

Gopher je za trenutak zašutio, a potom dodao:

— Joe je mogao osloboditi Rodela krivnje, samo da je htio, ali nije. Vidi-te, koliko sam ja čuo, cijela se ta priča odigrala ovako: Joe Harbin je opljačkao rudnik i ukradio zlatnike za plaće rudarima, a potom mu je uspjelo pobjeći. Potom je putem sreo Rodela i nastavili su zajedno dalje jahati, kako često i čine ljudi koji se slučajno upoznaju na putu. Samo, čini mi se, Rodelo je tada već znao za tu pljačku, pa su svi poslije vjerovali da je i on u njoj sudjelovao.

— Pođite sada spavati i odmorite se. Sutra krećemo dalje — podsjeti ga brižna Nora.

Dan Rodelo ležao je mirno i pravio se da spava, premda je čuo sve što su razgovarali. Tako, dakle! Gopher joj je sve rekao. Gopheru će prije povjеровати nego njemu, Rodelu, jer Gopher nije imao razloga da joj laže. Odjednom se osjetio sretnim što ona zna sve o njemu, premda to još nije bilo sve što je on želio da ona zna o njemu. Jer nitko nije znao sve o njemu, čak ni oni ljudi tamo u onom rudniku, rudari, koji su povjerovali da je i on razbojnik koji im je ukradio njihovu teško zasluženu plaću.

Odšetao je sporim korakom do mjesta gdje je Nora stražarila. Ogledala se nećujno oko sebe i podigla pušku. S njom doista nije bilo šale. Ta je djevojka bila na sve spremna.

— Ja sam — rekao je Rodelo u polu glasa.

— Moja smjena još nije istekla.

— Zar bi ti škodilo da se malo dulje odmoriš? Probudio sam se, pa sam

mislio da je svejedno bdijem li pod gunjem ili na straži ovdje.

Sjeo je uz nju. Noć je bila tiha, pritiha. Vanj u pustinji sve je bilo mirno. Zvijezde su svjetlucale na vedrom nebu. Crna krajina Pinacate pružala se unedogled.

— Nikad nisam ni sanjala da je pustinja tako lijepa noću. Cijeloga te zao-kupi, osjećaš se tako sićušan i nevažan — rekla je tiho.

— Biljke su naučile kako da u njoj prežive, svaka na svoj način. Neke u sebi sačuvavaju vlagu da bi izdržale sušne dane, a neke proključuju tek kad kiša padne. Većina pustinskog raslinja ne klija i ne cvate dok ne prikupi dovoljnu količinu vlage, a kada padne kiša, začas procvjetaju i ocvjetaju.

Rodelo je trenutak osluškivao glasove pustinjske noći, a potom reče:

— Jesi li ikad pogledala na pustinju s vrha nekog brda? Nisko pustinjsko raslinje doima se kao da ga je tu posadio neki vrtlar, tako je ravnomjerno raspoređeno. O da, tako se rasporedilo samo da bi svaki korijen mogao crpsti dovoljno vlage iz zemlje oko sebe.

Neko su vrijeme sjedili i šutjeli, a onda se on ponovo oglasi:

— Nora, ja te doista ne razumijem. Što ti zapravo tražiš u ovoj divljini? Reci mi, što ti je sve to trebalo? Što ćeš time postići?

— A što ću izgubiti?

— Zar ti tvoj život baš ništa ne znači?

— Naravno da znači — reče i ogleda se oko sebe. — Možda i ja želim da se dočepam tih zlatnika što ih vučemo sa sobom, ili barem jednog dijela.

— Tada uzalud tratiš vrijeme. Nikad se nećeš domoći ni jednoga.

— Joe Harbin možda misli drukčije.

Šutio je dok je ona uporno zurila u tamu što ih je okruživala.

— O ne, ne misli — reče Rodelo poslije kraće šutnje. — Taj neće dopustiti da mu itko digne i jedan zlatnik, ako to bude mogao spriječiti. Očekuješ li to, bolje ti je da to odmah zaboraviš.

— Ja ću ga već obratiti.

— Možda i hoćeš, ako se potru-diš — reče s natruhom sarkazma u glasu. — Ni Jake Andrews nije bio budaļa.

— A što ti imaš protiv njega?

— Ništa... baš ništa.

Rodelo je pokušao sakriti svoju ljubomoru.

— Jake je bio čovjek na svom mjestu. Doista, čovjek kako valja, samo je previše vjerovao Clintu i to ga je stajalo glave. Jake je nešto naučio o tim zlatnicima od neke žene s kojom se bio spetljao Joe Harbin i pred kojom se ovaj pijan hvastao. Clint je salijetao Jakea, dok Jake napokon nije popustio, pa su pošli u potragu za tim zlatnicima.

— A ti i Jake?

Sagnula je glavu i pogledala u stranu, tako da joj nije mogao vidjeti oči ni izraz na licu.

— Što ja i Jake? — upitala je malčice ogorčeno.

— Ti nisi djevojka koja bi pristajala uz takva čovjeka...

— Jake nije mnogo birao. Uzeo je sve što je mogao. Mene je izbavio iz zapaljenog vlaka, tamo u Wyomingu. Gorjela sam... naime, moja je odjeća gorjela kad me je izvukao iz vagona u plamenu. Ugasio ju je i spasio me od užasne smrti i Indijanaca koji su napali vlak i zapalili ga... ako su to doista učinili Indijanci.

— Kako? Što hoćeš time reći?

— Nekako mi se sve čini da je i Jake bio upleten u taj napad na vlak. Samo, čim je mene našao, hitro se povukao. Ali moram ti reći istinu: bio je prema meni vrlo pažljiv. Jake je bio otvrdnuo čovjek, pomalo okrutan i velik grubijan, ali meni nekako drag. Premda grub na riječima, bio je nježan kao ljubavnik. Želio je da se udam za njega.

Zapuhao je hladan vjetar. Posve nesvjesno približili su se jedno drugome, gotovo se stisli zajedno da im bude toplije. Dan baci pogled prema logorskoj vatri. Svi su spavali. U ognjištu još se samo žarila crvena žeravica među pepelom. Njegove su oči prodirale u tamu, tražeći sumnjive sjene.

Znao je da se progonitelji vrzu u njihovoj blizini. Znao je da su vrsni lovci na ljude. Znao je što za njih znači nagrada od pedeset dolara za svakog uhvaćenog, odbjeglog robijaša, živog ili mrtvog.

A privlačila ih je i ta djevojka što je s njima putovala. Naravno, nju

neće vratiti upravi tamnice. Nitko nije ni znao da je s njima u toj proklesnoj pustinji, pa je nitko neće ni tražiti, ni pitati za nju.

A on? Njega nitko nije progonio, ali čovjek sa crnim konjaničkim klobukom želio je njegove čizme. Bio je to dovoljan razlog da ga napadnu. I naravno, željet će da to obave bez svjedoka.

— Ostaneš li živa, kad nas sve pobiju, pa te zarobe, pokušaj ih nagovoriti da te predaju Samu Burrowsu. Platit će im stotinu dolara za tebe. Ja sam se tako s njim dogovorio. Molim te, kaži im to... možda te poštede jer im je veoma potreban novac — reče joj Rodelo.

— A uspijem li im umaknuti?

— U blizini Adair Baya ima dosta izvora, pa nećeš umrijeti od žeđi; a tamo u zaljevu čeka usidren brod koji je došao po čovjeka koji se zvao Isacher. On je mrtav, ubili su ga progonitelji, pa nemoj brinuti zbog njega. A ne nađeš li taj brod, strpi se i čekaj, tamo uvijek povremeno naiđe neki ribarski brodić...

— A što će biti ako nam svima uspije da se probijemo, ili ako se probijete samo ti i Joe Harbin? — upita ga Nora.

— Tada ćeš se morati odlučiti koga više voliš, mene ili Joea Harbina — odvrati joj Rodelo.

Naglo se okrenuo i zagrlio je oko ramena, držeći je tako koji trenutak, gledajući je u lice. Potom je sagnuo glavu i nježno je poljubio u usta.

— Tako... možda ti bude lakše da se odlučiš za mene kad dođe presudni trenutak.

- o -

Nedaleko od njihova logora, na mjestu gdje se bazalna stijena raspukla, u udubini, u zaklonu od vjetra, ležao je u zasjedi čovjek sa crnim konjaničkim klobukom na glavi. Mjesto je bilo u zavjetrini. Stijena ga je štitila od studenog i zubatog vjetra noćnika. S uzvisine na kojoj je ležao mogao je dobro vidjeti crven odsjaj žeravice u logorskoj vatri odbjeglih robijaša. Čak je mogao razabrati sjene koje su se oko nje micale.

Izmjenjivali su se na noćnoj straži, naravno, što ga nije iznenadilo. Zapr-

vo, sve što se dotad dogodilo nije ga ni najmanje iznenadilo. Bjegunci, koji se zapute preko Pinacatea, nisu mogli baš nešto naročito učiniti. Jedino što je, za razliku od ostalih bjegunaca, s ovom družinom putovao čovjek koji je znao gdje se nalaze sva nakapišta u tom kraju.

I Crni je znao tko je taj čovjek. Jednostavno, valjalo mu je samo pomnije pogledati u tragove koji su uvijek vodili u pravom smjeru, pa da ustanovi kako je to čovjek obuven u nove čizme. Rodelo!

Sa sobom su prevozili nešto što nisu imali uza se kad su pobjegli iz tamnice: nešto teško što nije bilo hrana ili oprema. Proučio je tragove njihova tovarnog konja koji je nosio taj teret i upamtio je mjesto gdje se te noći taj konj odmarao.

Smislio je vlastitu taktiku koja nije bila nova. Prokušao ju je u nekoliko navrata i uvijek iznova ponavljao. I uvijek ubirao uspjeh i pobjedu. Bjegunce nikad nije napadao prije nego što bi stigli do pješćanih dina ili čak do obale zaljeva. Tamo, na raspucanoj lavi oko Pinacatea, bilo je za njega i njegove ljude mnogo dobrih zaklona, ali i za protivnike. Bjegunci su se tamo mogli vrlo dobro obraniti i još bi bili dobrobrano čili i orni za borbu. Stoga je obično čekao da bjegunci stignu do pješćanih dina gdje bi naporan put kroz sipak pijesak, žarko sunce i žed slomili njihov duh. Nitko od njih nije sa sobom nosio dovoljno vode, a to je bila njegova meta.

Njegova je taktika bila vrlo jednostavna: pustiti bjegunce da dođu do pješćanih dina. Tada već imaju malo vode i hrane, a njihovi konji, koji su dotle prešli naporan put, počinju posrnuti. A iza pješćanih dina on i njegovi ljudi nalazili su odličan zaklon i s lakoćom su se probijali od dine do dine prateći bjegunce u stopu. Odbjegli su robjaši uvijek nastojali da se što prije dočepaju obale u zaljevu, a on bi ih u tome spriječio, nametao im borbu među pješćanim dinama, sve dok ne bi popili posljednju kap vode što su je nosili uza se i sve dok iz njih ne bi iscijedio posljednju snagu.

Obično bi bjegunci poumirali u pijesku među dinama, tek ponekad, ali

vrlo rijetko, poneki bi se dovukao i do obale. Tada bi ih pognao prema izvorima otrovne vode uz obalu, pazeći da se ne primaknu mjestima s izvorima pitke vode.

Crni je i sada uživao u svom poslu... to više što je čovjek u novim čizmama bio tvrd orah... lukav protivnik... pravi prerijski vuk. Hoće li udariti nekim drugim putem?

Na kraju krajeva, morao je udariti prema pješćanim dinama. Bude li pak pošao uz gorski lanac, mogao je stići najkraćim putem do vode. U tom slučaju mora ga preteći.

Po prirodi bio je lovac, pa je stoga mozgao što bi sve robijaši mogli učiniti da se spase. Nije bio zabrinut. Nisu poznavali krajinu Pinacatea, a on je bio profesionalni lovac. Računao je da će i tegobno putovanje preko Pinacatea učiniti svoje...

Pustinja Pinacate imala je svoje hireve: nagle i snažne oluje, čudne i jezive magluštine što su navirale iz zaljeva, kristalno bijele mrazove što su na nju padali iznenada, čak ljeti. Ti bi mrazevi bijelili stijene u zoru, a otajali se na prvim jutarnjim sunčevim zrakama.

Šumarak kaktusa cholle ispriječio se na stazi kojom su bjegunci morali proći. Čim izbiju na istočne ili zapadne padine, natjerat će ih u guste kaktuse cholle. Možda će se kroza nj i probiti bez gubitaka, ali to se još nije dogodilo. A bilo je tu i staza koje su vodile u bespuća obrasla kaktusima cholle, a neke je i sam utro da bi zavarao bjegunce. Kada bi god nekoga progonili zbog pljačke, on je uvijek svoje progonjenike namamio u to bespuće obraslo kaktusima. Svaka je staza bila klopka iz koje se teško moglo izvući.

Napokon, izmoren dugim razmišljanjem, zaspi. Probudit će ga prve zrake zore. Sutradan mora odrediti mjesto gdje će njegove žrtve umrijeti, a on je to u mislima već pomalo i odlučio.

Hoćeo je zavijati kojot. Sova je zaleptala i odletjela u noć, a negdje se otkrili kamačak sa stijene.

Zvijezde, poput dalekih užarenih plamičaka, nepomično su svjetlucale na nebu.

- o -

Tom Badger pride mjestu na kojem su sjedjeli Nora i Rodelo i stane uz Rodela.

— Sve je mirno?

— Da.

— Dane, ne zadirkuj Harbina. Obračunaj se s njim poslije, kad se izvučemo oдавде. Sada moramo biti složni želimo li se dočepati zaljeva.

— Pa ja ga ne zadirkujem, nego on mene — branio se Rodelo.

— Znaš, često razmišljam o tebi, Rodelo. Zašto si uopće pošao s nama? Što ti želiš dokazati? Što ti tu zapravo tražiš?

Rodelo se napravio da nije čuo što ga je Tom Badger pitao. Kimnuo je pokazivši prema gorama.

— Kaži mi, što čekaju — upita Rodelo.

— Pravo mjesto u pravo vrijeme. On zna kamo smo se zaputili, on dobro zna što smo naumili.

Tom Badger zašuti. Poslije kraće šutnje doda:

— Mislim da namjerava ubiti samo jednoga čovjeka.

— Jednoga?

— Da! Onoga koji posljednji ostane živ, jer svi ćemo prije pomrijeti od žeđi.

IX

Zvijezde su još svjetlucale na nebu kad su sutradan u ranu zoru osedlavali konje.

Buseni kaktusa cholle svijetložute boje izgledali su kao da su rasvijetljeni vlastitom svjetlošću, a mjesečinom blijedo obasjana okolica, prelivena ispucanom skorenim lavom, iskrivljenom i izbočenom u neobične oblike, djelovala je sablasno.

Dok je stajao iza svog konja Rodelo provjeri revolver. Svi su meci bili na svom mjestu, a on je bio spreman za polazak i borbu. Spremio je revolver u korice, ali nije sapeo kopču remenčića preko njega, da bi ga mogao hitro izvući, ako zatreba.

Nora se prva popela u sedlo, a potom svi ostali, i to brzo. Dok su svi još stajali na svojim mjestima, Rodelo je pojahao na čelo povorke. Pošao je prema zapadu, a nakon toga skrenuo

je prema jugu, slijedeći neku staru i zapuštenu stazu, kojoj se uskoro izgubio gotovo svaki trag, ali se on ipak držao smjera koji je u široku krugu zaobilazio Pinacate.

Joe Harbin je odmah dojahao do njega, sav zajapuren.

— Kuda si to naumio? — zapita ga svadljivo.

— Ako ti želiš udariti ravno na jug, samo izvoli, nitko te ne drži. Ja idem naokolo — mirno će Rodelo.

— A što je ravno dolje, na jugu? — upita pokoleban Joe Harbin.

— Veliko vulkansko ždrijelo. A između tog ždrijela i gorskih vrhunaca Pinacate prostiru se najpogubniji šiljci hrbata ukružene i izlomljene lave. Sumnjam da si ih ikada vidio i da ćeš ih ikada vidjeti. Možda i postoji nekakav prolaz preko njih, ali ja za nj nikada nisam čuo, niti se želim zaputiti u nepoznato.

Joe Harbin se gundajući vratio na svoje mjesto u povorci. Sumnjao je u svaki korak koji bi Rodelo učinio, a njegova je sumnja svakim danom bila sve jača. Postao je vrlo razdražljiv i mogao je prasnuti svakog časa.

Rodelo je slijedio zapuštenu stazu, obišao izbojak crnog bazalta i spustio se nizbrdice u neku jarugu, pa izbio pred pravu šumu kaktusa cholle. Zauzvatio je konja i pomno proučio što se pruža ispred njega. Htio je biti siguran da nije zalutao i skrenuo sa staze.

Nekoliko humaka stožasta oblika uzdizalo se u toj šumi u koju je vodilo više zapuštenih, obraslih staza, ali se Rodelu nijedna nije činila pouzdanom. Napokon se odlučio za jednu od njih, ali je ujahao oprezna koraka, pazivši da se ne uplete u gusto busenje kaktusa cholle. Opake trnovite bodlje kaktusa cholle ulazile bi sve dublje pod kožu i meso kad bi se čovjek jednom na njih ubo, a ne bi ih odmah iščupao, zbog čega bi se zagnojile bolne rane.

Prije nego što su napustili posljednje nakapište, Rodelo se dobro napio vode, gutajući je na silu. Stojeći uz Noru, rekao joj je:

— Jedan stari Indijanac rekao mi je jednom da čovjek najprije gubi vodu iz krvi. Zar nisi opazila kako malo krvarimo kad se posijećemo ili ozlje-

dimio? Znači, starac je imao pravo. Ako je to istina, onda gubitak tekućine iz krvi usporava čovjekove kretanje i misli.

Dotle, zapravo, još i nisu mnogo stradali, ali posljednjih su dana neprestano gubili tekućinu iz tijela, koju nisu mogli nadomjestiti povremenim utaživanjem žeđi na nakapištima. Gledajući ostale, Rodelo je zapazio da je on od svih njih najviše pio vode.

Kad su stigli do male čistine u šumarku cholle, zaustavili su konje. Tom Badger dojaha do Rodela.

— Dane, jedan nam konj posrće... tovarni konj — reče mu.

Okupili su se oko onemoćalog konja. Rukovet bodlje kaktusa cholle zabo se konju u meso točno iznad potkoljenice. Bodlje su mu virile i iz mesa oko kopita, a bedra su mu bila u krvavim ranama.

— Morat ćemo ga otjerati da se sam snalazi kako zna i može — reče Rodelo. — Tovar ćemo prebaciti na drugog konja, a rezerve hrane raspodjeliti između nas — odlučio Rodelo.

— Hoće li uginuti? — upita ga Nora.

— Ne, neće, u boljem je stanju od nas. Rane će mu zacijeliti za koji dan i odvući će se natrag do nakapišta. Tamo za njega ima dovoljno vode.

— A što će jesti, pobogu? — upita ga Nora.

— A što je jeo sinoć? Jest će ono što i divokoze jedu. Past će travu... brstić će grmlje... već će se nekako snaći.

Dok su ostali pretovarivali teret s osakaćenog konja, Rodelo mu je izvadio bodlje iz rana, a potom ga otjerao u slobodu, udarivši ga po sapima.

Nakon nekoliko trenutaka nastavili su putovanje ali se dotle već razdaniilo.

U normalnim uvjetima konj koji se nabode na kaktus cholle ozdravi za dan-dva. Da im se nije žurilo da odmaknu što dalje, ne bi ga otjerali.

Sunce je odskočilo visoko na obzorju i namah užarilo sav kamenjar, a pustinja se zatalasala od vrućinskih valova, puna utvara.

Dan Rodelo osjeti kako mu znoj teče u kapljicama niz lice i niz prsa pod košuljom.

Oprezno je jahao, ne samo zbog progonitelja nego i zbog toga što taj dio pustinja nije dobro poznao.

Brižljivo je upravljao svojim konjem, pomno birajući mjesta kojima su morali proći, pregledavajući pažljivo svaki metar staze pred sobom, pažeći da se ne upletu među bodlje kaktusa cholle, ocotilla, ili ne ozlijede na šiljcima hrba.

U toj pustinji, činilo se, sve je bilo zubato, trnovito; svaka biljka, svako živo stvorenje branilo se da preživi u najokrutnijim uvjetima što su vladali u tom divljem svijetu.

Sada će, osjećao je Rodelo, bitka uskoro biti odlučena. Za koji sat svaki čovjek u njegovoj družini vodit će bitku na život i smrt. Svi su toga bili svjesni.

Život je ovdje visio o koncu, vrlo tankom koncu. Makar konj slomio nogu, što se moglo svakog trena dogoditi, čovjek mora nastaviti putovanje pješice, a tada iz toga pakla više nije bilo izlaza.

Bez vode čovjek može, posluži li ga sreća, živjeti samo jedan dan. Tek oni najotporniji, uz jaku volju za životom, mogu ošamućeni preživjeti najviše tri ili četiri dana.

— Pazi kako se krećeš — upozorio je Rodelo Noru. — Naletiš li na grm kaktusa cholle, nabost ćeš se na najmanje desetak bodlji, a svaka će te peći kao užarena igla.

Nikome se više nije žurilo. Vukli su se sporim koracima, mrtvo umorni. Tu i tamo staza se strmoglavito spuštala i neprestano zavijala između bodljikavih kaktusa, obilazeći krezube stijene. I najmanja nepažnja značila je pad na bodlje kaktusa i oštrice britkih hrba.

Dva su se puta zaustavili i čekali dok je Rodelo, kome se staza nije ni najmanje dopadala, ispitivao put pješice. Bila je to opreznost koja se isplatila, jer su oba prolaza bila neprohodna.

Joe Harbin bio je mrzovoljan kao bijesan pas. Očima je šibao po stijenama, a ponajčešće po Rodelu. Nora se cijelo vrijeme držala uz Rodela, pa je Joe Harbin postajao sve ljubomorniji. Tom Badger, kome je na pameti bila samo nada da će se iz te pustinja izvu-

či živi, držao se po strani i pazio da ne kaže nešto nepodobno.

Počeli su se uspinjati.

Na početku uspona, u labirintu lave, Gopherov konj se okliznuo i pao, baciivši Gophera na busen bodljikavih kaktusa. Koprcajući se da se ponovo osvoji na noge, konj se izbo na kaktusima. Gopher je ispuzao na sve četiri iz busena. Leđa i bok bili su mu puni žutih kaktusovih bodlji.

Joe Harbin prasne u grohotan smijeh kad ga je ugledao kako puzi na rukama i nogama.

— Ti, nespretna budalo! Izvlači se brzo odatle! Ja te neću čekati! — zaprijeti mu Joe Harbin.

— Svi smo u istoj neprilici, Joe, pa ćemo i ostati zajedno i jedan drugome pomoći — odvрати mu strogo Rodelo umjesto Gophera.

— Tko to kaže? — planuo je Joe Harbin.

— Ja kažem — mirno će Rodelo.

Nastade tajac. Svi su se uplašili što će se dogoditi. Joe Harbin okrene konja tako da je desnim bokom bio okrenut prema Rodelu. Harbinova je ruka počivala na dršku revolvera.

— Sada smo već blizu obale, ti nam više ne trebaš — slavodobitno će Joe Harbin.

Dan Rodelo je sjahao da pomogne Gopheru. U desnoj je ruci držao nož kojim je naumio vaditi bodlje iz Gopherovih leđa. Pitao se hoće li pogoditi Harbina ako baci na njega nož. Mogao je na Harbina povući i revolver ili baciti nož, bilo lijevom bilo desnom rukom, ali već godinu dana koju je proveo u tamnici, nije vježbao ni jedno ni drugo. Upravo je u tom trenu najprije prozviđdao metak, a potom se čuo pucanj: oštar prasak i zvižduk metka odjeknuli su jedan za drugim, gotovo u istom trenutku.

Svi su mogli čuti kako voda teče iz probušene pljoske.

— Trebat ćeš me još, Joe, i te kako. Ostao si bez vode — dobaci Rodelo Harbinu.

Joe Harbin prokune, gledajući kako posljednje kapi vode kapkaju iz njegove probušene pljoske.

Rodelo se dade na posao: počeo je najprije vaditi bodlje Gopheru, a zatim i konju. Tom Badger je sjahao i

pomagao mu. Nora i Gopher držali su konje, dok mu je Rodelo, uz Badgerovu pomoć, čupao bodlje iz rana. Konj, inače poludivlja životinja, kao da je znao da mu ljudi žele pomoći, pa je stajao mirno i nije se otimao ni propinjao. Izgubili su cijeli sat dok su izvajili i posljednju bodlju konju iz noge.

— Bježimo što prije odavde — reče Rodelo čim su završili posao.

Zagledao se u prosjek u šumi među kaktusima. Tog trenu metak presječe mesnat list kaktusa iza njega. Nigdje nikoga nisu mogli vidjeti, pa su se brže-bolje pokupili s tog mjesta.

Na užasnoj pripeci, koja ih je pritislala, mogli su jahati samo sporim korakom. S lijeve strane staze vulkanski su humci bili tako visoki da su nadvisili glave i zaklonili pogled.

— Sigurno u unutrašnjosti ima na stotine vulkana. Prvi put ih vidim toliko na jednom mjestu — primijeti Gopher.

— Bady, koji je volio putovati ovim krajevima u namjeri da ih istražuje, rekao mi je da ih ima oko pet stotina. On je ovdje proveo nekoliko godina i nitko bolje od njega ne poznaje ovaj kraj — reče mu Rodelo.

Lava je tu stvorila od nakrivljenih gromača i nazubljenih šiljaka predjel koji je vrvio jarugama, raspuklicama i dubokim uleknućima, a staru lavu pokrivali su svježiji slojevi.

Kaktusi su rasli posvuda. Činilo se da im za život zemlja uopće nije potrebna.

Napokon su pronašli put koji ih je izveo iz te neprohodne ulekline u koju su se zapleli kao u stupicu; ali su se morali penjati uz strmu stazu, a jedan se konj okliznuo i uganuo nogu.

Jedno su vrijeme, gotovo cijeli sat, jahali po debeloj naslazi vulkanskog pepela... kroz sitnu crnu prašinu koja se u oblacima dizala oko njih i prašila im lica i odjeću. Na jednom su mjestu morali prijeći preko mlaza guste, tekuće žitke lave, pa su ga oprezno zaohištali, povlačeći se između kaktusa i kraterića dubokih ždrijela. Dva puta su sjahali i pješačili, da bi štedjeli konje koliko se to moglo.

Klipsali su s naporom u mučnoj tišini u kojoj se nitko nije usudio izgovoriti ni riječi, mrzovoljni, prepuštajući

se žarkoj vrućini poput pretučenih nevoljnika u kojima više nije ostalo ni truna volje.

Odjednom je stazu pred njima pretrčao gušter, ali to bijaše jedino živo stvorenje, jedina kretnja u tom paklu. Nigdje ni traga divokozama, ni kojotima, čak ni zmijama čegrtušama. Sve je oko njih plovilo u vrućim valovima uzavrelog zraka. Daleko gorje bilo je blizu. Jezerca puna svježe vode svjetlucala su nadohvat ruci pred njima. Jednom kad su se popeli na neki visoki hrbat, vidjeli su pješčanu obalu uz golemo jezero.

— Fatamorgana — reče Tom Badger.

— Pusta prividenja — dometne Gopher.

Svima su usne bile ispućane, usna šupljina i grlo isušeno od jare vrućine i prašine. Svi su napeto osluškivali bućkanje vode u jednoj jedinjoj pljoski koja im je još ostala.

Odjednom, ugodno iznenađeni, izjahali su iz tog kaosa krezube lave i izbili na zaravan obraslu raštrkanim i rijetkim trnovitim žbunjem.

Nisu više jahali u skupini. Malena se povorka razvukla u dužini od nekih stotinjak metara. Nora i Gopher jahali su na začelju, na razmaku od nekih desetak metara.

Odjednom je grobnu tišinu pustinjskog poslijepodneva proparao jetki prasak iz puške. Prvi je metak udario u zemlju, točno pod noge Rodelova konja. Rodelo je hitro izvukao revolver i na pucanj odgovorio pucnjem, a metak iz njegova revolvera odskoči od stijene.

Rodelo je iza sebe začuo hroptav, prigušen krik, te brzo okrene konja. Ostali su se hitro bacali u zaklone iza stijena. Opazio je kako se Gopher stro-poštao na zemlju. Bio je mrtav. Projavivši mimo njega, Rodelo opazi da je Gopher pogođen s najmanje dva metka: u glavu i u vrat...

I drugi im je tovarni konj bio ustrijeljen.

Rodelo izbi na čistinu, gledajući u smjeru odakle su pucali na njih, očekujući svakog trena da će i na njega zapucati.

Zlatnici su bili u bisagama na tovarnom konju koji je bio ustrijeljen, ali Gopherov je konj ostao neozlijeđen,

premda u vrlo lošem stanju poslije pada među bodljikave kaktuse cholle.

Napali su ih sredinom poslijepodnev-a. Koliko su milja prevalili toga dana? Četiri ili pet? Možda čak manje.

Ostali su bez Gophera, ostali su bez dobrog tovarnog konja, ostali su bez još jedne pljoske s vodom. Rodelo je uhvatio Gopherova konja i skinuo s njega sedlo. Upravo je na njega stavio samar kad li su se Joe Harbin i Tom Badger pomolili iz zaklona iza stijena. Za njima je došla i Nora. Pomogli su mu da podigne bisage sa zlatnicima i natovari ih na konja pokojnog Gophera.

Tom Badger se okrene i pogleda onamo gdje je ležao mrtav Gopher.

— Joe, ti si nešto zaboravio — reče i gurne ruku u Gopherov džep, te izvadi iz njega zlatnik od dvadeset dolara. — Nema smisla da ga ostavimo progniteljima.

— Baci ga uvis, da vidimo pismo-glava, za sreću — predloži mu Joe Harbin.

Tom Badger baci zlatnik u zrak, a Joe ga spretno ugrabi pri padu prije nego što ga je Badger mogao dohvatiti.

— Hvala, naivčino — dobaci mu Joe Harbin i podrugljivo mu se naceri.

Tom Badger ostade nepomičan, kao ukopan, gledajući u Harbina hladnim očima. Potom priđe svom konju.

Rodelo pruži Nori posljednju pljosku koja im je ostala.

— Napij se — reče Rodelo. — Tko zna kada ćeš opet piti.

Nora bojažljivo pogleda u Harbina.

— Samo ti pij! Više te volim živu nego mrtvu — dobaci joj on.

Popila je gutljaj, potom pljosku vratila Rodelu. On je pruži Tomu Badgeru. Kad mu ju je Tom vratio, u njoj je ostao još koji gutljaj tople vode, ali je Rodelovim osušenim ustima bila slatka kao najsvježija izvorska voda.

— Baci je! — naredi mu Joe Harbin kad je Rodelo iskapio i posljednju kap vode iz nje. — Ne podnosim zvuk prazne pljoske.

— A ako nađemo na pojilo? U čemu ćemo ponijeti vodu? Nitko pri zdravoj

pameti ne baca čitavu pljosku u pustinji — reče Rodelo.

— Sada si me podsjetio da je ova žena rekla kako zna gdje ovdje ima vode. Ili je to možda zaboravila? — reče Tom Badger.

— A ja vam savjetujem da u trku udarimo prema obali. Koliko još ima do zaljeva? — upita Joe Harbin.

— Još je daleko.

— Kažeš da je daleko, a gubio bi vrijeme tražeći vodu? A što ako je ne nađemo? — upita ga Joe Harbin.

— Tko traži, taj i nađe — odvrati mu mirno i mudro Rodelo.

Tom Badger pogleda u Noru.

— Znaete li uistinu gdje tu ima vode? — upita Tom Badger ozbiljnim glasom Noru.

— Pojilo za koje ja znam nalazi se nešto južnije od Pinacatea — odgovori mu Nora.

— Znači, ovdje negdje.

Ni jedna jedina riječ više nije bila izgovorena.

Dan Rodelo je ponovo jahao na čelu povorke, a odmah iza njega jahala je Nora.

— Sjećaš li se barem otprilike gdje bi to moglo biti ili po čemu bismo se mogli ravnati da lakše prepoznamo mjesto gdje je to nakapište? — upita je Rodelo.

— Prepoznat ću ga ja, nadam se, čim mu se približimo.

Osvrnuo se i pogledao je začuđeno.

— Zar si već jednom bila ovdje? — nije mogao da je ne upita.

— Da, dok sam još bila dijete.

Naglo se okrenuo u sedlu kao da ga je netko podbo iglom.

— Ti si onda zacijelo Nora Reilly! — reče Dan.

— Što znaš o Nori Reilly — zapita ona.

— Brodolom u zaljevu... prije osamnaest ili devetnaest godina. Mala brodica, ili tako nešto, koja je plovila prema Yunu... zahvaćena velikim valom plime koji ju je prevalio, a potom bacio i sramio o stijene. Ali, posada se spasila i isplivala na obalu, a zatim se zaputila pješčice preko pustinje u Sonoytu... malen gradić s one strane granice.

Kimnula je, ali nije izustila ni riječi.

On je nastavio jahati, gledajući pažljivo preda se. Odjednom je na stazi spazio razbijen krčag tamnosmeđe boje, vrlo jednostavne, primitivne izrade.

Zaustavio je konja i dobro pogledao krhotine krčaga.

Na jednom mu se mjestu učinilo da preko jedne stijene vodi bjeličast trag. Nije li to trag neke stare, zapuštene staze?

Usmjerio je konja tom stazom. Nailazio je na sve više starog ili polupalnog posuda i na jednu oveću posudu u kojoj su nekad prenosili vodu. Uzjahao je na stijenu i pogledao dolje u nakapište. Bilo je suho, bez kapi vode.

— Moralo bi u njemu biti vode. Nema tome davno kako je padala kiša — reče Tom Badger koji mu je prišao s leđa, ne vjerujući svojim očima.

Rodelo podigne ruku i pokaže mu kamenu ploču koja se srušila preko prirodnog prokopa kroz koji je voda dotjecala padajući u nakapište. Tok vode, zabrtvljen, prelijevao se preko ruba prokopa i ponirao u žedan pijesak pod stijenom.

Rodelo je sjahao i pošao do kamene ploče. Dohvatio je nekakav štap što ga je našao u blizini i podupro ga pod ploču da je podigne i pomakne. Napokon mu je uspjelo da je prevrne u stranu i izbací iz prokopa. Nitko od ostalih nije ni prstom maknuo da mu pomogne.

— Čemu gubiš vrijeme? Ovuda ionako više nikad nećemo proći — prigovori mu Joe Harbin.

— Naći će drugi putnici, ili bjegunci — podsjeti ga Rodelo.

Rodelo se ponovo popeo u sedlo. Napor što ga je uložio da dignu i pomakne iz prokopa kamenu ploču posve ga je izmorio, a to ga je upozorilo da u njemu više nije bilo baš mnogo snage.

Otkako su otišli s nakapišta Papa-go, vodu su pili u malenim obrocima, tek pokoji gutljaj na dan, a sad su ostali i bez toga. Putovali su, jahali ili pješačili po žarkom suncu, a vode više nisu imali. Odsada će se njihova krv gusnuti, njihovi refleksi usporiti.

Ali kad je na povratku ponovo prolazio pokraj one stare posude, vrča,

sagnuo se i pokupio ga. Stavio ga je preda se na jabučicu sedla. U nj je moglo stati mnogo vode... ako je ikad nađu.

X

Od sunca se nisu mogli nikamo skloniti. Nigdje ni oblačka, čak ni sjene. Vukli su se smalaksalo naprijed, skutreni na svojim sedlima, iscrpljeni i izmoždjeni od te paklene pripeke. Kad bi podigli glavu da se oko sebe ogledaju, čak su im se i oči pomicale trome. Udove su podizali tromo i nezgrapno.

Dan Rodelo zaustavi konja i sklizne sa sedla. Mora poštediti, mora spasiti konja. O tom mustangu sive dlake sada je najvjerojatnije ovisio njegov spas od smrti. Još će trebati jedan drugoga.

Progonitelji ih više nisu napadali. Možda su izgubili njihov trag na kamenjaru. To im bijaše jedina nada.

Nitko nije ni jednom riječju spomenuo vodu. Nitko na nju nije želio ni misliti, a opet ni na što drugo nisu mogli misliti.

Nora se iznenada trgla, živnula i povikala:

— Tamo! Tamo je, mislim, voda!

Pokazala je prema trorogoj litici koja se uzdizala iz samog podnožja kamenite stijene, kao tri prsta uperena ravno u nebo.

Nisu potrcali da potraže vodu jer su se bojali da se ponovo ne razočaraju. Rodelo ostavi konja i pođe prema liticama. Kad je zašao iza stijene, začuo je zujanje pčela. Skrenuo je ulijevo prema mjestu odakle je čuo zujanje. Pokliznuo se niz glatku koru lave, počeo padati, dočekao se na ruke i nespretno se ponovo osovio na noge, a onda se glupavo zablenuo u svoje do krvi izgrebene dlanove.

Prihvativši se za stijenu da ponovo ne padne skrenuo je iza njezina ugla, a pogled mu padne na jezerce puno bistre vode. S jedne strane jezerca, gdje je do njega stizala staza, obala je bila pješćana i plitka, a s druge strane, pod stijenom, nešto dublja.

Vratio se po konja i da obavijesti druge.

— Ima je dosta i za nas i za konje — doviknuo im je.

Pokazao im je stazu kojom su mogli stići na konjima do vode. Potom je uzeo vrč, što ga je našao uz stazu pa ga ponio do vode. Zauzvatio se na obali gdje je voda bila najdublja i najčistija, napunio vrč i stavio ga u kutak pod stijenom u debelu hladovinu. Kad su ostali stigli do vode, on je već utaživao žeđ svježom vodom.

— Zadržite konje koji trenutak dok se mi ne napijemo, da ne zamute vodu — reče Joe Harbin.

Tom Badger je najprije napunio pljosku, a potom se napio.

Dok je Nora pila, Rodelo se ogledavao naokolo. Mjesto je bilo dobro zaklonjeno, odlično za obranu ako ih napadnu. Uz to, u kasne poslijepodnevne sate udolica je bila u dubokoj hladovini.

— Ovdje ćemo se utaboriti — reče im Rodelo.

Tom Badger dobaci pogled Harbinu prije nego što je odgovorio:

— Zašto ne. Zacijelo ne možemo naći bolje mjesto — složi se Tom Badger.

Doveli su konje na vodu i napojili ih, a potom ih odveli u hladovinu pod stijene koje su djelomično zaklanjale pojilo. Konjima je bio potreban odmor... svima je bio nužno potreban odmor.

— Pazi, ovdje ima i dovoljno suhoga granja za vatru. Suho se granje mnogo ne dimi — reče Tom Badger.

— Zapalimo onda vatru — složi se Rodelo.

Prema zapadu, na daljini na kojoj su se mogle vidjeti i prostim okom, uzdizale su se pješćane dine, pravi zid živoga pijeska barem pet milja dug koji im se ispriječio na putu i djelio ih od tvrda tla obale uz Kalifornijski zaljev.

Prema jugu uzdizao se kratak, ali nazupčen lanac gorja, Sierra Blanca, već djelomično zasipan nanosima pijeska.

Dan Rodelo pogleda u te dine i tiho prokune. Mrzio je i samu pomisao da će se sutra morati preko njih probiti.

Ponovno se zapiljt prema dinama, ali na oku je također cijelo vrijeme držao Badgera i Harbina. Odsada

mora biti vrlo oprezan, jer je dobro znao da ni jedan od njih ne želi s njime dijeliti zlato. Čim prođe neposredna opasnost od progonitelja oni više neće oklijevati da ga se otarase.

Nora mu priđe i stade uz njega. Usne su joj bile ranjave i ispucane, obrazi izgorjeli od sunca, ali ništa nije moglo uništiti posve nenametljivu ljepotu njezina lica.

— Volim pustinju u ovo doba dana — rekla je dok je gledala prema zapadu.

— Predivno je promatrati zapad sunca i kako se sjene izdužuju, te osjećati svježinu večeri kako milji niz kožu.

— Uživaj dok još možeš. Sutra će biti najgori dan našeg putovanja.

— O da, hoće, Ja se dobro sjećam tih pješćanih dina.

— Čudi me da ste uopće preživjeli taj pakao. Sigurno si se grdno napatila još kao dijete.

— Oh, nije riječ samo o tome. Najteže mi je bilo zbog onoga što sam izgubila. Izgubila sam oca i majku u toj nesreći. I sve što sam voljela — rekla je, pogledala u njega, pa nastavila: — Vidiš, ja čak i ne znam tko sam i odakle sam. Otac se utopio dolje u zaljevu, a majka je umrla tu u pustinji još prije nego smo se dovukli do dina samo nekoliko milja odavde.

— Dean Stafford te je prenio preko pustinje. Bilo vas je petoro u družini kad ste krenuli na put, a samo su trojica uspjela probiti se preko pustinje. Poznata mi je ta priča.

Rodelo je šutio neko vrijeme, a potom je upita:

— Jedino ne razumijem zašto se želiš tamo vratiti.

— Sama sam na svijetu, a to teško podnosim... Željela bih da nađem... nešto... bilo što, što smo tamo na obali ostavili, zaboravili.

— Ti si mnogo toga tamo ostavila, Nora, gotovo sve. Ostavila si i oca i majku, ali njih više ne možeš naći. Prekasno je...

— Možda i nije.

Okrenuo se prema njoj i upitno je pogledao.

— Nora, zaboga...

— Ti to ne možeš razumjeti. Mi smo morali nešto tamo ostaviti... jednu škrinjicu.

— Škrinjicu?

— Oh, nešto, bilo što vrijedno spomena. Možda samo neke sitnice koje su bile drage mojoj majci, neke slike... sve bezvrijedno, bezvrijedno barem za druge, ako već nije za mene. Ali zar ne razumiješ? Te su stvarčice dio mene same... Bila sam premalena i ne mogu se sjećati ni oca, ni majke, ali kad bih mogla vidjeti njihove slike, pročitati neka njihova pisma koja su oni napisali, možda bih mogla zamisliti kakvi su bili dok su bili živi. Ta me misao progoni od ranoga djetinjstva, jer nađem li te stvari koje su njima pripadale, ja ću i njih na neki način naći, upoznati. Neće mi se više javljati u snu i mašti kao nejasne sjene nepoznatih ljudi, nego ću ih vidjeti žive, kao živa bića, moje roditelje, moju obitelj. Bit će to moj otac i majka.

— I ti si sve rizikovala zbog toga?

— Znam što sada misliš. Svi su tako mislili kad sam im saopćila da se namjeravam vratiti ovamo. Ali zar ne shvaćaš? Ja sam cijeli život bila siročić bez oca i majke. Ja nikad u životu nisam imala nikoga svoga. Moj poočim i moja pomajka bili su mi dobri, a pošto su umrli, ja sam završila školu novcem koji su mi ostavili, ali me je neprestance progonila želja da navratim ovamo. I napokon sam morala doći ovamo. Ja moram, moram pronaći tu škrinjicu...

— Doista, nikad mi nije ni palo na pamet da si se ovamo zaputila iz toga razloga — rekao je, oklijevao trenutak, a zatim dodao: — Zar doista misliš da to ima smisla? Pretpostavimo da ustanoviš ... eto, recimo, da pronađeš da oni nisu bili onakvi kakvim si ih zamislila... Ponekad je ugodnije živjeti u iluzijama nego u stvarnosti.

— I na to sam pomišljala. Ne... ja moram doznati ... ja moram pronaći i upoznati svoje roditelje. Pa ja čak ne znam ni odakle su došli i kamo su išli... i zašto.

To je zanimalo i Rodela. Ako je Dean Stafford, kojeg je poznavao samo iz viđenja, znao tko su bili roditelji Nore Reilly, on to nikad nikome nije ni jednom riječi spomenuo: Rodelo se pokušavao sjetiti što mu je Dean sve rekao... Dean je rijetko kad uopće i spominjao prijelaz preko krajine Pinacatea... ne stoga što bi bio šutljiv,

fer on šutljivac uopće nije bio, već jednostavno nije više ništa znao nego što mu je rekao. Odao je Rodelu gdje se kriju nakapišta i pojila... barem ona za koja je on znao.

Rodelo je o tome znao točno onoliko koliko su i drugi znali. Družina je krenula u Yumu na rijeci Kolorado. Stafford je znao da su plovili nekakvim jedrenjakom. No, on o brodovima baš ništa nije znao. Kad se ukrcao na brod, ni jednom prilikom nije razgovarao ni s djevojčicom Norom, ni s njezinim roditeljima. Oni su se držali po strani. Bili su dobro odjeveni, uljudni, ali i nekako otresiti.

Čovjek koji je bio kapetan broda uopće nije bio mornar. Zaputio se prema zlatonosnim poljima kod Ehrenberga i nekako mu je uspjelo sprovesti brod između sprudova u rukavu riječnog ušća u more. Ali kad se otisnuo na debelo more, zahvatio ga je val plime i on nikad nije spoznao što ga je snašlo i potopilo, a nije ni Stafford sve dok nije stigao u Yumu. Kad je majka djeteta bila na samrti, zamolila je Stafforda da se brine o djetetu.

A tko je dolazio u Yumu u to vrijeme? Tko je putovao rijekom uzvodno? Kartaši, djevojčure, rudari, pustolovi... ponekad i vojnici prekomandirani u tvrđavu na nekom od otoka. Kako mu je bilo dobro poznato tko je sve putovao uzvodno rijekom u to vrijeme, Rodelo bi se okladio gotovo na sigurno da su i njezini roditelji bili probisvjetovi. Vjerojatno su bili ljudi koji su se potucali od jednog do drugog rudarskog naselja u potrazi za komadićem kruha, ili bilo čim drugim što su mogli izvući u tim bijednim naseljima od grubih rudara.

Odjednom je Joe Harbin bio pokraj njih.

— Što vas dvoje neprestance šapućete, a? Rodelo, nemoj nikad zaboraviti da je ona moja djevojka — opomene ga strogo Joe Harbin.

— Čija djevojka? — zasikće Nora i okrene se prema Harbinu. — Što je vama? Ja prvi put čujem da sam vaša djevojka! — osorno se obrecnula na njega.

— Djevojko, ovdje u divljini nemaš baš velik izbor — odvрати joj Joe Harbin i strogo je pogleda.

— Ja mislim da ona ipak ima — javi se Dan Rodelo.

Harbin se napravi da nije čuo Rodelovu promjedb.

— Slušaj, mala, bolje ti je da me se ne odrekneš. Još malo, pa ćemo stići do obale. Ja te mogu povesti sa sobom, ali te mogu i ostaviti na obali, pa sad odaberi što ti više odgovara.

Dan Rodelo mu se nasmiješi posprdomo.

— Joe, ti doista ne vidiš dalje od nosa, ali ako ti ne vidiš, Tom Badger vidi. Sam Burrows, tamo gore u Sjedinjenim Državama, zna da je djevojka pošla s vama. Nestane li, Sam Burrows će postaviti pitanje gdje je.

— Ja se tamo ionako više više ne vraćam — odvрати mu Joe Harbin.

— Tome — nastavi Rodelo — kaži mu što znaš o Kosterlizkom.

— Što ja znam o njemu — osorno će Tom Badger.

— Sam Burrows ima na ovom svijetu dva dobra prijatelja, Tome — nastavi Rodelo. — On ima mnogo prijatelja, ali dvojica doista su mu prisni prijatelji, a jedan od njih se zove Emilio Kosterlizky, a zapovijeda meksičkom seoskom konjaničkom milicijom. Nadam se da ste vi, momci, za nju već čuli. E pa — nastavi Rodelo — zamoli li Sam Burrows svoga prijatelja Emilija da ga obavijesti gdje je djevojka koja se zove Nora Paxton, Emilio će pronaći s kime je doputovala u Meksiko i onda teško vama dok ne progovorite što o njoj znate.

— Mene nećeš tako lako uplašiti — dobaci mu Joe Harbin.

— Mene je uplašio — reče Tom Badger. — Taj Kosterlizky pravi je bezdušnik.

Svi su zanijemili i razdvojili se.

Uz pojilo nađoše osušen grmič meskita i još nekog drugog suhog granja, pa su mogli zapaliti malenu vatru u zaklonu gdje je nije bilo lako vidjeti. Kava je svima prijala; došla im kao melem na ranu, a pojeli su i posljednje ostatke sušene govedine što su je kupili u trgovini Sama Burrowsa.

Rodelo se držao podalje od vatre. Jeo je u tišini, osluškujući glasove iz pustinje. Nije se zavaravao da su posve umaknuli progoniteljima. Ako su im, kojom srećom, i umaknuli, to je

bilo samo privremeno. Do borbe će morati doći, prije ili poslije.

— Pustit ćemo konje da brste — predloži Tom Badger. — Vidio sam grmlje meskite nedaleko oдавде.

— Vidjela sam i ja malen travnjak — dometne Nora.

Konji su jedva dočekali malo svježije hrane. Nekoliko prošlih dana bili su za njih i njihove jahače i te kako zamorni, a konji su taj napor, glad i žeđ podnosili teže od ljudi. Valjalo im je pustiti da popasu i pobrste sve što su mogli i htjeli.

Joe Harbin ih je izveo na zakržljalu travu malena travnjaka blizu maskite, gdje ih je i privezao. Rodelo je pozorno pratio svaki njegov korak, jer se bojao da ga Joe Harbin ne zaskoči nepripravnoga.

Sada kad se njihovo putovanje sve više primicalo kraju, Rodelo više nije znao što da učini. Mogao je ići i dalje s njima, pustiti ih da rade što hoće i mogu. No znao je samo jedno: nikad neće dopustiti da ga odvoje od tih zlatnika.

Tada pomisli na Noru. Je li u škripcu koju je ona tražila bilo neko blago, što mu je zatajila? Možda? No on je ipak razumio njezine pobude koliko su god izgledale nevjerovatne. Tih dana djevojka bez roditelja, bez odgoja, bez novaca, nije mogla uspjeti u životu. Posao koji je pristojna djevojka mogla raditi bio je strogo ograničen društvenim mjerilima; i svuda su ih pitati tko su i što su, odakle su im roditelji i kojega su staleža. Zapad nije postavljao pitanja muškarcima, ali je želio sve znati o ženama.

Uz to, Nora je željela doznati nešto o svojim pokojnim roditeljima.

Kad je svrnuo pogled prema zapadu, ugledao je plavičasti obris gorja u Baja California, ravno preko zaljeva. Sunce je upravo za njih poniralo, oslikavši ih živim bojama. Čim je sunce zapalo, svježina se počela rasprostitirati pustinjom.

Rodelo sjedne u hlad i nasloni se leđima na stijenu. Bio je umoran... premoren.

Poželio je da popije još jedan lončić kave, ali nedostajalo mu je snage da ustane i pođe do vatre na kojoj je stajao lonac s kavom. Sjedio je nekoliko

minuta i gledao u lonac, a potom skupi svu snagu i ustane, te pođe k vatri. Sutra će mu možda baš taj lončić tople crne tekućine pomoći da preživi u pustinji.

Nije se pravo ni osovio na noge kad li je metak udario u stijenu iza njega, onamo gdje se trenutak prije toga nalazila njegova glava.

Bacio se hitro na zemlju, izvukavši revolver iz korica još dok je padao, i u tom trenutku opazi lice progonitelja. Zapucao je i promašio.

Gotovo u jednom skoku pretrčao je preko udoljice, pa se stao šuljati oko stijena. Čuo je kako rastjeravaju njihove konje glasnim povcima.

Rodelo opali... Progonitelj je bio dvadesetak metara udaljen od njega, no metak ga je ipak pogodio u glavu i on je pao na zemlju. Bio je mrtav.

— Tako se puca! Odlično! — začu Rodelo Badgerov glas iza sebe. — Nisam imao pojma da si tako dobar strijelac.

— Slučajno ga je pogodio — dobaci zajedljivo Joe Harbin, cereći se.

— Ne bih se baš kladio da si bolji od njega — dobaci mu Tom Badger.

Joe Harbin je također držao revolver u ruci.

— Ja sam spreman, hajde da vidi-mo! — reče izazivački Joe Harbin.

— Zaboravi sada na to — reče mu Tom Badger osorno. — Što ćemo s ovim mrtvacem.

— Pokopat ćemo ga čim pohvatamo konje — reče Rodelo mirno.

— Ne brini za konje. Premda su se razbježali, ubrzo će se vratiti na vodu — odgovori mu Tom Badger, a potom nastavi: — Ovaj je zacijelo bio izvidnica. Htlo nam je rastjerati konje kako bi glavini olakšao posao prije nego što im pošalje dimni signal.

— Kako si se samo toga dosjetio? — upita ga Rodelo.

— Zar ćeš im ti poslati dimni signal? — upita ga Tom Badger.

— Zašto ne? I to s nekoga mjesta što dalje oдавде... eno tamo s one klisure.

— Ako nam to uspije — oduševljeno će Joe Harbin — mogli bismo im umaknuti pet do deset milja... Možda se čak izvući, a da i ne opalimo ni jednog metka — rekao je, zašutio na tre-

nutak, a potom upitao: — A tko će poslati dimni signal?

— A zašto baš s one klisure? — upita Tom Badger. — Zašto bi očekivali da ćemo biti baš tamo?

— Onuda prolazi najprohodnija staza do obale. Vide li da se dim diže odanle, vjerovat će da smo tamo — reče Rodelo.

— Dobro si to smislio — priznade mu Tom Badger.

— Dobro, Tome — reče Joe Harbin — kad ti se taj prijedlog toliko dopada, ti ćeš otići gore na klisuru i poslati im dimne signale.

— I sam se suprotstaviti neprijatelju?

— Bojiš li se? — izazovno će Joe Harbin.

— Koliko i ti — odvrati mu Tom Badger.

— Idem ja — predloži im Rodelo.

— Onda se požuri — reče Joe Harbin i podrugljivo mu se nasmiješi. — Oni čekaju na tvoj signal.

Rodelo pođe po svoga konja i osedia ga.

Prišla mu je Nora Praxton.

— Nemoj ići, Dane, molim te — zaklinjala ga.

— Netko mora poći, Nora.

— Zašto ne pođe Tom Badger ili Joe Harbin — uporno nastavi Nora.

— Ni jedan se ne usudi udaljiti od zlatnika. Nemaju povjerenja jedan u drugoga. A ja nemam drugog izbora, razumiješ?

— Zašto, Dane? Zar ti je toliko mnogo stalo do tog novca?

— Da, stalo mi je. Ne bih ti lagao da ti kažem da mi je on u ovom trenutku važniji od svega na svijetu.

— Zar i od mene?

Pogledao ju je i razmišljao trenutak.

— Da, Nora, i od tebe. U ovom trenutku on za mene znači više od tebe. Naime, važan mi je zbog tebe. Inače bi me prezrela, jer moja čast ovisi o njemu.

Ustuknula je zaprepaštena korak od njega.

— Ponos, možda... ali ne i čast. E pa dobro, sad barem znam na čemu sam — rekla je ozbiljnim glasom, pa se okrenula od njega i otišla.

— Nora!

Nije se ni osvrnula kad ju je pozvao. Pošla je ravno k vatri.

Rodelo ostade kao okamenjen. stajao je tako trenutak, zabuljivši se za njom, želeći da joj sve objasni, ali se bojao da ga drugi ne čuju. Joe Harbin već je nešto sumnjao i bio je ljubomoran. U Toma Badgera nije imao mnogo povjerenja. Čovjek nikad nije znao što Tom Bagder zapravo misli i smjera.

Rodelo povede konja stazom i izađe iz udolice uz nakapište. Joe Harbin i Tom Bagder pođoše za njim. Nora je ostala uz vatru.

— Kamo da pođemo odavde? — upita ga Tom Badger.

— Pođite na zapad. Pazite, Sierra Blanca mora ostati s lijeve strane, a kad prijeđete ravan, držite se pola milje sjevernije od nje. Dok budete jahali prema zapadu, udarite stazom između krajine Pinacate i Sierra Blanca, pa ćete izbiti na obalu kod Adair Baya.

— A gdje ćemo naći vodu? — upita ga Joe Harbin, pa brzo doda: — Kad izbijemo na obalu, mislim.

Dan Rodelo mu se znalački nasmiješi.

— Uz obalu ima nekoliko izvora... a i nakapišta. U nekim ćete naći pitku vodu, a u nekim slanu. Stignete li tamo prije mene, stanite u hladovinu i čekajte me. Kad dođem, odvest ću vas na vodu.

— A ti? — upita ga namjerno Joe Harbin.

— Ja ću se već nekako snaći. Poći ću nekoliko milja na sjever uzduž zapadnog ruba Pinancatea. Ovamo ću svratiti na vodu. Začas ću doći za vama.

Okrenuo se na sedlu i pogledao prema vatri.

Nora je stajala uz vatru okrenuta leđima.

— Adios! — pozdravi ih Rodelo i odjaha.

Joe Harbin se počeo ceriti. Tom Bagder ga sumnjičavo pogleda.

— Što ti je toliko smiješno? — upita Bagder Harbina.

— Rodelo mi je smiješan... Rekao je da će se vratiti ovamo na vodu. Kad se vrati, neće je više naći.

— Zar ćeš isušiti pojlo?

— Konji će uglavnom sve polokati, a ono što ostane, budući da ne možemo ponijeti sa sobom, to ćemo isušiti. Mislim da Dana Rodela nikad više nećemo vidjeti.

Tom Badger se zagleda zamišljeno u daljinu za jahačem koji se izgubio u oblaku prašine.

— Sve mi se čini da govoriš istinu — rekao je dvoumeći.

Nora, stojeći uz vatru, rukom je zaklonila oči i gledala ravno prema zapadu, promatrajući Rodela kako odlazi.

XI

Rodelo je najprije odjahao prema zapadu, a potom skrenuo prema sjeveru. A od trenutka kad je pošao iz udoljice gdje je bilo nakapište, vjerovao je da ga prate. Naravno, taj je osjećaj mogao obuzeti čovjeka i bez ikakva povoda, kad se nađe sam u pustinji. Istodobno se osjećao kao da je posve gol, nezaštićen i izložen znatiželjnim pogledima sa svih strana.

Jahao je držeći vinčesterku spremnu u ruci, šibajući očima na sve strane oko sebe, pomno proučavajući svaki kutak i svaku pukotinu u lavi, motreći pri tome pažljivo stazu ne bi li na njoj ugledao tragove neprijatelja.

Prvi otisak traga na koji je naišao bio je jedva vidljiv. Kamen sa crne stijene, ne mnogo veći od njegove šake, bio je izbit sa svoga mjesta u stijeni. Stijene u pustinji s vremenom postaju vrlo glatke na površini. Ta pustinjska glatkoća i prevlaka starine vidjela se na stijenama koje su godinama bile izložene pustinjskom suncu, vjetru, a ponekad i olujnim kišama, koje sa sobom nose pijesak i izgledaju kao staklo. Ili su možda bile izglađene od nekih kemijskih djelovanja u njihovom samom sastavu.

Na tom se kamenu vidjelo da je bio izvrnut. Ona strana što je prije bila njegov vrh, sad je bila dopola utonula u pijesak. Životinja ili čovjek, u skoku sa stijene na stijenu, sigurno ga je dohvatio, zakvačio ga nožnim prstima i odbio, srušivši ga u pijesak. To je bio znak da je netko ne tako davno ovuda prošao. To je bilo važno upozorenje na opasnost.

Rodelo je vrlo oprezno obilazio buse-nje kaktusa cholle, zastao na tren u sjeni divovska stabla sahuara, a potom nastavio put. Vrh prema kojem se zaputio nije više bio veoma daleko.

Dotada su Tom Badger, Joe Harbin i Nora Paxton zacijelo već krenuli prema podnožju pješčanih humaka. Među njima pješak je mogao utonuti do koljena u pijesak pri svakom koraku i klizati unatrag jedan korak na svaka dva koraka naprijed.

Kad jednom uđu na pijesak dina, izgubit će iz vida Pinacate, njihov jedini putokaz. Vidjet će ga tu i tamo, a ne budu li vrlo pažljivi, mogli bi izgubiti dragocjeno vrijeme i snagu u posrtanju kroz pijesak u pogrešnom smjeru. U pustinji nije lako održati pravi smjer kretanja.

Tada je ugledao udesno od mjesta na kojem je stajao i sasvim uz goru, gajić mesquite... možda desetak grmolikih stabala... uz koje je raslo i oveće drvo sahuara, a i pokoji kaktus cholle. Gajić mesquite bilo je savršeno mjesto da na njemu ostavi konja.

Sivko je bio izdržljiviji od ostalih konja. Svakako, bio je to vrli konj, mustang kao rođen za pustinju i gorske staze, naviknut na putovanja uz šture obroke vode i hrane, na usahlo raslinje pustinjskih krajeva, koje mu je dobro išlo u tek.

Taj konj bio je najjači i najpouzdaniji oslonac koji je Dan Rodelo imao, jer je znao da će njegov mustang, kad vrug odnese šalu, izdržati sve nedaće koje bi inače slomile svakog drugog konja. I taj će ga konj izbaviti iz pustinje.

Zašao je među grmolika stabla mesquite, sjahao i zavezao konja. Konj će brstiti grančice i bobe i pasti škrtu travu dok se on ne vrati. Pošto je uzeo pušku, izašao je iz gajića mesquite i uze se verati uz strmu padinu gore, prema vrhu klisure.

Nekoliko stotina metara dalje od te padine jahač progonitelj je zaustavio konja i stao se ogledavati oko sebe. Potom je skočio sa sedla, zavezao konja i stao se penjati po stazi kojom se služila divljač.

Oči mu bljesnuše od zadovoljstva... napokon, našao ga je: to je bio onaj u novim čizmama koga je Crni spominjao.

Premda čizme više nisu bile nove, taj je čovjek bio vrstan i hrabar ratnik, onaj što je dobro poznavao sva mjesta gdje se mogla naći voda. Ubit će ga i donijeti njegovo tijelo, pa za to dobiti nagradu.

Nije bilo dvojbe... bijeli se čovjek penjao u susret svojoj smrti.

Kad se Rodelo uzverao na vrh klisure, još ništa sumnjivo nije zapazio. Vidio je stazu koja se vijugavo uspinjala s južne strane i po kojoj bi se ovamo lakše popeo da je za nju prije znao. Na vrhu je bio mali ravnjak na kojem je raslo nekoliko kaktusa čoi-le, a bilo je tu i nešto usahle trave i usahlj listova kaktusa.

Skupio je pregršt suhih listova kaktusa, pokoji suhu grančicu i nešto sparušene trave, te ih složio da naloži vatru. Kad je kresnuo šibicom, lagan lahor što je puhao gore na brdu, ugasi je. Naslonio je vinčesterku na stijenu, te stao vaditi drugu šibicu. Čučević, okrenuo je glavu i pomno promotrio stijenu iza sebe. Nalazio se pomalo u zaklonu ispod stijene. Na istoku je pogledom zahvatio rasjekline lave u podnožju gore, nalijevo se pružalo more pješćanih humaka i dina, a u daljini odsjaj sunca na površini mora u zaljevu. Očuti se nelagodno jer ga je ispunio neki neobičan unutrašnji nemir, ali popravi grančice na vatri. No tek što htjede ponovo kresnuti šibicom kad li iza njega nešto zašuska na stijeni.

Okrenuvši se malčice, kao da hoće pokupiti još koju grančicu za vatru, baci brz pogled preko ramena. Na glatkoj površini stijene ispružio se gušter, njegova malena prsa nadimala su se i stiskala pri disanju. Promatrao ga je nepomično koji trenutak. Je li to gušter šušnuo? Iznenada gušter trgne glavu uvis i hitro kao strijela pobjegne preko pijeska.

Njegove načuljene uši osluškivale su napeto ne bi li čule i najtiši i najprigušeniji šušanj. Potom su mu se misli vratile k vatri i dimu. Kresnuo je ponovo šibicom i gurnuo je pod suhu travu i grančice. Tanahan stupić dima počeo najprije kuljati, a poslije se vine uvis. Nabacao je još nešto grančica i trave na vatru, a onda začu korake iza sebe i baci se u stranu.

Čovjek je pao na noge kao mačka, točno na mjestu gdje je trenutak prije toga čučao Rodelo i potpaljivao vatru. Rodelo se odgurnuo objema nogama, spleo njima napadača i ovaj je počeo posrtati. Kad je skočio sa stijene, ovaj je bio spreman da u hipu nožem ubije Rodela. Sad se brže-bolje uspravio i skočio na Rodela s nožem u ruci.

Rodelo mu odbi ruku s nožem, pa ga ščepa čeličnim stiskom za zapešće ruke u kojoj je držao nož. Onda mu podmetne nogu i gurne ga preko nje, te ga sruši na zemlju, izbivši mu nož iz prstiju.

Rodelo podigne ljevicu kao da će ga najprije njome udariti, a potom spusti ljevicu i zamahne desnicom baš kad je ovaj na njega bjesomučno nasrnuo.

No, zastade u pol koraka, a Dan odveć uzbuđen, promaši udarac i sruči se na njega. Obojica su se stropoštala na zemlju u klupku. Napadač je bio brži, svio se nad Rodela i savinuo mu podlakticu pod grlo.

Rodelo je ležao na zemlji, izvaljen nauznak, s rukom pod grlom, dok ga je protivnik pokušavao drugom rukom stisnuti za vrat. Dan zabaci noge visoko i objema petama zahvati protivnika u lice i raspara mu obraze ostrugama, te odbaci natraške sa sebe. Rodelo brzo ustane, a vrat mu je bio pokriven modricama.

Čovjek se savio od bola, potom poskočio kao iz pračke, dok mu je krv tekla niz lice rasparano ostrugama. Poskakivao je oprezno oko Rodela, sagnuo se, zgrabio svoj nož i ponovo se bacio na Dana, ali mu se ovaj izmakao u stranu i srušio ga ponovo mu podmetnuvši nogu.

Ovaj se opet hitro digao na noge, zamahnuo nožem i rasparao rukav Danove košulje. Dan osjeti da je kucnulo njegovih pet minuta. Nije se usudio povući revolver i pucati, bojeći se da drugima, koji su se mogli nalaziti negdje u blizini, ne oda svoj položaj i namjeru. Njegov mu je nož bio za pasom, u koricama s remenčićem zakopčanim preko drške. Posegnuo je za nožem i otkopčao remenčić.

Hitrim zamahom protivnik je nožem rasparao Danovu košulju preko cijelih prsiju i ovaj je osjetio kako mu je ostrica zarezala tvrde trbušne mišiće.

Ali snažan zamah ruke nožem zanio ga je i Dan ga udari nogom u potkoljenicu. Prije nego što je mogao snaći se od toga udarca, Rodelo je već nasrnuo na njega, podigao ga uvis, te ga bacio na busen kaktusa cholle.

Napadač zaurla od bola i posrćući pokušava ustati, ali se pri svakoj kretnji još više nabadao na bodlje kaktusa. Njegovo koprcanje samo ga je još više ranjvalo. Rodelo ustukne za korak i zgrabi svoj nož.

Dim se sada već dizao prema nebu u tankom stupu. Bacio je još grančica i suhe trave na vatru, pa pogledao u napadača koji je stenjao u mukama u busenu kaktusa cholle.

— Dobio si što si tražio — dobaci mu Dan. — Sada se sam iz toga iskoprcaj.

Odmah nakon toga Rodelo ode s ravnjaka, spustivši se nizbrdo stijenama vratolomnom brzinom.

Spustio se gotovo do podnožja gore kad li opazi jahača koji je odvodio njegova konja iz gajića mesquite i jahao nizbrdicom niz stazu u galopu.

— Joe! — povikao je koliko ga je grlo nosilo. — Joe!

Joe Harbin se okrene u sedlu, ali ne reče ništa, već se samo naceri i nastavi galopirati.

Rodelo podigne pušku da za njim zapuca i upre je u rame, ali je Joe Harbin već ujahao u klanac u udolici i više ga nije vidio. A kad je ponovo izjahao iz klanca, bio je već izvan dometa puščana zrna... ili toliko daleko da ga više nije mogao točno naciľjati i pogoditi, a promaši li ga, mogao je nehotice pogoditi vlastitog konja i ubiti ga.

Podvalili su mu, izigrali ga, osudili na strašnu smrt! Ostao je bez konja, bez vode, progonitelji bi morali stići za njim svakog trenu. Mora se nekako dovući do vode, mora propješačiti dine, mora preživjeti taj pakao.

Srce mu je divljački kucalo od straha i bojazni. Predobro je on poznao tu pustinju da bi se zanosio nekim pukim nadama. Kad bi imao konja, začas bi se vratio do nakapišta gdje je u hladovini pod liticom ostavio skriven vrč pun vode. Da prođe pješice? To bi bio vrlo pogibeljan put na kojem bi mogao izgubiti glavu. A što ako su našli njegov vrč i razbili ga?

Krenuo je oprezno na stazu, potom skrenuo u bespuće, držao se najgušćeg raslinja, tražio rijetke sjene i hlad, probijao se i vukao kroz guštike. Mora se što brže i što više udaljiti od gorja, skriti se, zamesti trag za sobom.

Nise sustao. Krenuo je prema jugu, hodajući postojanim, odmjerenim korakom kad god mu je to zemljište dopuštalo. Pazilo je na neugodnosti i prepađe, pa se osjećao mnogo lagodnije dok je hodao nego kad je mirovao. Negdje tamo... u pustinji među dinama ili uz morsku obalu u zaljevu... doći će do konačnog obračuna koji nije mogao izbjegnuti... koji ga je još čekao... a bude li mu sreća sklona, čekat će ga i Nora, čekat će ga i zlato.

Prvi sat hodanja nije bio tako mučan kako je mislio, pa je brzo odmićao...

Nekoliko ga je puta spopala želja, a jedva se otimao iskušenju, da ne zakorakne među dine i pokuša se probiti ravno prema morskoj obali. Na nekim je mjestima pijesak bio dovoljno tvrd i nesipak, ali se u to nije mogao baš pouzdati, a žed ga je nesnosno morila i voda mu je nužno bila potrebna.

Usta su mu se isušila, usne ispekle, a jezik otekao, pa ga je osjećao kao debelu gvalu u ustima. Korak mu se usporio, a reakcije i refleksi otupjeli. Borio se protiv pobude i želje da odbaci pušku koja ga je pritiskala. Nigdje nije vidio nikoga.

U predvečerje, kad se sunce primaklo zapadu, napokon je stigao natrag do nakapišta. Kao što je i očekivao, svi su otišli. Kako se i bojao, njegov je vrč s vodom bio razbijen... Sigurno ga je razbio Joe Harbin. Ali u dnu vrča, u krhotini obla oblika, ostalo je nešto vode i on ju je halapljivo posrkao. U nakapištu više nije bilo ni kapi vode... ni jedne jedine kapi.

No našao je nešto drugo... odbačenu pljosku, probušenu puščanim zrnom. Odmah se dosjetio, pa s nje strgnuo navlaku od sukna. Kapi vode skupit će se na metalu.

Razmišľjao je da li bi odmah nastavio putovanje pješice, ali kad je o svemu dobro razmislio, odlučio je da ostane uz nakapište i malko se odmori.

Potom se sjetio da je vidio golem vodeni kaktus koji je rastao uz rub

nakapišta. Opreznim je korakom pošao preko izlomljene lave oko nakapišta. Pazeći da se ne ubode na duge bodlje, uspjelo mu je da vodenom kaktusu odsiječe vrh. Dohvatio ga je, izvuкао iz njega punu šaku kašaste jezgre i stisnuo je. Tako je iscijedio njezin sok u usta. Sok je bio gorkasta okusa, ali ga je osvježio. Činilo mu se da je cijelu vječnost izgubio sjekuci komade vodenog kaktusa i cijedeći kapl njegova soka u usta. Kad se ispružio da se odmori, zaspao je kao panj.

Trgnuo se iz sna. Bilo mu je hladno. Otišao je po pljosku i s nje olizao kapl rose koja se skupila na metalu. Bilo je samo nekoliko kapl, ali se osjećao mnogo bolje kad ih je progutao.

Na um rnu je palo nakapište na Sierra Blanca... Bude li imao imalo sreće, tamo se moglo nakupiti nešto vode ... i pođe li onamo odmah, mogao je do nakapišta stići do uvečer... A što ako i tamo nema vode? Tad će morati hoćeš-nećeš udariti ravno prema morskoj obali, bez ikakva izgleda da će do nje ikad živ stići.

Još prije nego što je odlučio što mora uraditi ustao je i pošao niz stazu, gotovo nesvjestan onog što čini. Na jugozapadnom obzorju mogao je vidjeti ružan obris Sierra Blanke. Pomislio je da bi možda bilo najbolje da odmah udari preko pješćanih dina do morske obale u zaljevu... ili da se vrati do mjesta gdje je ostao bez konja... Da je pošao odmah prema obali, sad je već mogao stajati na žalu u zaljevu...

Nastavio je hodati, posrćući i padajući.

Ali nije posustao.

Stigao je gotovo do podnožja gore kad je ponovo pao, ali se ovoga puta više nije mogao dignuti.

Skupio je noge, savio ih u klupko i pokušao se na njih osloniti, kleknuti, ali nije imao snage i ostao je ležati. Puzao je nekoliko metara potrbuške, osjećajući kako ga prži užaren pijesak pod njim.

No pljosku i pušku nije ispuštao iz ruku.

Ležao je tako na pijesku neko vrijeme prije nego što je shvatio da bult u bok vodenog kaktusa. Nada da će uskoro progutati koju kap njegova

soka dađe mu snage da klekne, pa uprijeviši se o pušku, napokon se osovi na noge.

Držeći nespretno nož drhtavom rukom, ispruži je i odsiječe vrh kaktusa. Ponovo iscijedi sok iz kašaste kaktusove jezgre u usta, a čudesna svježina stade mu strujiti tijelom.

Poslije nekoliko minuta, kad se dovoljno okrijepio, ponovo je krenuo na put.

Kad je stigao do nakapišta na Sierra Blanca, našao je duboku vrtaču punu vode u živoj stijeni pod slapom. Voda je bila duboka i svjež.

XII

Tom Badger jahao je ispred Nore i upravo je obilazio oko duboka ždrijela kad su ugledali kako im se približava Joe Harbin, vodeći sa sobom Rodelova konja.

Tom Badger zaustavi konja i stane.

— Čini mi se da je Rodelo nastradao — reče Nori.

Nora stisne usne, ali ne izusti ni riječi. Srce joj je snažno kucalo kad im se Joe Harbin približio. Osjetila je kako joj se cijelo tijelo stegnulo u grču, ohladnjelo, kako to još nikad prije nije doživjela.

— Što se dogodilo? — upita Tom Badger Harbina.

— Čini mi se da je Rodelo privukao progonitelje brže nego što se nadao — odvrati mu Joe Harbin.

— Šteta — kratko će Tom Badger.

— Pa nije to bila moja ideja da im šaljemo dimne signale — reče Joe Harbin kao da od sebe odbija krivnju što je Rodelo nastradao.

— Sam je kriv — složi se s njim Tom Badger, a potom, da bi utješio Noru, doda: — Žrtvovao je svoj život da bi nas spasio od smrti.

— Gdje je ostao Rodelo? — upita Nora hladnim glasom Harbina.

— Vjerojatno je mrtav — odgovori joj Joe Harbin.

— Zašto bi ga oni ubili? On nije bio s vama, mislim, bjegunac iz tamnice. Nije bio odbjegli robijaš i za njegovo tijelo neće dobiti ni prebitoga dolara nagrade — podsjeti ih Nora.

Tom Badger pogleda u Harbina, pa reče:

— On je bio s nama u družini. Oni to znaju, i to je za njih dosta da ga ubiju. Idemo, nema smisla da ovdje uzalud tratimo vrijeme.

Nora odlučno okrene konja natrag.

— Ja se vraćam. Ja ga moram naći. Čovjek Danova kova ne predaje se i ne umire tako lako — reče odlučno Nora.

— Zar si poludjela? — zaurila Joe Harbin na nju. — Njemu više nema nikakva spasa. I ti ćeš tamo zaglaviti, uhvate li te.

— Nije važno. Ja svejedno idem natrag — uporno je nastavila Nora.

Pognala je konja, ali Joe Harbin začas dojahao do nje i zaustavi je.

— Ideš ti k vragu, a ne natrag! — izdere se Joe Harbin i udari je zapešćem ruke preko usana. — Ti si kmoja djevojka, zapamti to već jednom! Odsada više nećeš ni koraka učiniti bez moga dopuštenja!

— Odmakni se od moga konja! — zarežala je Nora.

Joe Harbin namjerno je okrenuo svoga konja i stao joj sučelice da joj lakše prepriječi put. Nora podigne jahački bič i ošine ga svom snagom preko lica.

Istrgnuo joj je bič iz ruke i zavrtlao ga u prašinu. Crvena pruga krvi pružila mu se preko lica gdje ga je udarac biča opleo, a na mjestu gdje je prešao preko usana, razderao je raspucanu i sasušenu kožu, tako da je rasjekotina krvarila. Harbinove su je oči krvoločno i podmuklo promatrale.

— Skupo ćeš mi to platiti, bogami! A sad put pod noge. Možda poživis još koju godinu, ali ja ti do smrti neću zaboraviti da si me oplela bičem preko lica, vjeruj mi. A sad naprijed prije nego što mi mrak padne na oči i ne ubijem te odmah ovdje na licu mjesta! — zaprijeti joj Joe Harbin.

Pognao je njezina konja prema pješčanim dinama i nastavio prijetjećim glasom:

— I zapamti... odsad sam ja ovdje gazda.

Tom Badger dojahao je do njih, a Joe Harbin se zaustavi i upita ga:

— Što ti sad hoćeš? Idemo, jaši naprijed — zapovjedi mu Joe Harbin.

— Rekao si da si ti ovdje odsad gazda, zar ne? — upita ga Tom Badger.

— Točno, odsad ja ovdje zapovijedam.

— O ne, varaš se. Meni nećeš podvaliti. Nisam ti ja Dan Rodelo. Mi smo ortaci i meni nitko ne zapovijeda.

— Dobro. Slažem se, ako se tako osjećaš sigurnije — reče Joe Harbin i slegne ramenima.

Pošto su zaobišli ždrijelo, odabrali su put preko krezube lave, slijedeći zapuštenu stazu. Sjeverno od njih jedna se duga dina ispružila daleko prema istoku, a njezin je kraj sezao gotovo do podnožja visoravni Pinacate. Od vremena do vremena bacili bi pogled iza sebe da vide drže li se dobro smjera, ravčajući se prema usjeku između Pinacate i Sierra Blanke. Malo poslije toga ujahali su među dine.

Vode su se napili do grla prije nego što su pošli s posljednjeg nakapišta. Nadali su se da će, izdrže li konji, dine prijeći za dva ili tri sata, a možda i brže, ako nađu prolaz gdje je pijesak tvrdo nabijen.

Na jednom mjestu ugledali su sure granitne hridine neke vrhovite gore što ju je pijesak gotovo prekrrio, pa su se od nje vidjeli još samo oštri vrhovi što su nekoliko metara virili iz pijeska. Uskoro će doći vrijeme kad će gora biti potpuno prekrita: gorski lanac visok nekoliko stotina metara ostat će potpuno zatrpan pod pijeskom.

Visoka dina vinula se uvis nadesno od njih, a još jedna stršila je s lijeve strane. Projahali su još nekih stotinjak metara, a onda su naišli na nanos pijeska visok nekoliko metara. Konji su propadali u pijesak nanosa i s teškom se mukom vukli preko njega, a kad su ga prešli svi su bili zadihani i oznojeni.

Tom Badger sjaha i reče kratko:

— Uvalili smo se u nevolju.

Joe Harbin kimne u znak potvrde.

— Negdje zacijelo postoji lakši put — doda napokon zamišljeno.

Dina što se ispriječila pred njima bila je barem trideset metara visoka; kosina je bila doduše blaga, ali je pijesak na njoj bio sipak.

— Možda... ali sad više nemamo vremena da ga tražimo — odvrati mu razumno Tom Badger.

Malko su odahnuli i ponovo se dali na put, mučno se uspinjući uz dugu kosinu dine. Tonuli su u pijesak do gležnjeva, a konji do koljena, ali nisu posustali. Napokon su izbili na sljeme dine.

Kad su se sa sljemena dine osvrnuli za sobom, jasno su mogli vidjeti svoje tragove na putu koji su prevalili... nisu prešli više od stotinjak metara. Joe Harbin prostački prokune kad je to vidio. Bio bi se zakleo da su prešli barem milju koliko se osjećao iscrpljenim.

Došli su u iskušenje: da li se spustiti niz padinu u razdolje između ove i iduće dine koju im je valjalo prijeći ako su željeli nastaviti put u ravnom smjeru, ili nastaviti pješčiti uzduž hrbata dine. Odlučili su se za hrbat, no kad su do njega stigli, činilo im se da se pružao odveć prema jugozapadu. Ipak su radije nastavili putovati po njemu nego da se spuste između ove i iduće dine koja je bila još viša. Kad su se ponovo osvrnuli za sobom, opazili su da su izgubili s obzorja svoj putokaz... usjek između visoravni Pinacate i Sierra Blanca.

Poslije najviše sat vremena stajali su još svi zajedno na sljemenu dugog pješčanog brijega. Kako su god pogledali, svuda oko sebe vidjeli su samo pijesak.

— Moramo se odmoriti — promrmlja Joe Harbin.

Sjeo je svom težinom u pijesak, rukama obavio koljena i na njih spustio glavu.

Zapuhao je slabašan lahor koji je mirisao na more. Nora je duboko udahnula, nadajući se da će vjetrić malo potrajati, ali nije.

Pošto su se malko odmorili, nastavili su jahati. Neprestance su se osvrtaali, ali nisu opazili da ih potjera slijedi.

Nora Paxton je bila djevojka koja je veći dio svog života provela u prirodi, bilo u sedlu, bilo u čamcu, ili pješčiči po šumama i gorama; jednom riječi, bila je vična životu u prirodi i pod otvorenim nebom. Nijedan od dvojice muškaraca, ni Tom Badger ni Joe Harbin, nije bio vičan dugim pješčenjima, jer su dane provodili uglavnom na konju, sve do onoga dana kada su završili u tamnici, a ni tamo nisu ima-

li prilike da se mnogo kreću pješčice, tek nekih stotinjak metara do kamenoloma i natrag.

Nora je mislila na Dana Rodela cijelo to vrijeme. Ostao je sam, mrtav ili izgubljen u pustinji, bez konja i bez vode, pa ako već nije umro, zacijelo će uskoro umrijeti od žeđi.

Prvi je put tada shvatila koje bi posljedice mogla pretrpjeti zbog svoje žarke želje da još jednom uzme u ruke nešto što je nekad pripadalo njezinoj majci. Najednom se uplašila da se možda neće moći izbaviti iz te situacije u koju se dobrovoljno uvalila. Čak da i prijeđu dine, što joj se u tome trenutku činilo gotovo nevjerojatnim, ostaje još problem kako da se otarasi Joea Harbina, a možda čak Toma Badgera kad za to dođe vrijeme. Uspije li joj da ih se oslobodi, onda joj još ostaje da se nekako sama ponovo dočepa civiliziranog svijeta.

U jedno je bila sigurna. Bila je u boljoj formi i lakše se borila s nedaćama koje su ih snašle nego i jedan od njezinih pratilaca. Obojica su bila jahачi, a ne pješaci. Obojica su neko vrijeme čamila u tamnici, a veći dio tog robovanja proveli su u samici. Omilitavjeli su, oslabili jer su ih slabo hranili, i to jednoličnom hranom. Zato su sada sav taj napor jedva podnosili. Samo nekoliko su dana radili težak posao u kamenolomu, prije nego što su pobjegli iz tamnice, a to ih nije dovoljno otvrdilo.

Mora im pobjeći... nekako, bilo kako. Mora pokušati da im pobjegne, jer to je bio jedini način da ih se otarasi. A što ako ih presretnu progonitelji, čemu zacijelo nisu mogli izmaknuti?

Harbin i Badger će je braniti, jer moraju braniti i vlastiti život. Stoga mora pričekati barem dok ne prođe okršaj i obračun. Poznavajući ih obojicu, znala je da ni progoniteljima, a ni bilo kome drugome neće poći lako za rukom da ih svladaju.

Ponovo su se s teškom mukom probijali naprijed, vukući konje za sobom ili ih čak gurajući. Tovari su klizili sa konja, pa su ih neprestance morali ponovo privezivati. Iznenada Tom Badger stane i razrogači oči.

— Joe! Pogledaj! — povikao je.

Pokazao je na sunce što se spuštalo prema zapadu, njima zdesna. Znači, išli su cijelo vrijeme prema jugu, a ne prema zapadu!

Joe Harbin prokune kroz zube.

Obrazi su mu bili opaljeni i crveni od sunca. Njegove usne i njegova brada bili su bijeli, prekriti prašinom. Njegove okrutne oči duboko su upale pod raščupanim obrvama. Namrgođen, okrenuo se nadesno, spustio se niz dugu padinu pijeska i bjesomučno se stao penjati, uz dugi obronak druge pješčane dine.

Dvaput su povjerovali da su stigli na kraj pustinje i dina, ali se svaki put sve više pješčanih humaka izdizalo pred njima. Napokon, kad se već sunce sasvim primaklo zapadu, ugledali su u daljini more.

Stajali su nepomični, kao ukopani, očarani onim što su vidjeli.

Sunce je upravo zalazilo iza tamnih gora u Baja California, a pod njima se pružila tanka pruga tamnoplavog mora u zaljevu.

— Uspjeli smo! Stigli smo! — ushićeno će Joe Harbin. — Tako mi boga, uspjeli smo!

— Nismo još — odgovori mu ozbiljnim glasom Tom Badger. — Pogledaj tamo!

Nekih pola milje od njih, jašući po hrbati dine, pojavila su se četiri jahača s njihove sjeverne strane, točno uz sam rub dina.

— Prevalit ću taj komad puta do zaljeva, pa makar morao hodati na glavi, čak na sve četiri ako zatreba, u svako doba dana i noći — prkosno se hvalisao Joe Harbin.

— A što će na to reći oni tamo? — upita ga Nora, pokazujući mu prema jugu.

Šest jahača opkolilo ih je s južne strane.

Joe Harbin zaškilji i znalački ih promotri.

— Jedan dobar gutljaj vode, pa će se i njih otarasiti — reče samouvjerenno.

— Vode? — začuđeno ga Tom Badger pogleda, pa dometne: — Ne poznaš ti još ove, Joe. Pustit će nas da im se približimo, a onda će nas zaustaviti na otvorenom, gdje nema hlada, nema zaklona, nema nade u spas. A oni će

imati vode. Oni će imati što piti, držeci se izvan dometa naših pušaka. I čekat će...

Ipak su pošli dalje, želeći po svaku cijenu izaći iz područja pješčanih dina.

Tovarni se konj srušio i počeo se koprcati, ali više nije mogao ustati.

— Razriješi bisage sa zlatnicima. Prebacit ćemo ih na Rodelova mustanga — reče Tom Badger.

Kad su pošli dalje, tovarni je konj još ležao na mjestu gdje se i srušio. Ali je Nora znala da će se konj oporaviti kad padne noć i zavlada svježina, pa se nekako dovući po njuhu do nekog nakapišta ili pojila uz obalu.

Izašli su iza pješčana brijege. Pred njima je pukla primorska zaravan. Od tog će ih trenutka osvježavati svježi morski zrak iz zaljeva, premda su još bili pet milja udaljeni od morske obale.

— o —

Dan Rodelo se napio vode do grla na nakapištu u podnožju Sierra Blanke. Svukao je košulju i poprskao vodom prsa i ramena. I opet je pio.

Sad su oni već stigli do zaljeva, pomisli, premda je zapravo u to sumnjao. Sjeo je u hladovinu pod stijenom. Kad se malo odmorio, stade popravljati probušenu pljosku. Izrezao je komadić sakuaro kaktusa, od njega izdjelao dva čepa i njima začepio rupe na pljoski. Potom je pljosku napunio vodom. Voda je iz početka prokapavala uz čepove, ali se kaktusovina uskoro napila vode i nabubrila, pa voda više nije kapala. Zatim je legao u hlad i zaspao.

Sunce je već visoko odskočilo i pržilo kad se Rodelo probudio. Pljoska je još bila puna, čepovi više nisu propuštali vodu. Pošto se ponovo napio vode iz nakapišta, stao je razmišljati kojim mu putem valja poći.

Bio je, u to je bio siguran, blizu južnog kraja područja visokih dina i mogao je znatno skratiti put ako pođe prema jugu ravno preko dina. Uzeo je pušku, pljosku prebacio preko ramena, pa se zaputio ravnomjernim korakom prema jugu.

Neprestance se osvrtao i provjeravao smjer kretanja, a kad je prevalio

otprillike pola milje, ugledao je vrh gore i počeo se po njemu ravnati.

Prvu milju puta najlakše je prevallo, hodajući uglavnom uzduž obronka visoke dine po nabitom pijesku, ali kad je zakoračio na sipki pijesak, od tri koraka jednom bi se uvijek otkliznuo natrag. No bio je vičan hodanju po sipkom pijesku, pa je pažljivo birao mjesta na koja će stati.

Nije pješatio ni sat vremena, a već je mogao osjetiti miris morskog zraka. Tek što ga je udahnuo punim plućima, kadli začu prvi pucanj, pa zatim još jedan. Stao je i napeto oslušnuo. Više nije čuo pucnjeve, pa je nastavio dalje hodati. Pošto se spustio klizeći niz padinu jedne dine, nastavi se penjati uz kosi obronak iduće dine. Prije nego što je izbio na njezino sljeme, legao je u pijesak i potrbuške dopuzao do sljemenja i oprezno preko njega provirio.

Zažmirkao je, iznenađen, ugledavši na obzorju more. Plavetnilo, mirno i daleko, lijepo na poslijepodnevnom suncu, godilo je oku. Tada je spazio i njih. Tri crne točkice u nedoglednom prostranstvu, sićušne kao mravi, mile su primorskom zaravni na kojoj su rasli raštrkani grmoliki kaktusi i buse-ni zelene trave. Oko njih, na razumnoj udaljenosti, skupljali su se prognitelji. Crni ih je sada stjerao na željeno mjesto, na zaravan gdje bilo nekih boljih zaklona od metaka, a ni od sunca. Sada je samo čekao pogodan trenutak.

Pijesak mu je žegao kožu, ali je ostao u njemu ležati sve dok nije pažljivo promotrio što se zbiva na zaravni, a potom ustane, potegne dug gutljaj vode iz pljoske, što ga ugodno okrijepi, pa pođe dalje niz obronak dine.

XIII

Poslije kraćeg izvidanja i traženja Rodelo nađe put kojim se mogao spustiti na zaravan, a da ga prognitelji nisu opazili.

Spustio se na zaravan, potegnulo dobar gutljaj vode iz pljoske, a onda se stao šuljati plitkom vododerinom usahla potocića što je za velikih kiša tekao u more.

Kad je ponovo začuo pucnjavu, ubrza korak, jer je znao da je u toj plitkoj vododerini slabo zaklonjen i da ga mogu svaki čas opaziti.

Dobro je znao što se zbiva oko njega. Crni je nastojao da izazove opkoljene robijaše da ispucaju metke i da klonu duhom, kako im slučajno ne bi palo na pamet da se odluče na očajnički korak i pokušaju se probiti iz obručja. A kad ostanu bez municije, razdraženi i izmoždjeni, onda će on nastupiti.

Rodelo je također znao što sve riskira, ali je valjalo spasiti djevojku koju je volio i dočepati se zlatnika koji su jedini mogli dokazati da je nevin i potvrditi da je čestit čovjek. Znao je da ne može započeti novi život ako ne dokaže da nije počinio zločin za koji su ga optužili... niti je mogao zamisliti da ga započne bez te djevojke. I k tome, još se nikada nije povukao iz borbe kad bi je jednom započeo i ako je znao zašto se bori. Tako se neće povući ni iz ove borbe, samo što je sada želio da u toj borbi svakako pobijedi.

Šuljao se vododerinom, hodajući po pijesku koji je bio tvrd još od posljednjih kiša. Još ga nisu mogli vidjeti, jer je bio još daleko od njih. Već nekoliko minuta nije čuo pucnjavu, no kad je izbio iza zavoja vododerine, koji je bio obrastao u gusto grmlje mesquite, našao se oči u oči s jednim progniteljem.

Rodelo je držao pušku u rukama, spreman da svakog trenu zapuca, ali mu je prognitelj došao tako blizu da više nije na njega mogao otvoriti vatru iz puške. Zamahnuo je stoga snažno puškom, hoteći ga udariti u vrat, pod bradu. Kundak je pogodio cilj. Posrnuo je prema natrag, a Rodelo poskoči za njim i nemilosrdno ga udari svom snagom kundakom po glavi.

Sklioka se u pijesak, a Rodelo se sagne i strgne s njega opasač s mecinama. I njegovu je vinčesterku ponio sa sobom.

Časak zatim ugledao je još dvojicu pedesetak metara dalje, napola sakri-vena iza pješćane obale vododerine. Položio je zaplijenjenu vinčesterku pokraj sebe, pa podigao uz rame svoju, upravo u času kad su ga spazili. Vidio je kako su podigli puške da na njega

naciljaju, ali je toga trena on već zapucao.

Prvi hitac, premda ispaljen na brzini, bio je direktan pogodak. Vidio je prvoga kako je teturao nekoliko koraka i kako se srušio u pijesak. Drugi metak iz njegove puške pogodio je pušku drugog, kliznuo je uz rame i ostavio na njemu ranu. Pogodeni je pokleknuo, ali uzvratilo vatru. Rodelov treći i četvrti hitac, ispaljeni uzastopce, pogodili su ga u prsa i vrat.

Potom se dao u trk uz vododerinu, noseći sa sobom dvije puške. Više nije bio u prednosti i od tog trena započeo je lov i na njega. Koliko ih je još ostalo uz vododerinu nije znao, no pretpostavljao je da ih ima najmanje deset... previše čak i za njega da se s njima uhvati ukoštac.

— o —

U plitkoj uleknini iza niska grma mesquite, gdje su se mogli samo djelomično sakriti i jedva zakloniti, čučao je Joe Harbin s revolverom u ruci. Tom Badger, ranjen u rame, skutrio se uz njega.

— Tamo se nešto čudno zbiva — promuća Joe Harbin. — Čini mi se da više nismo sami.

— To je sigurno Dan Rodelo — reče Nora pakosno.

Joe Harbin se ljutito okrene i strogo je pogleda.

— Glupost! — reče Joe Harbin srdito. — Nema toga tko bez vode može pješice prijeći pustinju!

Nekoliko je minuta krajinom vlada la grobna tišina i mir, a potom Joe Harbin opazi jednog od napadača kako trči od grma do grma, ne obraćajući pažnju na njih, nego na nekoga tko im se približavao iz pustinje.

Joe Harbin je vidio kad se bacio na zemlju i pritajio. Mladić je učinio kobnu pogrešku. Zaboravio je na jednoga neprijatelja. A onaj tko učini jednu pogrešku, obično učini i drugu.

Kako je svu svoju pažnju usredotočio na Rodela, koga je opazio kako trči uz rub vododerine, ustao je polagano iz zaklona.

Osjetio je kad ga je metak pogodio i pao je na koljena. Polagano je klonuo na zemlju i ostao nepomično ležati...

Crni je bio zbunjen. Još se netko upleo u borbu, netko koga još nije ugledao. Možda je samo jedan, ali ga je njegov razum opominjao da bi ih moglo biti više. Čuo je pucnjavu, ali nije znao tko na koga puca i i zašto.

Crni zakriješti kao prepelica i pozove svoje ljude da se povuku i okupe na mjestu gdje su ostavili konje. Okupili su se oko svoga vođe... četvorica su nedostajala.

— o —

Dan Rodelo je prilazio malenoj družini sporim korakom i s vinčesterkom preko ruke. Drugu je objesio preko ramena, a sa sobom je donio i još dva remenika puna metaka. Donio je i pljosku i mijeh pun vode, koji su ostavili napadači.

Prilazio im je iz pustinje i oni su ga promatrali kao da vide utvaru. Sada su znali zašto su se progonitelji povukli, premda su bili svjesni toga da je to samo privremeno i da će se uskoro vratiti.

Rodelo se na brzinu osvrnuo oko sebe. Vidio je da su im ostala još samo dva konja. Njegov je mustang bio natovaren bisagama u kojima su bili zlatnici. Tom Badger je bio lakše ranjen i rana mu je pomalo krvarila. Bio je izmoren i blijed.

— Najbolje da odmah odemo odavde, dok se nisu vratili — reče Dan Rodelo, gledajući pozorno Harbina.

Joe Harbin je oštirim okom motrio na svaku Rodelovu kretnju. Oči su mu duboko upale pod njegovim kuštravim obrvama.

— A tako, probio si se? Moram ti priznati, žilav si kao mačka — dobaci mu.

— Probio sam se i probit ću se i odavde — odgovori mu Rodelo uz posprdan smijeh.

Harbin mu se naceri, ali to nije bio dobrohotan osmijeh. Uzeo je u ruku uzde mustanga i povukao ga za sobom.

— Stani! — poviče za njim Rodelo. — Popij koji gutljaj vode!

Tom Badger pograbi mijeh i nagne žedno piti. Joe Harbin se suzdržao i mirno promatrao Badgera kako lakom pije. Rodelo je znao što je Joe Harbin mislio toga trenutka. Zacijelo je sumnjao da je voda otrovana.



**o svemu
što
uzbuđuje**

Poslije Badgera napio se i Joe Harbin. Nora se napila iz pljoske.

Krenuli su dalje. Rodelo je čuvao začelje. Tegobno su se povlačili, nabađajući korak na korak, a jedino što su mogli čuti bilo je struganje njihovih nogu koje su umorno vukli... i ovdanda poneka kletva koju bi netko od njih promrsio kroza zube.

Nakon nekog vremena konji su počeli zaostajati, usporivši korak, željni odmora. Progoniteljima ni traga, kao da su u zemlju propali.

Zacijelo su znali da će bjegunci nastaviti put i znali su cilj njihova putovanja, pa im se nije žurilo. Rodelov dolazak na poprište pokvario im je trenutno račune, pa su zaključili da im valja još malo pričekati.

Napokon se sunce stalo spuštati za gore na zapadu s druge strane zaljeva, prosvuši grimiz i zlato preko nebeskog svoda i obasjavši krezube vrhove Pinnacle jakim rumenilom, kao da su u plamenu. Rub pustinje pod dinama potamnio je u beskrajnu prugu koja se pružala iza njihovih leđa.

Sunce je već bilo zašlo kad su stigli do morske obale.

Ali brod ih nije tu čekao.

Ušli su u plitko more na žal. Iscrpljeni i očajni, svi su zanijemjeli pred tihim zaljevom, poraženi njegovom prazninom.

Brod je bio cilj njihova putovanja, pomisao na nj ulijevala im je nadu u najtežim trenucima i davala im snagu da ne posustaju, poticala ih da idu dalje, naprijed prema luci spasa u kojoj će se odmoriti, napiti vode, i najesti kuhane hrane.

Zar je brod već otplovio? Ili možda nije nikad ni uplovio u zaljev?

— Južnije odavde ima još jedan manji zaton — reče Nora poslije nekoliko trenutaka kad se oporavila od gorka razočaranja.

— Daleko?

— Ne znam. Pet milja... možda i deset.

Deset milja! Nepojmljivo da bi tu daljinu mogli prijeći tako iscrpljeni.

Mustang počeo natezati konopac, a Joe Harbin ga pusti, gotovo ravnodušno. Vukući konopac po zemlji, mustang odluta uzduž ravne morske obale i zastane na malenoj uzvisini, pa

spusti glavu, tako da je više nisu mogli vidjeti.

— Voda! — uzbuđenim glasom prošapta Tom Badger. — Našao je pojilo!

Pošli su za mustangom i okupili se oko manje bare pune slankaste vode, ali se mogla u nuždi i piti.

— Mogli bismo zapaliti vatru, kao znak da smo ovdje — predloži Joe Harbin.

— Pa će mornari pomisliti da su Indijanci.

— A što onda da radimo?

— Idemo dalje još večeras. Ništa nam drugo ne preostaje — reče odlučno Rodelo.

Pogledao je u bisage. U tim su bisagama bili zlatnici zbog kojih je ovamo došao, zbog kojih je odsjedio jednu dugu i gorku godinu robije... zlatnici na koje se zarekao da će ih vratiti onima kojima su i ukradeni. A što da učini s ovim ljudima? Oni su ih ukrali, odnosno jedan od njih ih je ukrao. I oni su zbog njih robijali i prošli kroz pravi pakao. Kako da im kaže što je naumio učiniti?

Prijeloman trenutak sve se više primicao. Onog trenu kad progovori, sijevnut će revolveri. Joe Harbin je predugo računao na te zlatnike, a nedvojbeno je i Tom Badger imao svoje planove, pa bi ih se sada teško bez borbe odrekli. Siroti Gopher bio je nevažan već od samoga početka bijega.

— Najbolje bi bilo da se ukopamo i tu ih dočekamo. Progonitelji će se uskoro vratiti — predloži Tom Badger.

— Zar ne bi mogao s njima pregovarati i nagoditi se? — reče mu Joe Harbin.

Tom Badger pogleda u Harbina u čudu.

— Zar si poludio?

Iskopali su rov školjaka, s malim prsobranom od pijeska. Nije to bilo nešto naročito, ali je bilo bolje nego ništa.

Tom Badger pogleda u Rodela i upita:

— Znaš li gdje će se utaboriti?

— Sjevernije odavde... tamo je i nakapište, jedino za koje ja znam u ovom kraju. Sjevernije odavde su tri izvora uz obalu.

— Misliš li da je brod možda pristao u onom drugom zatonu?

— Ako je uopće doplovio ovamo i ako još nije otplovio, onda ćemo ga sigurno tamo naći.

Joe Harbin, pošto se napio slankaste vode iz pojila, stade odmjeravati Rodela.

— Ja tebe doista ne razumijem — poče Joe Harbin, obraćajući se Rodelu. — Prevallo si dug i tegoban put, a ni za što.

Rodelo ga pogleda, ali ne izusti ni riječi. Počelo je, pomisli, predosjećajući da se primiće čas obračuna.

— Nadao si se da ćemo plijen podijeliti na jednake dijelove, zar ne da si to mislio? I ti želiš dio tih zlatnika?

Rodelo se nasmiješi.

— Ne, Joe, ja ne želim dio tih zlatnika, ja ću ih uzeti sve, sve do jednoga.

Joe Harbin se nacereka kao da je čuo dobru šalu.

— Ti si barem otvoren i čestit, pa kažeš što želiš.

— Točno, Joe, ja sam čestit.

U tom trenutku svi su se u njega za-
blenuli.

— Što time hoćeš reći? — upita ga Tom Badger.

— Ja sam odsjedio godinu dana na robiji jedino stoga što su me slučajno zatekli u društvu s Harbinom kad su ga uhvatili — poče Dan Rodelo, pa nastavi: — A prije toga se uopće nisam poznavali. Jasno, nisam imao ni pojma da je on upravo opljačkao novac za plaće rudarima, a ja sam nekad radio u tom rudniku i znao sam da će kola s novcem proći tim putem. Poro-
ta je smatrala da je slučajnost nevje-
rojatna i nije mi vjerovala da sam nevin.

— I nastradao si malko — reče Joe Harbin. — Pa što onda?

— Ja sam odlučio da vratim te zlat-
nike onima koji su ih teškim radom i
zaslužili, Joe. Dokazat ću im da su mi
bili lažni prijatelji, a potom ću im osta-
viti te zlatnike i otići svojim putem.

Svi su se bez riječi zablenuli u nje-
ga. Nora Paxton je mogla čuti kako
joj srce kuca polagano, muklo, odmje-
teno. Odjednom se ponovo oglasi Joe
Harbin:

— I ti si naumio da nas dvojicu poubi-
jaš da bi nam mogao uzeti te zlatni-
ke?

— Ne. Nadao sam se da će to učiniti
oni iza nas. Ili da ćete, ne ubiju li
vas oni, možda umrijeti od žeđi u pu-
stinji. Kad sam vidio da ste sve to pre-
brodili, pomislio sam da bih vam mo-
gao predložiti da mi predate zlatnike
bez borbe i da tako nitko ne nastrada.

— Gle ti njega! — posprdno će Joe
Harbin. — Htio bi nam uzeti naše zlat-
nike, a da pri tome nitko ne nastra-
da? Što ti misliš, prokleta budalo, da
ćemo mi samo tako nasjesti i da ćeš
nas obrlatiti svojim lijepim riječima,
a?

— Zašto ne? Mene bi još i mogao,
ali nekad davno — reče Tom Badger.

— Znae što? — poče Rodelo. — Reci-
mo da vam ja svakome isplatim tisu-
ću dolara, pa da svatko ode svojim
putom. Nazovimo tu svotu nagradom
za pomoć koju ste mi pružili dok sam
tragao za tim novcem.

— Što je taj darežljiv, a? — naceri
se prezrivo Joe Harbin. — Ti ćeš otpiri-
ti s našim zlatnicima i ostaviti svako-
me od nas tisuću dolara! E, baš si
drzak, ali si se, bogami, grdno preva-
rio u računu. Promašio si ti karijeru,
momče. Trebalo je da se daš u kocka-
re i mudrijaše.

Pogledao je Nori u oči i upitao je:

— Jesi li ti već čula tako nešto?

— Čula sam, ali ne sve. Vjerujem da
Rodelo govori istinu. Vjerujem mu da
namjerava vratiti vlasnicima ukrade-
ne zlatnike.

Joe Harbin je držao bisage sa zlatni-
cima pokraj sebe na pijesku. Stavio je
na njih ruku.

— Zaboravi na njih, Rodelo. Nikada
nećeš dobiti ni centa od njih.

— Valjalo bi da se što prije gubimo
odavde — reče Tom Badger, pa nasta-
vi: — Ali ipak mislim da bi nam lon-
čić kave svima dobro došao. Zapalit
ćemo vatru, skuhati kavu, a potom
ćemo vatru razbuktati i pobjeći odav-
de. Možemo ući u plićak... i poći onim
hridima koje se pružaju uz obalu.
Možda ćemo po njima doći do onog
drugog zatona.

Držali su se po strani od vatre,
premda su je zapalili iza malenog pje-
šanog humka koji su sami odabrali
kao zaklon.

Nora je skuhalo kavu, pa su je pola-
gano arkali, uživajući u svakom gutlja-

ju. Svima je bilo potrebno da nešto založe, ali im je žed nadjačala glad i otupjela tek. Trebalo je da se najprije napiju vode ili neke druge tekućine koja bi im mogla utažiti žed. Kava ih je malo okrijepila, a kad su se odmorili, oprezno su pošli dalje.

Tom Badger je hodao prvi i vodio konje. Do morskog su žala stigli u skupini, a kad zagaziše u plićak, hodali su u dugom jednoredu.

Lovci na glave iskrsnuli su iz tame noći, iznenada. Bljesak puščana hica sijevnuo je u tamnoj noći i jedan je konj pao pogođen. Dan Rodelo podigne vinčesterku i zapuca bjesomučno u smjeru bljeska. Poskočio je spretno i hitro u stranu, pa zapucao u smjeru gdje je vidio bljesak druge puške, a potom se bacio na zemlju, odvaljao se iza trupa ustrijeljena konja, neprestanice pucajući.

Ispucao je sve metke iz puške, pa nastavio pucati iz puške koju je zaplijenio, a kad je i nju ispraznio, ponovo je napunio svoju. Tad nastupi zatišje. Netko se promeškolio tik uz njega i odjednom progovorio. Prepoznao je Toma Badgera.

— Zar si doista zbog zlata došao čak ovamo? — upita ga Tom Badger šapatom.

— Rekao sam vam istinu, Tome — odvрати Rodelo, potom je trenutak šutio, pa nastavi: — Cijeli sam život proveo u siromaštvu, a kad mi se pružila prilika da poštenim radom stvorim za sebe mjesto pod suncem, baš tada sam morao natrpati na Joea Harbina na stazi poslije pljačke.

— Imao si gadnu nesreću — priznade mu Tom Badger.

Čekali su i šutjeli koji trenutak. Potom ga Tom Badger ponovo upita:

— Misliš li da smo kojega ustrijelili?

— Jednoga, možda i dvojicu.

— Teško je reći ovako u mraku — reče Tom Badger, pa se zamisli, a kad se poslije kraće šutnje ponovo oglasio, kazao je: — Spopala me zla slutnja, momče. Predosjećam da ću ovdje ostaviti kosti.

— Ne govori gluposti! Ako tebi ne uspije da se odavde izvučeš živ, neće nikome.

— o —

Nekoliko stotina metara dalje od njih skupili su se progonitelji.

Crni povede svoje ljude natrag do morske obale, gdje su našli ustrijeljenog konja i mnogo tragova. Lovina im je umakla. Crni požuri za njom.

Prošle noći zasjeda umalo da mu nije uspjela. Prozreo je on varku s logorskom vatrom, pa su oni pošli naprijed i pričekali u zasjedi da bjegunci naidu na nišan pušaka. Čuli su ih kako dolaze uz rub morskog žala, ali tama ih je pomela. Nekoliko njegovih ljudi sigurno je zapucalo istodobno u konja, umjesto u bjegunce. Kad su bjegunci otvorili vatru, ubili su mu još jednog čovjeka.

— Gledaj tamo — uzbuđeno ga pozove jedan od progonitelja.

Na pijesku u tami... tragovi krvi. Crni podigne pogled i zagleda se za bjeguncima. Jedan od njih bio je ranjen, teško ranjen.

— o —

Gotovo istodobno to je zamijetio i Joe Harbin, četvrt milje dalje niz obalu. Tom Badger je zaostajao, naslanjao se na mustanga.

— Tome! Što ti je, do vraga? — upita ga zabrinutim glasom Joe Harbin.

— Ranjen sam.

— Teško? — upita Joe Harbin.

— Nemoj me ostaviti sada, Joe. Nemoj dopustiti da moje tijelo izruče i da za nj dobiju nagradu — molio ga je vapijućim glasom Tom Badger.

— Neću — obeća mu kroz stisnute zube Joe Harbin.

— Molim te, Joe.

Dan Rodelo je malko zaostao iza ostalih. Stigli su do uvale. Zvala se Uvala tuljana.

— Ovdje ćemo se odmoriti — reče kratko Rodelo.

Nora se primakla k Rodelu i prošaptala, gotovo ne mičući usnama:

— Što ćemo sada. Dane?

— Moramo čekati — odgovori joj Rodelo.

— o —

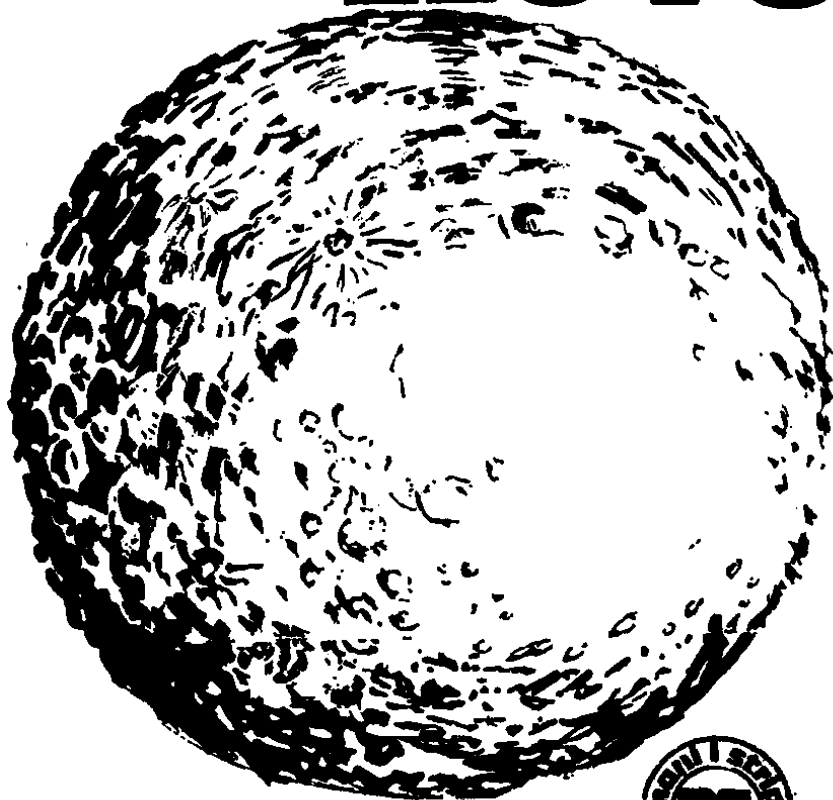
— Tome, gdje su te pogodili? — javi se glas Joea Harbina iz tame.

— U trbuh.

Joe Harbin prokune.

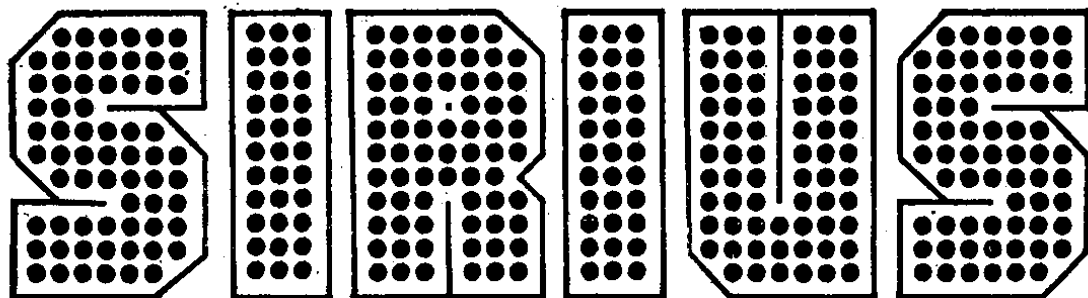
Odjednom Nora gotovo vrisne:

ново!



BIBLIOTEKA ZNANSTVENE FANTASTIKE

10d



— Dane, svjetlost! Gledaj tamo dolje... na pučini!

Svi su je opazili. Sjala je na pučini i jasno je svjetlucala kao svjetionik. Nedvojbeno, brod je stajao usidren i njihao se oko sidrišta kako ga je nosio val plime i pokazivao svoja svjetla.

— Spašeni smo — ushićeno će Tom Badger. — To je Isacherov brod.

Prošlo je nekoliko minuta. Mogli su čuti praćakanje tuljana dolje u uvali zatona i ništa više. Tamna sjena klisuraste obale pružala im je savršen zaklon, a svaki njihov šum i korak zatomljivalo je praćakanje i groktanje tuljana.

Rodelo je premjestio vinčesterku iz jedne ruke u drugu. Sad je imao samo jednu napunjenu pušku. Drugu, zastarjelu i lošu, koju je uzeo od napadača kojega je ustrijelio, ostavio je negdje u pijesku na žalu. Opipao je remenike na sebi i ustanovio da ima još barem sedamdesetak metaka kalibra 44 kojima je mogao napuniti bilo pušku bilo revolver.

Najprije su čuli šaputanje i šuljanje na pijesku uz obalu, a potom opaziše jedva primjetne sjene u tami noći, sjene na bjeličastom pijesku.

Nora uzbuđenim glasom prošapta:

— Jao... ne! Brod je dolje u zatonu. Možda ćemo se već sutra ukrcati na nj, a da ne ispalimo ni jednog metka.

Odgurnuo ju je.

— A ne... više nemamo izbora...

Podigao je pušku, a Tom Badger, koji je ležao potrbuške u vlažnom pijesku, podigne svoju. Iza stijene, gdje se zaklonio, Rodelo namjesti pušku, spreman da otvori pucnjavu.

Crni je zacijelo čuo neki šušanj, ili opazio odbljesak svjetlosti na cijevi puške, jer je zasiktao znak upozorenja.

U tom je trenu planula Harbinova puška, a za njim su Badger i Rodelo potegli obarače.

Neke je u tami bolno jauknuo, koni se propeo, zarzao i protivnik im je u trenu odgovorio pucnjavom.

Nije bilo vremena za ciljanje u određene ciljeve, jer u tom trenu ciljevi se zapravo nisu ni mogli razabrati: samo zbika pokreta i glasova, plameni jezi-

ci pucnjeva iz pušaka koje su proginitelji na njih uperili.

Trojica bjegunaca ležali su ukopani u pijesak. Vidjela se samo vatra iz njihova oružja, sjene njihovih tijela u tami strme obale.

Iznenada je pucnjava prestala. Čuo se samo topot konjskih kopita koji je zamirao u daljini. Joe ispali još jedan metak za konjima koji su odmicali.

Potom tajac...

Jedno se vrijeme čulo samo udaraanje valova o hridi stjenovite obale i slab dašak vjetra. Iznad njih u tami sjale su biserne zvjezdice na vedrom nebu.

— A što ćemo sad? — upita Nora.

— Čekat ćemo — odgovori joj mrko Joe Harbin.

S pijeska se čuo smrtnan hropac, a potom se javio slabašan glas.

— Joe — reče Tom Badger šapatom. Joe, daj Rodelu te zlatnike, neka ih vrati vlasnicima. Sve je bilo uzalud.

— Hoću, Tome, hoću — odvrati mu Joe Harbin spremno. — Ne brini, dat ću mu ih. I ja mislim da je tako najbolje.

XIV

Zaljev se pružio kao čelična oplata na večernjoj sivoj svjetlosti. Vani, daleko na pučini, vidic se nizak crn trup jedrenjaka s dva jarbola koji su stršili u nebo poput dva mršava prsta.

Na pijesku su četvorica proginitelja ležala mrtva. Crni nije bio među njima.

Dan Rodelo polagano ustane. Mišići su mu bili ukočeni od neudobna ležanja i noćne vlage. Podigao je pušku i obrisao s nje vlagu i prašinu.

— Moramo zapaliti signalnu vatru — reče Nora. — Mogli bi otploviti i ostaviti nas ovdje.

— Kako mu je? — upita Rodelo.

— Umro je.

Joe Harbin spusti pogled na Toma Badgera, pa reče:

— Bio je dobar čovjek i dobar drug. Nikad ne bih izdržao prvu godinu roblje da njega nije bilo. Uvijek me je smirivao, da ne učinim neku glupost.

Bacio je brz pogled na Rodela.

— Pa i ti znaš da sam nagle čudi, zar ne? — upita Joe Harbin Rodela.

Složio je grančice, otkinuo kraj svoje košulje i savio ga kao gubu da lakše potpali vatru, pa se opipao po džepovima.

— Imaš li šibicu? — upita Joe Harbin Rodela.

Dan zavuče ruku u džep na prsima košulje, a Joe Harbin posegne za revolverom. Rodelova je ruka bila barem pola metra daleko od revolvera, a Joe Harbin je bio brz revolveraš. Njegova se ruka spusti, prsti mu se zgrčše oko drška revolvera i cijev revolvera začas poskoči uvis, što je bio rezultat dugogodišnjeg vježbanja i prakse koja je za sobom ostavila mnogo mrtvih.

Cijev njegova revolvera poskoči uvis, ali u tom ga trenu nešto udari u slabine i tek tada je razrogačenih očiju vidio da Dan Rodelo puca u njega.

Drugi je hitac uslijedio tako brzo za prvim da ga je njegov udarac savio i zgrčio, pa kad je potegnuo obarač revolvera, zrno je zaparalo po pijesku pod Rodelovim nogama. Ustuknuo je korak i sjeo svom težinom, dok mu je revolver mlitavo visio s prstiju.

— Obećao si Badgeru da ćeš mi dati zlatnike — podsjeti ga blago Rodelo.

— Vraga sam obećao! Bio je na samrti... rekao sam to samo zato da mu ugodim. Nisi valjda mislio da sam to ozbiljno rekao, je li?

— Htio ti je spasiti glavu, Joe. On je znao što vam se sprema, ako mi ne predate dobrovoljno zlatnike. Vidiš, čini mi se da mu je uspjelo da u ovih nekoliko posljednjih dana nazre tko sam ja zapravo.

— Ti? A tko si ti? — upita ga Harbin koji se držao za ranu iz koje mu je krv kapala kroz prste.

— Ja sam bio ozloglašeni revolveraš i nasilnik od kojega je strepio cijeli Teksas. sve dok nisam spoznao da takav život ne vodi ničemu. Posao što sam ga dobio u rudniku bio je moj prvi pošten posao.

— Tom Badger — počeo zbunjeno Joe Harbin — uvijek me je od tog odvraćao, čak na samrti prije nego što je izdahnuo. Valjalo je da ga poslušam — disao je u dugom hroptavom dahanju. — Najbolje da odmah zapalimo

vatru — reče Joe Harbin iznenada, pa doda: — Gle, brod je digao jedra!

Rodelo se naglo okrenuo da pogleda na pučinu i prekasno je začuo škkljocaj pri napinjanju otonca na revolveru. Bacio se naglavačke u pijesak, čuo prasak hica iz revolvera i osjetio kako mu se pijesak sasuo u lice. A potom se u hipu okrenuo na leđa i stao puca-ti.

Tri puta je povukao obarač kolta i sa svakim hicem tijelo Joea Harbina sve se više grčilo, a potom se polagano izvalilo s kamena na kojem je sjedio.

Bljed i drhtav Rodelo se digao na noge i pogledao u Noru.

— Taj nikad nije popuštao kad bi nešto zapeo.

— Zapalit ću vatru — reče Nora mirno kao da se ništa presudno nije dogodilo.

Uzela je njegove šibice i sagnula se do složenih grančica. Kad se vatra razgorjela i dim počeo uzdizati k nebu, ustala je i prišla rubu strme obale, pa počela kopati u jednoj udubini iza strme stijene. Škrinjica koju je iskopala bila je stara i zarđala, ali još čitava, u jednom komadu.

— Dobro se sjećam ovoga mjesta — rekla je. — Evo, pogledaj, zašto sam došla ovamo. U toj je škrinjici sve što mi je ostalo od moje obitelji.

— Spustili su čamac s broda — reče Rodelo.

Podigao je bisage sa zlatnicima i ponio ih niz žal čim se čamac približio obali. U čamcu su bila dva mornara za veslima.

— Vi ste Isacher? — upita ga jedan mornar.

— Poginuo je... prije nekog vremena, pri pokušaju bijega. Ja sam došao umjesto njega.

— Ali ja o tome ništa ne znam — počeo je prosvjedovati mornar. — Ja sam morao primiti dvadeset dolara na dan i...

— Platit ćemo vam dvadeset dolara na dan i dobit ćete još dvadeset ako ovu dvojicu mrtvih bjegunaca bacite s broda u more.

— Zašto? Tu na obali ionako ih nikad nitko neće naći.

— Jedan lovac na glave vreba na njih jer dobiva pedeset dolara nagrade za svakog odbjeglog bjegunca koga

vrati u tamnicu mrtva ili živa. A ova dvojica nisu željela da se tamo vrate.

Mornar kimne kao da razmišlja, pa reče:

— Dvadeset dolara? Može!

Mornar baci brz pogled na teške bi- sage koje je Rodelo ubacio u čamac.

— A što vi to nosite sa sobom? — upita ga.

— Nevolju, i jad, prijatelju moj, zat e najbolje da na to odmah zaboravit — odgovori mu Rodelo.

— Već sam zaboravio. Znate, je mrzim ljude koji zabađaju svoj nos u ono što ih se ne tiče.

Nora se ukrcala u čamac, a Dan pri de mustangu i skine s njega uzde.

— Hajde, starino, slobodan si. Vrat se Samu, ako hoćeš, jer ćemo se i m tamo vratiti jednog dana i povesti te. A ako ti to nije po volji, idi i podiv- lja!

Pljesnuo je mustanga dlanom po sapima i naglo se okrenuo i otišao, jer

se bojao da ne pokaže kako mu je teš- ko pri srcu zbog tog rastanka.

Konj pogleda za njih, a potom otk- sa nekoliko koraka prema Pinacateu. Zaustavio se, okrenuo glavu i ponovo pogledao unatrag da se uvjeri je li doi- sta slobodan.

U tom času Dan Rodelo se upravo ukrcavao u čamac.

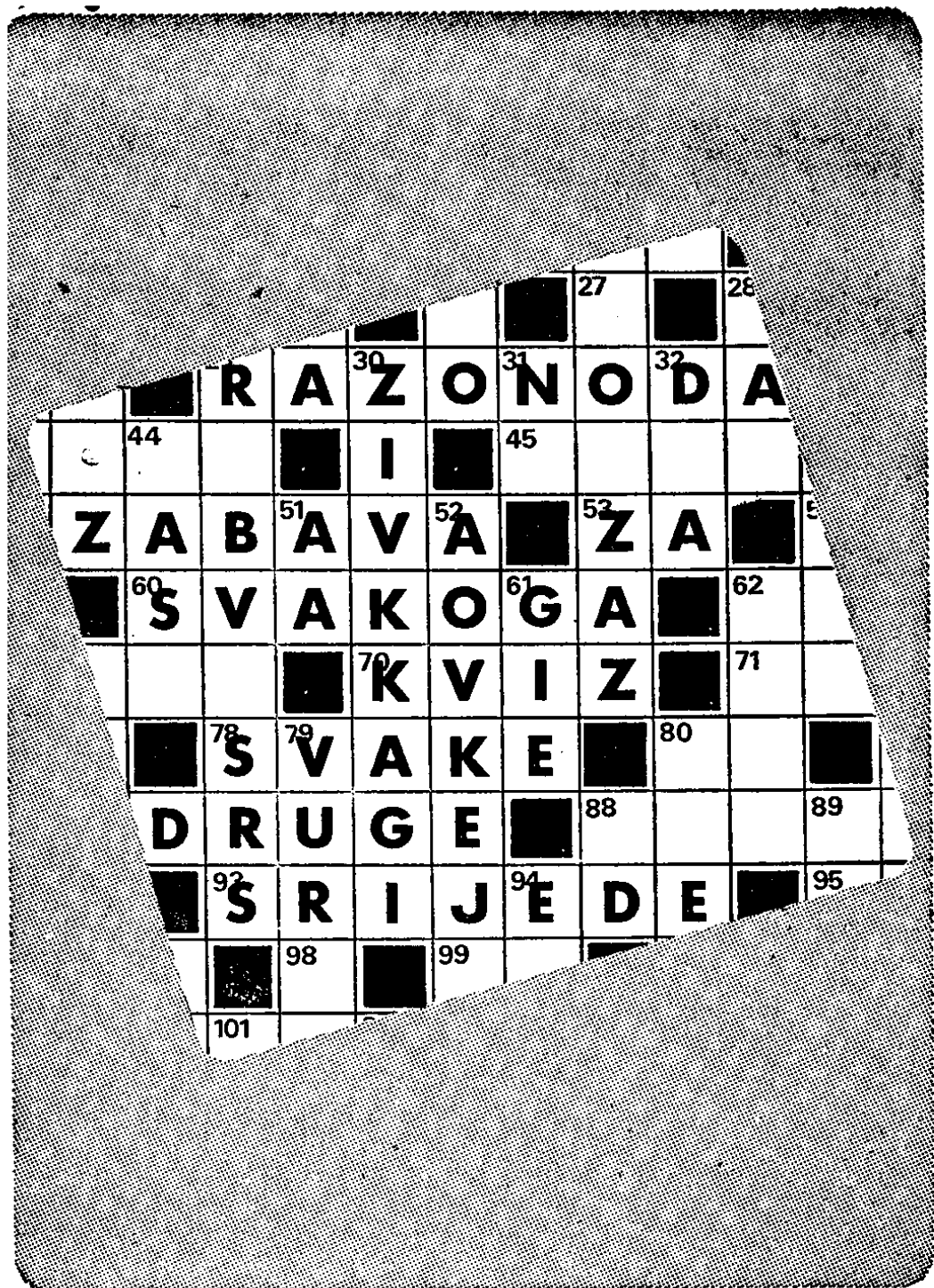
Pošto je sjeo na pramac čamca, Ro- telo, okrenut licem prema obali, ugle- ta crnog s crnim konjaničkim klobu- tom, kako iz pustinje jaše prema norskoj obali u Uvalu tuljana. Zausta- vi konja i stade se ogledavati kao da nešto traži, a potom odjaha natrag odakle je bio i došao.

— Kamo god ti pođeš, i ja idem s tobom — rekla je Nora Danu Rodelu.

— Dobro, Nora — odgovori joj Dan kratko.

Držala je zardalu škrinjicu čvrsto u krilu i obujmila je rukama, ali joj se nekako više nije činila tako važnom.

KRAJ



LOUIS D'AMOUR

NEUNIŠTIVI

Cap Moffit bijaše oprezan čovjek. To što je doživio četrdeset i drugu godinu i što je još živ, bio je dovoljan dokaz. Cap Moffit bijaše profesionalni ubojica.

Od prvog dana otkad se bavi tim poslom Cap Moffit je vrlo pomno planirao svako ubojstvo, kao što dobri generali planiraju bitke. Nikad nije griješio, jer je znao da može pogriješiti samo jednom. Tijekom godina razvio je tehniku do savršenstva, pažljivo planirajući svaki korak svog pothvata.

Sada je Cap Moffit udobno ležao na trbuhu u sjeni borova, koji su pokrivali Elk Ridge. Pred njim, u dugačkoj, zelenoj dolini ležao je ranč TU gdje je živio čovjek kojega mora ubiti. Čovjek bijaše potpuno nepoznati Moffitu, premda je znao da se zove Jim Bostwick.

Jim Bostwick je znao da se Charley Gore želi dočepati njegova ranča i da ga ništa neće spriječiti u toj nakani. Prvo su ga pokušali zaplašiti. Zatim se Gore pokušao s njim obračunati u gradu, dok je bio okružen svojim ljudima, ali Bostwick se nije dao navesti na tanki led. Poznavajući Gorea, Jim je znao da to nije kraj priče.

Kad se vratio na ranč, bio je vrlo oprezan. Dani su prolazili u miru, no to ga je samo još više sililo na budnost.

Jednog jutra, dok je u koralu timario konja, promatrao je ispod oka rub Elk

Ridgea. Ono što je vidio uznemiri ga. Ptica je sletjela na drvo, no odmah otpihnuła dalje. Netko je bio na drvu, ili pod njim.

Cap Moffit je proučavao ljude, njihov značaj i navike. Jima Bostwicka uhođio je već pet dana i mislio je da već dobro poznaje njegove navike, ali nije ih upoznao dovoljno dobro. Kao prvo, nije znao da je Bostwick neobično sumnjičav čovjek, niti da običava šetati po mraku. Šetao je noću, nakon večere, otkad zna za sebe.

Bilo je tako i onog dana kad je ujutro bio primijetio čudni let ptice. Jim je navukao mokasine i krenuo u večernju šetnju. Kad se udaljio od ranča, čuo je slab topot kopita što se gubio u daljini.

Bostwick pođe natrag prema ranču, razmišljajući. Ako je jahač tog jutra bio na Elk Ridgeu i preplašio pticu, onda je i cijeli dan proveo na tom mjestu. Ali, što je tamo radio? Zacijelo je promatrao ranč.

Idućeg jutra, sat prije svitanja, više nije bio u brvnari. Ležao je među stijenjem iznad staze za Snow Creek, nekoliko milja od ranča, a konja je sakrio u grmlje. Nije vidio konjanika, bilo je još suviše mračno, ali ga je čuo; čuo je njegovo kašljanje, udarce konjskih kopita po kamenju i po zvuku je

znao da je jahač krenuo k pošumljenom vrhu Elk Ridgea.

Kad se jahač izgubio, Jim siđe na stazu i prouči njegove tragove. Onda se vratio po konja i krenuo na ranč, jašući u širokom krugu sve dok nije došao do doline na sjevernoj strani ranča. To je bila uska dolina i nije bila vidljiva s vrha brda. Na ovom travnatom mjestu u blizini ranča ostavio je konja u koralu, pa otpuzao do kuće na ranču i počeo se baviti svakodnevnim poslovima.

Zamišljena lica pripremao je Jim Bostwick večeru u smiraj tog dana. Mučila ga je pomisao da je u pitanju ubojica; a tko god to bio, unajmio ga je Charley Gore.

Obuze ga srdžba. No, sada je znao što mu je činiti. Najprije će srediti tog ubojicu, a potom i Charleyja Gorea.

Ubojica se skrivao gore u grmlju. Iznenada, Jim se počeo ceriti. Pala mu je na um pomisao koja ga je razveselila. Uzeo je lopatu i trnokop, pa izašao iz kuće i krenuo k mjestu koje je bilo dovoljno udaljeno od kuće, a nije bilo zaklonjeno i počeo je kopati.

Na vrhu Elk Ridgea Cap Moffit zurio je u Bostwicka, iznenađen njegovim postupkom. Bio je još više iznenađen kad je vidio što Bostwick radi. Iskopao je raku dva metra dugačku i metar široku. Kopao je grob!

Dok je kopao, Jim se sjetio sličnih slučajeva. Ljudi su pogibali a da iza sebe nisu ostavljali nikakvih tragova. Ustrijelio bi ih dobar strijelac, koji bi zatim nestao. Tako je ustrijeljena i tročlana obitelj, gore u Panhendleu.

Jim je ušao u kuću i stavio lonac s kavom na vatru. Nije znao mnogo o Moffitu. Čuo je samo nešto o njegovoj umješnosti: pažljivo planiranje, nečujni puščani hitac, koji nikad ne bi promašio metu.

Bio je siguran da taj čovjek leži gore na Elk Ridgeu. Naravno, bilo je još ubojica koji su se mogli unajmiti, ali ni jedan nije posjedovao Moffitov pažljiv, gotovo pedantan način ubijanja. Pucao je samo jednom i nikad nije promašio.

Bostwick je izašao na dvor, osedlao konja, pazeći da životinja uvijek stoji

između njega i kobnog zaklona, i zatim odjahao.

Puzajući po koritu presahla potoka, Cap Moffit se spustio niz brdo na ranč TU. Kad se prikrao do goleme stare topole, promotri ranč dalekozorom.

Duboko urezane i čađom zacrnjene riječi na nadgrobnom spomeniku jasno su se razabirale, odveć jasno!

Ovdje leži
ubojica Cap Moffit
ubijen na ovom
mjestu

u travnju 1877. godine

Moffit spusti dalekozor, a zatim protrlja oči. Pa on je poludio! Prepoznao ga je! Jim Bostwick ga je prepoznao!

Kakva ludost da čovjek promatra vlastitu nadgrobnu ploču. Samo datum nije bio upisan, ali sve drugo jest... i mjesec i godina. Bilo je to upozorenje — no, moglo je biti i proročanstvo!

Cap Moffit smota cigaretu i zapali, razdražen i zabrinut.

Jim Bostwick je vrlo brzo pronašao Moffitove tragove. Sada je jahao vrlo pažljivo s vinčesterkom u ruci. Uskoro je pronašao i Moffitova konja, kojeg je sa zadovoljstvom rasedlao i otjerao. Zaključio je da se ubojica spustio u dolinu.

Upravo kad je pronašao mjesto gdje se Moffit odmarao pod velikim borom, ubojica se već verao uz gudure, vraćajući se s ranča. Vraćao se polagano i oprezno, kao što je bio njegov običaj, iako su ga salijetale mračne misli. Bojao se da Bostwick, koji ga je očito prepoznao, ne obavijesti šerifa o njegovoj namjeri.

Iako je bio zaokupljen tim mislima, ipak je zamijetio osedlana vranca nekih stotinjak metara od sebe. Čim ga je ugledao, konj je podigao glavu, naćulio uši i zarzao.

U grmlju iza konja nešto se pokrenulo i Cap Moffit je strelovito podigao pušku k ramenu. Ugledao je Jima Bostwicka kako skače u zaklon i zapucao je. Vranac je odskočio i pobjegao, a Bostwick je pao. Međutim, čim je dotakao zemlju, i on je opalio.

Zrno je prohuvalo samo nekoliko centimetara mimo njegove glave i Cap Moffit se bacio na zemlju. Otpuzao je

nizbrdo nekoliko metara, zatim ustao i, krivudajući brzo potrčao prema kame-nitoj i grmljem prekrivenoj planinskoj padini. Takva bi bitka bila odveć neiz-vjesna, budući da u njoj ne bi odlučiv-alo samo baratanje puškom već i po-znavanje okoliša.

Moffit je brzo trčao prema svom ko-nju, zatim stade. Životinja je nestala. Ugledao je samo sedlo i uzde!

Divlje se bacio u zaklon među stije-nje, nekoliko metara dalje. Bio je u stupici! Osim... osim ako se ne doče-pa Bostwickova konja.

Konj će se sam vratiti. Ali Jima za-okupi druga pomisao. Cap Moffit poku-šat će uhvatiti njegova konja kako bi mogao pobjeći! Ili će ga ubiti!

Moffit je lukav. Što ako mu sine da će se konj vratiti Bostwicku? I da je dovoljno čekati i pratiti životinju? Vranac će ga sigurno naći, jer konj mo-že namirisati trag isto tako sigurno kao i pas, ako trag nije odveć star.

Moffit će doći. Moffit ga sada mora ubiti. Prisilo se da i dalje leži nepomi-čno. Vranac je već bio blizu. Začuo je nejasan šum, struganje o kamen ili gr-mlje. Stavio je prst na otklonac, obuhva-tivši pušku s obje ruke, spreman na skok i pucanje.

No ništa se više nije čulo. I konj je stao. Vjerojatno je i vranac osjetio pri-sustvo Moffita.

Bostwick je čekao, znojeći se, što od sunca, što od straha. Svi su mu mišići bili napeti i spremni za kreševo. Ipak ga je iznenadio bljesak i prasak puške, dok je puščano zrno probilo obod nje-gova klobuka i zaparalo mu leđa.

Odmah je zapucao u mjesto s kojeg je hitac došao.

Drugo zrno zarezalo mu je uho i on se počeo kotrljati niz južnu padinu o-bronka, pokušavajući izbjeći idući hi-tac. Zrno udari ispred njega i zasuje ga prašinom. Zapuca i on, premda zaslje-pljen.

Skočio je i dugim se skokom bacio u neko grmlje kad se puška ponovo o-glasila. Osjetio je udarac tog zrna i znao da je pogođen. Otkotrljao se i iz-vukao revolver, pa ustao.

Ustao je upravo u trenutku kad se Moffit pred njim pojavio. Jim Bostwick se napeo, dok se svijet ljuljao oko nje-

ga, sa strahom u očima i okusom krvi u ustima. Zapucao je iz revolvera i u-gledao oblačić baruta na Moffitovoj košulji kad je pogodio. Čovjek je tre-snuo na zemlju, ali je odmah zapucao s tla.

Jim osjeti udarac, ali ponovno zapuca dok je pao... i promaši.

Otpuzao je u grmlje, tražeći zaklon, a za njim je ostajao jasan trag krvi. Kad se zaustavio, skvrčio se u sjedeći položaj i napunio revolver. Cap Moffit nije mrtav, ali netko će od njih dvoji-ce ovdje umrijeti, najvjerojatnije obo-jica. Pošto je napunio revolver, pregle-da ranu. Rana visoko na bedru jako je krvarila. Zatim pregleda prsa. Plašio se da nije teško ranjen, no imao je sre-će. Zrno se odbilo od bedrene kosti, na-činivši ružnu površinsku ranu. Pove-zao je rane košuljom, ali je i dalje kr-vario.

Jim Bostwick je ležao u šikari, pri-tajivši se, hriptavo dašćući. Ne smije se onesvijestiti! Mora ostati pri svijesti! Cap Moffit ga ne želi sada više ubiti samo zbog novca; sad ga mora ubiti, ili će i sam umrijeti.

Bol je zgrčila rančera. Stisnuo je zu-be. Mora ođavde.

Hladni dašak povjetarca osvježi mu lice. Podigao je glavu i pogledao pre-ma nebu. Gusti sloj oblaka nadvio se nad planinu, donoseći oluju. Zemlji bi kiša i te kako dobro došla. A i travi je potrebna.

Glava mu klonu.

* * *

Učinilo mu se da je prošla samo mi-nuta, ali kad je otvorio oči bilo je već tamno — mračno i vlažno. Kišilo je. Znači, ipak se onesvijestio.

Iznenada, kroz zaglušnu huku oluje i vjetra po planinskom obronku, razab-rao je još jedan drugi zvuk — slaba-šan i nejasan. Snažni bljesak munje o-svijetlio je planinu, no i u tom bljesku uspio je razabrati jezičak plavog pla-mena.

Usprkos tresku groma čuo je zviž-duk zrna. Ponovo je bljesnulo i u bije-lom blještavilu ugledao je Capa Mof-fita kako vreba, s revolverom u ruci. Iako ga je mogao vidjeti tek za tren, Moffit je već pucalo!

Promašio je, a Jim se otkotrljao, očajnički tražeći svoj revolver u mraku. Divlje je zapucao, tri puta, brzo, oda-pevši prema mjestu odakle je došao prvi hitac. Pucali su istodobno, a zatim se Bostwick uspravio i krenuo kroz kišu prema Moffitu.

Odjednom se Moffit stvorio pred njim. Jim zamahne revolverom, ali promaši i sruši se. Moffit zapuca, a plamen bljesnu pod Bostwickovim nosom. Osjetio je snažni udarac zrna.

Moffit je ponovo zapucao, ali se lju-ljao poput vrbe na vjetru... i promašio. Bostwick se pokrenuo. Nije se pre-davao, stenjući od napora i nestrplje-nja. Ustao je i pokušao se rukama do-čepati Moffita. Divlje je poskočio, is-pružio ruke i šćepao ubojicu za gležanj. Povukao ga je i čovjek se srušio, krvav i ranjen jednako kao i Bostwick, koji je želio šćepati napadača za vrat. Munja ponovo bljesnu, a zatim zagrmi Moffi-tov revolver...

* * *

Dolazio je k svijesti, ali vrlo sporo. Ležao je licem okrenut stijeni, na pa-dini ogoljeljoj od vjetra i kiše. Oko nje-ga maločas je hućao vjetar i šibala ki-ša, ali sad je vladala mrtva tišina. U glavi mu je tuklo tisuću čekića. Rame i ruka bili su mu ukočeni, jedna noga kao oduzeta, a pri svakom je pokretu osjetio užasan bol.

No, Jim Bostwick ležao je sam na padini, nemoćan od gubitka krvi. Is-pružio je ruku i napipao revolver. Ne-kako je uspio podvući koljena pod se-be i uspraviti se.

Vranac je zacijelo pobjegao pred olu-jom. Bostwick je znao da je ravno pred njim, oko tri kilometra odavde njegov ranč i da se mora vratiti onamo ako želi preživjeti.

Bojao se krenuti stazom. Mora neka-ko pipajući pronaći prečac nizbrdo. Kad je krenuo, pod prstima osjeti tragove konjskih kopita!

To je značilo samo jedno. Vranac je ovuda prošao prije oluje. Pozvao ga je, izlažući se pogibelji da ga Moffit ubi-je, ako je još živ i u blizini. Zovnu iz-nova. Potom začuje njisku i topot konja.

— Blackie! — šaputao je. — Blackie! Jedva se uspeo u mokro sedlo.

— Blackie, kući! — prošaptao je po-novo, a vranac se okrenuo i uputio niz-brdo, u malu dolinu u kojoj se nalazila kuća.

Grčevito se držao za jabučicu sedla, a kad se vranac zaustavio pred kućnim pragom, pao je iz sedla. Kad je napokon napipao stube, ruka mu je dotakla ne-čije lice. Zgrabio je revolver, no odmah ga je i ostavio. Lice je bilo mirno, ti-jelo nepokretno, ali još toplo.

Odmotao je svoje rane, oprao ih i previo. Dok ih je nanovo previjao, mrko je gleda onesviještenog čovjeka.

Pošto je previo rane, počeo je pre-gledavati Moffita. Jedva se držao na nogama, zahvaljujući jedino svojoj čvr-stoj volji. Neprekidno se kretao, silio se da se neprestano kreće. Uspio je previti i ranjenika i pristaviti vodu na štednjak, a zatim se sruči na stolac, iz-mođen.

Kad je voda zakipjela, skuhao je ka-vu i dobro je zalio viskijem. Zatim se jedva dovukao do Moffita. Zavezao mu je zapešča i gležnjeve. Trebalo mu je dosta vremena dok se nije dovukao do kreveta i ispružio, ponovo izgubivši svi-jest.

* * *

Probudio se kad su sunčeve zrake već uveliko obasjavale brvnaru. Odmah je pogledao u Moffita. Ranjenik je ležao na podu, zureći u nj.

Bostwick je spustio noge na pod i za-magljena pogleda promatrao ubojicu.

— Smotan poput pileta za pečenje! — podsmjehnuo se. — I ti si mi neki vajni revolveraš!

— Ni ti se ne doimaš bolje!

Jim se zdravom rukom poduhvatio o zid i uspravio. Držao se zida dok se ni-je dovukao do kuhinje i naložio vatru.

— Ipak sam te dobro prorošetao.

Bostwick se podsmjehnu.

— Četiri puta si me pogodio.

Bilo mu je mučno, ali je ipak sku-hao kavu. Potom klone na stolac, slab i bolestan.

— Bilo bi ti bolje da miruješ — reče Moffit. — Zašto me nisi ubio?

— Ah, dopadaju mi se uporni ljudi. Sviđaju mi se borci. Prošle noći si se prilično dobro iskazao, prilično dobro za jednog ubojicu s leđa.

Cap Moffit ne reče ništa. Prvi put su ga riječi nekog drugog čovjeka uvrijedile. Zurio je u svoje svezane noge i nije znao što bi odgovorio.

— Hoćeš li me predati šerifu i vješalima? — naposljetku upita.

— Pa — reče Bostwick pošto je natočio šalicu kave — netko će te jednog dana ucmekati, to je neminovno. A ako se ikad vratiš u ovaj kraj, onda ću ja to učiniti. Jer ovaj ranč pripada Tomu Utterbacku, a on je dobar čovjek.

— Ima i dobrog prijatelja.

* * *

Šestog jutra Cap Moffit je otišao. Uzeo je sivca i nestao, jašući na svom starom sedlu — ranjen, ali ipak živ.

Tom Utterback dojahao je na ranč devetog dana. Zurio je u blijedu sjenu čovjeka koji mu je izišao u susret, s revolverom u ruci. Zurio je u njegove krvave zavoje.

— Ti nisi sudjelovao u onom okršaju u gradu, zar ne? — upitao je.

— Kakvu okršaju?

— Neki Cap Moffit porječkao se s Charleyjom Goreom i dvojicom njegovih ljudi.

— I oni su ga ubili?

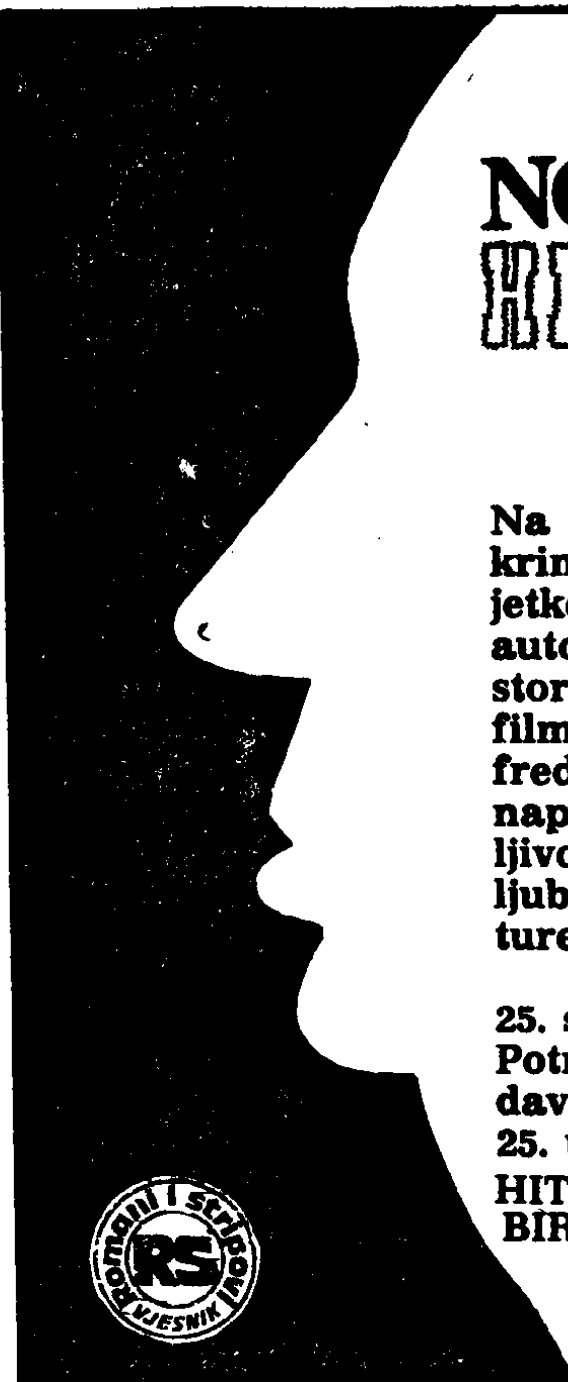
— Nisu, ne sasvim. Odjahao je teško ranjen.

— Što se dogodilo s Goreom?

— Stranac je bio vraški brz. Ustrijelio je Gorea i jednog od njegovih ljudi, a drugog ranio.

— Nije Cap zao čovjek — reče Jim.

— I drago mi je da nije poginuo.



NOVI HIT! HITCHCOCK

bira za vas

Na 144 stranice najbolje kriminalističke pripovijetke poznatih svjetskih autora u izboru majstora trilera, glasovitog filmskog redatelja Alfreda Hitchcocka! Novo, napeto, zabavno, uzbudljivo! Za mlade i stare ljubitelje krimi-literature!

25. srpnja!

Potražite kod svog prodavača novina svakog 25. u mjesecu –

**HITCHCOCK
BIRA ZA VAS**



DOSAD IZAŠLI ROMANI NOVE SERIJE »LASO«

- 192. Louis L'Amour: **SABLASNI KLANAC**
- 193. G. F. Unger: **ŠERIF IZGUBLJENOG GRADA**
- 194. H. S. Sharon: **POKAŽI IM ZUBE!**
- 195. Louis L'Amour: **CALLAGHEN**
- 196. H. S. Sharon: **HRANA ZA VUKOVE**
- 197. Barry Cord: **U OKOVIMA LUDILA**
- 198. Frank Gruber: **VELIKA ZEMLJA**
- 199. H. S. Sharon: **NE VJERUJ NITKOVU!**
- 200. Giles A. Lutz: **PROGONJENI KAUBOJ**
- 201. Louis L'Amour: **TAJANSTVENI STRIJELAC**
- 202. Barry Cord: **TELEGRAFSKA LINIJA**
- 203. Louis L'Amour: **PUSTA ZEMLJA**
- 204. Louis L'Amour: **MATAGORDA**
- 205. Kyle Hollingshead: **DUG**
- 206. Louis L'Amour: **OBRACUN U DOLINI**
- 207. Clay Hunter: **NEUKROTIVI**
- 208. H. S. Sharon: **GUTAC VATRE**
- 209. Louis L'Amour: **KANJON OSAMLJENIH**
- 210. Kyle Hollingshead: **PLJAČKA U FRANKLINU**
- 211. H. S. Sharon: **PRLJAVA DRUŽBA**
- 212. G. F. Unger: **SVI PROTIV NJEGA**
- 213. Louis L'Amour: **NA SJEVER DO ŽELJEZNICE**
- 214. Thorne Douglas: **RANČ »BRAVO«**
- 215. H. S. Sharon: **OPASAN POKLON**
- 216. Louis L'Amour: **MRACNOM STAZOM**
- 217. H. S. Sharon: **LOVAC NA VUKOVE**
- 218. William Vance: **ODMETNICI**
- 219. Frank Glaser: **SIN PAKLA**
- 220. G. F. Unger: **DVOJE IZ BRAZOSA**
- 221. J. T. Edson: **VELIKI LOV**
- 222. G. F. Unger: **TRKA ZA BLAGOM**
- 223. William E. Vance: **LOVAC**
- 224. G. F. Unger: **BIO SAM REVOLVERAŠ**
- 225. Louis L'Amour: **VELIKI PODVIG**
- 226. J. T. Edson: **MLADIĆ S RIJEKE HONDO**
- 227. John Kilgore: **KRENIMO DRUGIM PUTEM**
- 228. G. F. Unger: **ZAKON CASTI**
- 229. John Dryden: **PRAVDA STIŽE**
- 230. G. F. Unger: **U TEKSASU ČEKA SMRT**
- 231. Louis L'Amour: **INDIJANSKI PRIJEVOJ**
- 232. G. F. Unger: **OBMANUTI ŠERIF**
- 233. J. T. Edson: **GRAD BEZ ZAKONA**
- 234. F. Unger: **MESA KING**
- 235. B. Garfield: **IZMEĐU DVIJE VATRE**
- 236. G. F. Unger: **NA ZAPAD**
- 237. Louis L'Amour: **KID RODELO**

U PRIPREMI:

- 238. G. F. Unger: **POVRATAK CINCAIDA**

VAŠA REVIJA

STUDIO

POUZDANI VODIČ TV-EKRANOM

